

“Det er en rigtig god start til at bygge bro til samfundet”

Et kvalitativt casestudie af et samarbejde mellem en civilsamarbejdsaktør og en kommune om en frivillig mentorindsats for integration af nyankomne flygtningekvinder.

Speciale afleveret d. 1. juni 2018 af:

Tilde Ruby Shabani Andersen
20167823

Anna Esbjerg Nielsen
20161213

Sidsel Torp Henriksen
20161199

Julie Nicolajsen Kjærgaard
20162066

Johanne Augustinus Hansson
20161209

Ane Grubb
Vejleder

Antal anslag: **234.300**

AALBORG UNIVERSITET

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde

Abstract

This thesis is a qualitative case study of a mentor project created in cooperation between the municipality of Copenhagen and the voluntary organisation Bydelsmødre. The objective of the mentor project is the integration of newly arrived refugees. We examine the conditions that this partnership provides and how these conditions affect voluntary social work.

In our first analysis we analyse policy documents from the municipality in which we find that active citizenship and participation in both civil society and the labour market are emphasised. Furthermore, it is evident from these documents, that refugees should be introduced to a network in Copenhagen with a focus on bridging social capital. Despite this we find that the networks that mentees are actually introduced to have a rather bonding character. According to Roger V. Patulny, this bonding nature of the network has the ability to work as a stepping stone to bridging networks and thereby integration in society as a whole.

Through an analysis of documents from Bydelsmødre and interviews with both employees and voluntary mentors we have found that Bydelsmødre primarily works towards the same objectives as the municipality, which can be seen as a result of the partnership that provides specific settings and regulations for the output. Bydelsmødre seeks to accommodate this by recruiting their mentors among women who have completed an education facilitated by Bydelsmødre and in this way they try to standardise and control the output of the mentor project. This can also be seen as a way of legitimising their voluntary social work.

When analysing the social work performed by the mentors we find that there are many similarities with the peer-to-peer-method, which implies a number of common features between mentor and mentee and that both involved benefit from the relation. The manager of the project emphasises that shared linguistic and cultural background is essential in a peer-relation and stresses that this recognisability leads to trust. In interviews with mentors we found different experiences highlighted as factors in creating a successful relationship. These were not only shared linguistic and cultural background, but shared experiences with e.g. being a mother. In connection with this we found that the mentors use different kinds of experiences and skills in their relationship with their mentees. The Bydelsmødre education is therefore not the only set of skills they use in their work. This is the reason

the organisation and the municipality cannot ensure that the different mentors work in a standardised way.

Furthermore, we analyse how the mentors apply different approaches towards social work. We find that both the neoliberal version of empowerment and aspects from the learning theory approach are present. Because of the different roles of the social worker within the two different approaches it can be difficult for the mentor to navigate in her work as a mentor.

Overall, we find that Bydelsmødre actually implement the policy targets set out. This policy causes specific settings for the volunteers and their mentor-mentee relationship, and as such, influences the work carried out.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	1
SPECIALETS OPBYGNING	2
BEGREBSAFKLARING	4
<i>Medborgerskab</i>	4
<i>Civilsamfund</i>	4
<i>Frivilligt socialt arbejde</i>	5
<i>Peer-to-peer</i>	5
<i>Målgruppen</i>	6
KAPITEL 1: INDPLACERING I DET AKADEMISKE FELT	7
LITTERATURSØGNINGEN	7
PEER-TO-PEER-METODEN	8
FRIVILLIGT SOCIALT ARBEJDE	9
<i>Udbredelse af frivillighed</i>	10
INTEGRATION AF FLYGTNINGE	11
<i>Frivillighed som vej til integration</i>	11
<i>Integration eller deltagelse</i>	12
<i>Medborgerskab og integration</i>	12
KAPITEL 2: TEORETISK RAMME	13
MEDBORGERSKABSBEGREBET	13
<i>Jørgen Goul Andersens medborgerskabsforståelse</i>	14
‘BONDING’ OG ‘BRIDGING’ SOCIAL KAPITAL	15
<i>Robert D. Putnams forståelse af social kapital</i>	15
<i>Roger V. Patulnys integrationsforståelser</i>	16
TEORI OM DET SOCIALE ARBEJDE.....	17
<i>Empowerment</i>	17
<i>Læringsteoretisk perspektiv</i>	18
KAPITEL 3: METODISKE- OG VIDENSKABSTEORETISKE REFLEKSIONER	19
HERMENEUTISK INSPIRERET	19
CASESTUDIET SOM METODISK TILGANG	21
<i>Design af et casestudie</i>	22
REDEGØRELSE FOR DEN VALGTE CASE.....	23
<i>Mentorindsatsen</i>	23
<i>Organisationen Bydelsmødre</i>	23
<i>Bydelsmødres samarbejde med Københavns Kommune</i>	24
ADGANG TIL FELTEN	25
ANVENDTE METODER OG METODISKE OVERVEJELSER	26
<i>Dokumentanalyse</i>	26
<i>Interviews</i>	27
<i>Netværksmødet og optagelser derfra</i>	31
POSITIONERING OG PÅVIRKNING AF FELTEN	31
DATABEARBEJDNING OG ANALYSESTRATEGI	32
<i>Transskribering</i>	33
<i>Kodning</i>	33
SAMSPILLET MELLEML DE VALGTE METODER	34
KAPITEL 4: POLITISKE RAMMER FOR MENTORINDSATSEN	35
DEN POLITISKE KONTEKST	35

<i>Integrationens todeling</i>	35
<i>Inddragelse af civilsamfundet i sociale indsatser</i>	36
MÅLSÆTNINGER FOR INTEGRATION AF NYANKOMNE FLYGTNINGE	38
<i>Medborgerskab for alle</i>	39
<i>Inddragelse af civilsamfundet</i>	40
<i>Brobyggende netværk</i>	42
ET FORMALISERET SAMARBEJDE	44
DELKONKLUSION	44
KAPITEL 5: DE POLITISKE MÅLSÆTNINGERS BETYDNING FOR MENTORINDSATSEN	45
BETYDNINGEN AF DELTAGELSE I CIVILSAMFUNDET	46
BETYDNINGEN AF DELTAGELSE PÅ ARBEJDSMARKEDET	47
BETYDNINGEN AF AT INDGÅ I ET NETVÆRK	48
<i>Lokalt forankrede netværk</i>	50
<i>Afgrænsende netværk som springbræt</i>	51
MENTORERNES OPLEVELSE AF DE GIVNE MÅLSÆTNINGER	55
DELKONKLUSION	56
KAPITEL 6: SAMARBEJDET MELLEM CIVILSAMFUND OG KOMMUNE	57
DOKUMENTATIONSKRAV SOM ET VILKÅR	57
KVALITETSSIKRING OG STANDARDISERING	60
DELKONKLUSION	63
KAPITEL 7: PEER-TO-PEER-METODEN I DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE	64
DEN DOBBELTE MÅLGRUPPE	65
"DER ER VI MERE UNIKKE, FORDI VI HAR SELV PRØVET DET"	67
<i>At tale samme sprog</i>	69
<i>Et fælles tredje</i>	71
TILLID Gennem GENKENDELIGHED	73
MENTORERNES KOMPETENCER	75
DELKONKLUSION	78
KAPITEL 8: TILGANGE TIL DET SOCIALE ARBEJDE	79
BYDELSMØDRES TILGANGE TIL DET SOCIALE ARBEJDE	79
<i>Kontrol over eget liv</i>	80
<i>Bydelsmødre som rollemodeller</i>	83
MENTORERNES FORSTÅELSE AF DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE	84
DELKONKLUSION	87
KAPITEL 9: SAMMENFATNING	88
POLITISKE MÅLSÆTNINGER SOM PEJLEMÆRKER	88
HVEM SÆTTER RAMMERNE?	90
KRAV OM KVALITET	91
KONKLUSION	92
LITTERATURLISTE	95
UDGIVET LITTERATUR	95
WEB	100
MATERIALE FRA BM OG KK	101

Indledning

Der har gennem de sidste tre årtier været et voksende politisk fokus på samarbejdet mellem det offentlige og civilsamfundet (Ibsen & Espersen 2016: 10). Ifølge politolog Peter Bundesen og sociolog Lars Skov Henriksen skiftede det politiske syn på inddragelsen af frivillige i det sociale arbejde i begyndelsen af 1980'erne. De peger på, at samarbejdet mellem offentlige instanser og civilsamfundsaktører indtil dette tidspunkt var tålt og accepteret, såfremt civilsamfundsaktørerne kunne indordne sig under eksisterende indsats. Med skiftet begyndte civilsamfundet at blive anset som en vigtig medspiller i udførelsen af det sociale arbejde (Bundesen & Henriksen 2016: 563).

Mads Roke Clausen, der er formand for Frivilligrådet, skriver i Information i maj 2018 følgende om den frivillige sektors potentiale i udførelsen af det sociale arbejde:

Den frivillige sociale sektor kan noget helt særligt, og den kan udfylde noget af det tomrum, den nuværende indsats efterlader. De frivillige kan bl.a. tilbyde et mere ligeværdigt forhold til borgeren. Når man ikke er en del af et myndighedssystem, som registrerer og sanktionerer, tør brugerne åbne sig mere op og kan få større værdi af den menneskelige relation (Information 2018).

Ifølge Clausen adskiller den frivillige sektor sig altså fra den offentlige sektor ved at kunne skabe et rum for ligeværdighed, fortrolighed og tillid. Dette særlige rum forsøges skabt i mange forskellige udgaver af frivillige sociale indsatser, hvoraf en af dem er brugen af mentorer. Udgangspunktet for disse indsatser er, at en mentor kan hjælpe en mentee nærmere et givent mål, som eksempelvis kan være at komme tættere på arbejdsmarkedet eller ud af kriminalitet. En metode under mentoring, som vinder indpas i sociale indsatser, er peer-to-peer-metoden, der er kendetegnet ved, at de frivillige peers deler samme personlige erfaringer som den person, de indgår en peer-relation med (Rasmussen 2017: 2). Metoden går på, at den frivillige peer klædes på til at omsætte egne erfaringer til kompetencer, som kan gavne en borger, der står i en lignende situation (CFSA 1). Ligeværd og gensidighed er begge grundelementer i metoden, hvorfor både den frivillige peer og borgeren får et udbytte af relationen (Rasmussen 2017: 3).

I forlængelse heraf finder vi peer-to-peer-metoden interessant på integrationsområdet, hvor fælles erfaring og baggrund fortolkes bredt og knytter sig til ikke at være etnisk dansker. Samtidig bruges peer-to-peer-metoden på dette område netop til at integrere nyankomne i det danske samfund. De frivillige peers vælges altså, fordi de har en anden etnisk baggrund end dansk, men har samtidig til opgave at introducere de nyankomne til det danske samfund. Således navigerer de frivillige peers i et interessant spændingsfelt mellem på den ene side at agere *noget andet* end det danske system og samtidig agere brobyggere til selvsamme.

På baggrund af ovenstående vil vi undersøge en peer-to-peer-indsats, som er blevet til i et samarbejde mellem en kommune og en civilsamfundsaktør. Et interessant element ved dette samarbejde er, hvilke rammer det giver for det frivillige sociale arbejde, herunder hvordan indfrielsen af de politiske målsætninger sikres, alt imens den frivillige aktørs handlerum og autonomi bevares. Endeligt er det interessant, hvordan der fra organisatorisk side forsøges at kvalificere det udførte arbejde, som varetages af frivillige. Vi har i forlængelse af ovenstående udformet følgende problemformulering:

Hvilke rammer skaber et samarbejde mellem en civilsamfundsaktør og en kommune for en peer-to-peer-indsats, der har til hensigt at integrere nyankomne flygtninge, og hvilke betingelser giver dette for det frivillige sociale arbejde?

Til besvarelse af ovenstående problemformulering vil vi i nærværende speciale foretage et casestudie af organisationen Bydelsmødres frivillige peer-to-peer-mentorindsats, hvor kvinder med anden etnisk baggrund end dansk matches med nyankomne flygtningekvinder. Mentorindsatsen er blevet til i et samarbejde mellem Bydelsmødre og Københavns Kommune, hvor projektet skal bidrage til udmøntningen af kommunes integrationspolitik. Vi tager empirisk afsæt i skriftligt materiale fra både Københavns Kommune og Bydelsmødre samt interviews med ansatte og mentorer fra organisationen. I nedenstående afsnit vil vi præsentere specialets opbygning.

Specialets opbygning

Specialet er inddelt i ni kapitler, som efterfølger denne indledning, hvor opgavens emnefelt, problemformulering og centrale begreber præsenteres.

I første kapitel udfoldes det akademiske felt, vi med dette speciale indskriver os i. Med vores problemfelt bidrager vi til forskningen om peer-to-peer-metoden i frivilligt socialt integrationsarbejde. I kapitlet præsenteres således specialets indplacering i krydsfeltet mellem forskning om peer-to-peer-metoden, frivilligt socialt arbejde og integration af flygtninge.

I andet kapitel præsenteres de centrale teoretiske begreber, som inddrages i specialets analyser. Disse begreber henter vi fra politolog Jørgen Goul Andersens teori om medborgerskab, politolog Robert D. Putnams teori om 'bridging' og 'bonding' social kapital samt sociolog Roger V. Patulnys kobling af dette til integration. Derudover præsenteres teorier om det sociale arbejde i form af empowerment og læringsteori. Vores metodiske valg og videnskabsteoretiske position præsenteres i kapitel 3, hvor vi videre reflekterer over hvilken viden, vi producerer, og dermed hvilke konklusioner, vi kan drage. I forlængelse heraf begrunder vi vores valg af casestudiet som metode samt redegør for den valgte case. Vi præsenterer derudover metodiske overvejelser relateret til vores adgang til felten og positionering heri samt valget af metoderne dokumentanalyse og semistrukturerede interviews.

Specialets fjerde kapitel er en analyse af Københavns Kommunes Integrationspolitik 2015-2018 og Integrationshandleplan 2017-2018. I den første del af kapitlet kontekstualiserer vi indsatsen ved at rette blikket mod de overordnede landspolitiske rammer for integrationsarbejdet samt de politiske strømninger i inddragelsen af civilsamfundet til udførelsen af dette arbejde. Kapitlet munder ud i en analyse af de politiske målsætninger, der kommer til udtryk i Københavns Kommunes integrationspolitik.

Vores fund fra ovennævnte analyse danner afsæt for opgavens femte kapitel, hvor vi undersøger, hvordan de politiske målsætninger kan ses afspejlet hos Bydelsmødre og blandt mentorerne. I denne analyse udgør vores empiriske afsæt interviews med ansatte og mentorer fra Bydelsmødre samt dokumenter fra organisationen. Dette udgør ligeledes det empiriske grundlag for specialets følgende analyser.

Da mentorindsatsen er et samarbejde mellem Bydelsmødre og Københavns Kommune, undersøger vi i specialets sjette kapitel, hvilke rammer et sådant samarbejde giver for Bydelsmødre som civilsamfundsaktør. I kapitel 7 undersøger vi Bydelsmødres metodiske tilgang til mentorindsatsen, og hvordan denne lægger sig op ad peer-to-peer-metoden. I kapitel 8 undersøger vi i forlængelse

heraf, hvilke tilgange inden for det sociale arbejde, der kan spores i mentorrelationerne ud fra Bydelsmødre og mentorerens forståelser af den valgte metode og mentorrollen.

På baggrund af de ovenstående analyser vil vi i kapitel 9 samle op på de centrale pointer samt reflektere over, hvilke betingelser samarbejdet mellem Københavns Kommune og Bydelsmødre giver for det frivillige sociale arbejde, inden vi slutteligt vil konkludere på vores fund.

Begrebsafklaring

Vi vil i det følgende præsentere og præcisere nogle af opgavens centrale begreber, der er udvalgt på baggrund af vores emnefelt. Blandt begreberne er ‘medborgerskab’, ‘civilsamfund’, ‘frivilligt socialt arbejde’ og ‘peer-to-peer’, som er brede betegnelser, hvorfor vi i følgende afsnit vil redegøre for vores brug af begreberne. Vi vil afsluttende kort afklare mentorindsatsens målgruppe. Vi vil specialet igennem referere til Københavns Kommune som ‘KK’ og Bydelsmødre som ‘BM’.

Medborgerskab

KK’s Integrationshandleplan består af to hovedinddelinger, hvor den første går under titlen ‘Integration gennem job og uddannelse’, mens anden del benævnes ‘Integration gennem styrket medborgerskab’ (KK 2016). Da vi i nærværende speciale undersøger en indsats, der ligger under anden del af handleplanen, inddrager vi begrebet medborgerskab i vores analyser.

Begrebet kan føres tilbage til sociolog Thomas H. Marshall, der mener at medborgerskab grundlæggende indebærer, at alle borgere er fuldgældige medlemmer af samfundsfællesskabet med dertilhørende pligter og rettigheder (Marshall 2003: 78-79). Nyere forståelser af begrebet vægter derudover, at borgerne deltager aktivt i samfundslivet og slutteligt borgernes tillid til hinanden, gensidige anerkendelse og følelsen af at høre til og at være en del af fællesskabet (Andersen 2011: 26). I opgavens teoriafsnit vil medborgerskab som teoretisk begreb blive udfoldet.

Civilsamfund

Der eksisterer flere forståelser af civilsamfundet, der lægger vægt på forskellige forhold. Civilsamfundet eller det civile samfund har i klassisk forstand været forstået som samfundets tredje sektor, der adskiller sig fra staten og markedet. I denne forståelse kan det derfor defineres som

værende et frit uafhængigt område i samfundet, der rummer frivillige organiseringer, herunder foreninger og organisationer (Henriksen 2014: 90).

Sociolog Thomas Boje definerer civilsamfundet (...) *som en sfære af samfundet, hvor borgere med fælles interesser slutter sig sammen og udøver deres demokratiske rettigheder* (Boje 2017: 44). I denne forståelse inkluderes både formelle foreninger og organisationer, men samtidig også uformelle organiseringsformer. Boje opererer ligeledes med et autonomt aspekt ved civilsamfundet, men har dog blik for, at linjerne mellem marked, stat og civilsamfund ikke anses som værende fuldt optrukne. Denne forståelse af civilsamfundet lægger vi os op ad, da vi netop analytisk ser civilsamfundsaktøren som noget andet end staten, og interesserer os for, hvordan sammenhængen og graden af autonomi kan forstås.

Frivilligt socialt arbejde

Frivilligt socialt arbejde kan dække over mange forskellige organisations- og indsattstyper men er overordnet set blevet en betydningsfuld del af det socialpolitiske landskab. For at forstå denne slags arbejde, er det relevant at forholde sig til, hvad henholdsvis en frivillig organisation er, hvad frivilligt arbejde er, og endeligt hvad der kendetegner socialt arbejde.

De *frivillige organisationer* er frivilligt grundlagt, de er non-profitorienterede, og de involverede har en frivillig tilknytning, hvad end der er tale om målgruppen eller organisationens frivillige. *Frivilligt arbejde* er i forlængelse heraf, som ordet antyder, arbejde, der er udført af fri vilje og som ikke aflønnes (Bundesen & Henriksen 2016: 572). Slutteligt kan det frivillige arbejde karakteriseres som *socialt*, når aktiviteten er rettet (...) *mod de målgrupper, som den sociale sektor beskæftiger sig med, det vil sige udsatte børn og unge, ældre, personer med et handicap, udsatte eller vanskeligt stillede grupper* (Socialministeriet). Således vil en frivillig indsats, som udføres for at integrere nyankomne flygtninge i det danske samfund, betragtes som en frivillig social indsats, da gruppen af nyankomne flygtninge hører ind under denne målgruppe.

Peer-to-peer

Vi vil i vores analyse undersøge, i hvilket omfang BM's mentorprojekt lægger sig op ad peer-to-peer metoden, samt hvilke betingelser denne metode giver. Metoden udføres i en bred vifte af aktiviteter,

der er målrettet grupper med diverse udfordringer. Der er forskellige definitioner af metoden, og i nærværende speciale tager vi udgangspunkt i Center for Frivilligt Socialt Arbejdes (CFSA) definition:

Peer frivillige er mennesker, der bruger deres personlige livserfaringer i mødet med andre, der står i samme livssituation. Det er en afgørende præmis i peer-to-peer-metoden, at mødet mellem bruger og frivillig er ligeværdigt, dvs. at den peer-frivillige har personlige erfaringer med de udfordringer brugeren står over for. Peers er desuden kendetegnet ved, at de er kommet ud på den anden side og har personligt overskud til at møde brugere i øjenhøjde (CFSA 1).

Peer-to-peer-metoden er særligt anvendt inden for misbrugsbehandling og blandt psykisk sårbare, men ses også i andre kontekster. Trods forskelle er der nogle grundelementer, som går igen i de fleste former for peer-støtte. Dette er blandt andet gensidighed og den fælles erfaringsverden (Rasmussen 2017: 3).

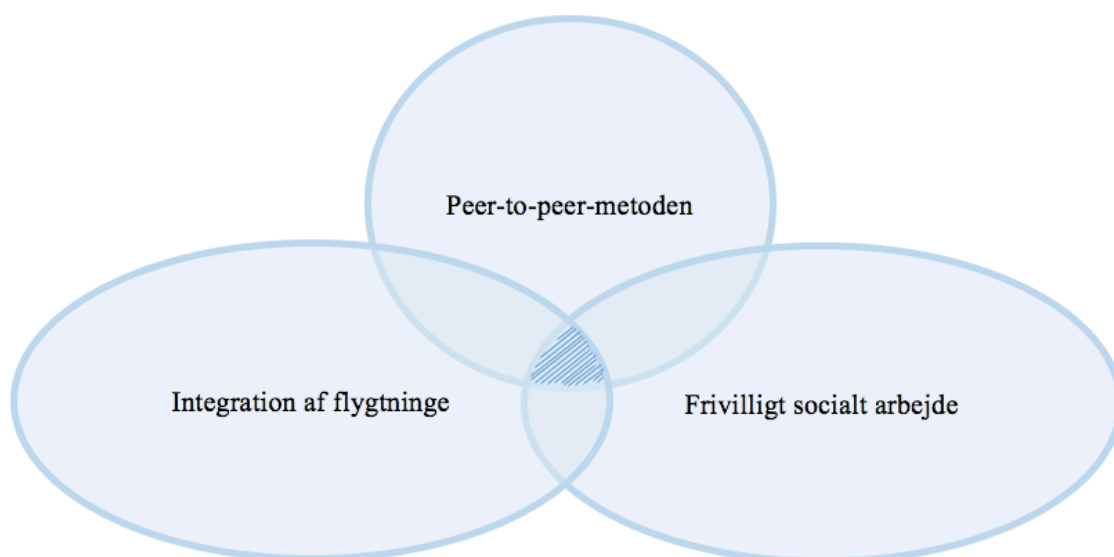
I nærværende speciale anvender vi begrebet i en integrationskontekst. Det er derfor også relevant at påpege, at vi ikke anlægger et problemorienteret blik på det at være etnisk minoritet, hvilket danner grundlaget for peer-udvælgelsen. Vi ser dermed ikke det at have etnisk minoritetsbaggrund som et socialt problem, men anvender denne peer-betegnelse med afsæt i grundtanken om, at peer-to-peer er en metode, hvormed en person kan få støtte til forandring mod et bedre liv fra en person, der har samme livserfaringer.

Målgruppen

I KK's Integrationshandleplan anføres målgruppen for kommunens civilsamfundsindsats, som *nyankomne flygtninge* (KK 2016: 13). Civilsamfundsindsatsen faciliteres gennem et samarbejde med forskellige organisationer, men da vi i nærværende speciale beskæftiger os med den indsats, som udføres af BM, er vores fokus på netop deres målgruppe, der i projektbeskrivelsen beskrives på følgende måde: *Kvinder som er kommet til Danmark som flygtning eller familiesammenført mellem 18-84 år med lavt uddannelsesniveau og begrænset erfaring med arbejdsmarkedet* (BM 2017a: 1-2). Vi har ud fra ovenstående beskrivelser fra organisationen valgt at bruge betegnelsen 'nyankomne flygtningekvinder' for projektets mentees.

Kapitel 1: Indplacering i det akademiske felt

I dette kapitel vil vi redegøre for, hvilken allerede eksisterende forskning om peer-to-peer-metoden i frivilligt socialt integrationsarbejde, vi skriver os ind i. For at kontekstualisere feltet indplacerer vi specialet i krydsfeltet mellem tre overordnede forskningsområder; peer-to-peer-metoden, integration af flygtninge, samt frivilligt socialt arbejde. Vi vil derfor i det følgende give et rids over de tre bredere forskningsområder, som specialet indskrives i, samt hvordan vi forholder os til disse. De artikler og undersøgelser, vi er stødt på undervejs i vores forskningsproces, har alle bidraget til ny erkendelse og forståelse for feltet. I specialet er vi inspireret af hermeneutikken, hvorfor netop dette bliver relevant. Vores hermeneutiske udgangspunkt vil blive beskrevet yderligere i opgavens metodekapitel.

Litteratursøgningen

Vores litteratursøgning startede med en systematisk søgning ud fra forskellige søgeord i forskningsdatabaser (se bilag 1). Her fandt vi, at peer-to-peer-metoden særligt er anvendt og undersøgt inden for sundheds- og misbrugsområdet. Derudover var uddannelsesområdet og bystudier fremtrædende i vores litteratursøgning. Da vi ikke fandt nogle studier i forskningsfeltet mellem peer-to-peer-metoden, integration af flygtninge, samt frivilligt socialt arbejde, viste vores søgning, at vores specifikke emne er underbelyst. Kun få artikler nærmede sig vores felt ved at overlape i forhold til enten metode, målgruppe eller teorivalg. Vi vil i nedenstående tage udgangspunkt i disse artikler og

derefter brede blikket ud på de tre ovennævnte forskningsområder med inddragelse af litteratur fremkommet på anden vis.

Peer-to-peer-metoden

Én af de artikler, vi fandt under vores litteratursøgning, omhandler BM i Berlin. Denne artikel skrevet af kulturgeograferne Nadine Marquardt og Verena Schreiber undersøger, hvordan BM bliver anvendt som et politisk styringsinstrument på lokalt plan i bydele i Berlin. Marquardt og Schreiber anlægger både et intersektionelt perspektiv og et governmentality-perspektiv i deres analyse af BM-indsatsen, hvilket giver dem et blik for, hvordan peer-to-peer-metoden bliver brugt som instrument til at styre og lede indvandremiljøer, der i længere tid har været et 'lukket land' for politisk styring. Governmentality-perspektivet anvendes i undersøgelsen af, hvordan politiske rationaler og teknikker bruges i ledelsen af individer og grupper, og forfatterne formår ved analysen at pege på, hvordan staten får mulighed for 'at styre på afstand'. Det intersektionelle blik anlægger de for at belyse, hvorfor indsatsen udformes, som den gør, i forhold til den valgte målgruppe. De peger i forlængelse heraf på, at bydelsmødrene særligt er udvalgt på baggrund af deres rolle i indvandrerfamilier, og belyser således hvilke forståelser af familiemønstre, der gør sig gældende fra politisk side. I kombinationen af disse teoretiske perspektiver formår Marquardt og Schreiber således at undersøge flere sider af bydelsmødrenes rolle i den politiske styringsmekanisme. Artiklen peger på, at bydelsmødrene gøres til 'agenter' for staten, idet de via peer-to-peer-metoden skal fungere som døråbnere til de ellers lukkede hjem og udbrede politisk ønskede og acceptable sociale normer (Marquardt & Schreiber 2015). Denne artikel har inspireret vores undersøgelse, idet vi også undersøger forholdet mellem det politiske niveau og BM. Ligeledes har den gjort os bevidste om, hvordan bydelsmødrene kan fungere som 'døråbnere'. Vi adskiller os fra studiet ved metodisk og teoretisk også at interessere os for, hvilke forhold der gør sig gældende på mikro- og mesoniveau, modsat Marquardt og Schreiber, der hovedsageligt fokuserer på makroniveauet.

En anden artikel, vi fandt via vores litteratursøgning, var artiklen *Building Social Capital Through a Peer-Led Community Health Workshop: A Pilot with the Bhutanese Refugee Community* af Hyojin Im og Rachel Rosenberg fra 2015. I artiklen beskrives det, hvordan peer-to-peer-metoden bruges i arbejdet med bhutanesiske flygtninge i forebyggende sundhedstiltag. Peer-indsatsen beskrives som en positiv tilgang til arbejdet med flygtninge, hvor ligheden blandt peers fremhæves som en væsentlig faktor for den positive effekt på grupper, der kan være svære at nå. I artiklen fremgår det, at effekten

af den peer-ledede indsats, der havde til formål at øge vidensniveauet i forhold til sundhed, også havde andre gavnlige effekter. Forfatterne inddrager i den forbindelse begrebet 'social kapital', da de beskriver, hvordan peer-indsatsen både har ført til et øget vidensniveau om sundhed, en sundere livsstil, men også en øget social kapital i gruppen af bhutanesiske flygtninge. Denne sociale kapital gør sig gældende på flere niveauer, idet Im og Rosenberg argumenterer for, at peer-indsatsen fostrede en stærk følelse af sammenhold i gruppen, der førte til den videre interesse for det omkringliggende samfund. Der var altså både tale om en effekt, der medførte et styrket netværk indadtil i gruppen, men også et styrket netværk til værtslandet. I forlængelse heraf inddrager Im og Rosenberg begreberne 'bonding' og 'bridging' i forhold til metodens muligheder og argumenterer for, at erfarne peers kan fungere som kulturelle oversættere, der kan styrke den brobyggende effekt mellem flygtningegrupper og det omkringliggende samfund. Denne artikel har fokus på, hvordan peer-to-peer-metoden og social kapital hænger sammen, og de inddrager begreberne 'bonding' og 'bridging' social kapital i denne kontekst, hvilke vi også anvender i vores analyser (Im & Rosenberg 2015). Artiklen har dermed skærpet vores blik for relevansen af disse begreber.

Meget forskning om peer-to-peer-metoden ligger indenfor sundhedsområdet. Konklusioner fra disse undersøgelser kan dog alligevel have relevans for nærværende speciale, da det er generelle pointer om metoden. I studier om peer-to-peer i sundhedsforskningen er det en gennemgående pointe, at metoden er anvendelig i forhold til at nå svært tilgængelige målgrupper. I forlængelse heraf understreges betydningen af, at mentoren selv har samme erfaringer eller baggrund som mentee (Ramis et. al. 2015). Således fremhæves en fælleshed på baggrund af enten etnicitet, sprog eller socioøkonomisk status. Denne fælleshed har gavnlige effekter i relationen og derfor på det ønskede output. Dette skyldes, at der vil være en fælles viden, som professionelle uden samme erfaringer ikke har adgang til og derfor ikke vil kunne erstatte. Det fremhæves også, at relationen kan have en særlig ligeværdig karakter, idet der her er andre vilkår for tillidsdannelse og genkendelse end i relationer mellem mentees og professionelle (Daaleman & Fisher 2015). Nærværende speciale forholder sig ligesom ovenstående til peer-to-peer-metoden, men med et fokus på metodens brug i frivilligt socialt integrationsarbejde. I de følgende afsnit vil vi oprids forskning på disse to områder.

Frivilligt socialt arbejde

Det frivillige sociale arbejde som forskningsfelt er komplekst og dækker over en bred vifte af emner og perspektiver. En tematik, der går igen i forskningen, er samspillet mellem den offentlige og den

frivillige sektor, samt hvilken betydning det har, at den frivillige sektor løser flere og flere af velfærdsstatens traditionelle opgaver. Blandt de forskere, som beskæftiger sig med denne udvikling, kan blandt andet nævnes sociologerne Anders la Cour og Lars Skov Henriksen.

La Cour diskuterer på baggrund af sin forskning distinktionen mellem, hvorvidt det frivillige sociale arbejde bliver et supplement eller en erstatning til det offentlige system (La Cour 2014a: 122). Han understreger yderligere det paradoks, der eksisterer i ledelsen af frivillige og udviklingen af politik på området. På den ene side er der et ønske om, at de frivillige er uafhængige, og på den anden side at de retter sig efter det ønskede. La Cour peger derfor på, at moderne politik handler om at finde en balance mellem at centralisere beslutningsmagten og decentralisere selvsamme, så de frivillige aktører får ansvaret for at træffe beslutning (ibid. 112).

Lars Skov Henriksen har ligeledes forsket i civilsamfundet og den frivillige sektor, samt samspillet med den offentlige sektor, og hvilken betydning det har for velfærdsstaten. Han peger blandt andet på, at offentlige instanser ser positivt på civilsamfundet på grund af dets alternative løsningsstilgange. I samarbejdet mellem civilsamfundet og det offentlige bliver civilsamfundet et supplement til skattefinansierede indsatser grundet kommunernes pressede økonomi. I forlængelse heraf peger Henriksen på, at dette kan give udfordringer for de frivillige organisationer i fastholdelse af deres rolle som fortalere for udsatte grupper, samt at samarbejderne kan øge krav til dokumentation og evidens hvilket ikke altid stemmer overens med det værdiorienterede relationsarbejde (Bundesen & Henriksen 2016).

Udbredelse af frivillighed

De seneste år har en række kvantitative studier undersøgt blandt andet udbredelsen af fænomenet i Danmark, samt hvilke områder der især gør brug af frivillige. En af de mest dækkende og kontinuerlige frivillighedsundersøgelser i Danmark er Frivilligrapporten fra CFSA, som siden 2010 har monitoreret frivilligheden særligt på social- og sundhedsområdet samt det humanitære og almennyttige arbejde. Disse løbende undersøgelser kortlægger danskernes frivillige engagement og rammevilkårene for brug af frivillige på velfærdsområdet. Senest i 2017 blev de to første undersøgelser til Frivilligrapporten 2016-2018 offentliggjort. Heri fremgår det blandt andet, at samarbejdet mellem kommunerne og civilsamfundet er støt stigende (Hjære & Jørgensen 2017a: 8).

Vi vil i nærværende speciale komme ind på samspillet mellem den offentlige og civile sektor, samt hvilke rammer et sådant samarbejde giver for udførelsen af frivilligt socialt arbejde i en integrationskontekst. Ovenstående perspektiver på det frivillige sociale arbejde samt civilsamfundet er derfor relevant for vores undersøgelse. Da det netop er en integrationsindsats, vi undersøger, er forskningen inden for integration af flygtninge ligeledes relevant for nærværende speciale, hvilket vi vil belyse i nedenstående afsnit.

Integration af flygtninge

Ifølge sociolog Morten Ejrnæs fremstår forskningen om etniske minoriteters tilpasning i Danmark fragmenteret. En af årsagerne skyldes den mangfoldige fagrepræsentation indenfor forskningen; det være sig demografiske, økonomiske, sociologiske, politologiske og psykologiske tilgange (Ejrnæs 2002: 4). Særligt i de seneste årtier er antropologien og de øvrige samfundsvidenskaber begyndt at beskæftige sig med integration af flygtninge, og forholdet mellem flygtninge og indvandrere og majoritetsbefolkningen er blevet et etableret forskningsfelt (Olwig & Pærregaard 2010: 8).

Forskning omkring flygtninge i Danmark har blandt andet haft fokus på asylprocessen. I den forbindelse har blandt andre sociolog Kathrine Vitus skrevet om ventetiden i asylprocessen og den usikkerhed, dette implicerer for børn og unge (Vitus 2010). Andre som antropologerne Zachary Whyte, Birgitte Romme Larsen og Karen Olwig har set på asylcentre og deres betydning i de danske landdistrikter (Larsen et. al. 2015). Derudover har Ejrnæs interesseret sig for de økonomiske vilkår, der gør sig gældende for flygtninge, som efter at have opnået asyl bliver modtagere af den tidligere starthjælp og den aktuelle integrationsydelse. I forlængelse heraf har Ejrnæs beskæftiget sig bredere med integrationsbegrebet, som ikke alene gør sig gældende for flygtninge, hvilket vi i senere i dette afsnit vil redegøre for (Ejrnæs 2010).

Frivillighed som vej til integration

En af de artikler, vi fandt gennem vores litteratursøgning, var artiklen *Immigrant Volunteering - A stepping stone to integration?* af Femida Handy og Itay Greenspan fra 2009, som undersøger udbredelsen af frivillighed blandt indvandrere i religiøse menigheder i fire canadiske byer. Studiet behandler, hvilke faktorer der er vigtige for, at indvandrere engagerer sig i frivilligt arbejde, og Handy og Greenspan udformer på baggrund af deres fund en konceptuel ramme for selvsamme. Rammen

tydeliggør, at individuelle karakteristika som køn, uddannelse, alder og beskæftigelse har indflydelse på, hvor tilbøjelig en person vil være til at lave frivilligt arbejde. Det påpeges dog også, at der, når der er tale om indvandrere, også må medtænkes andre faktorer, idet kulturelle, sproglige og sociale forhold kan agere barrierer for det frivillige engagement. Udover de individuelle faktorer viser studiet, at også de organisatoriske faktorer har stor indvirkning på, hvorvidt indvandrerne laver frivilligt arbejde. Handy og Greenspan anvender Putnams sondring mellem 'bonding' og 'bridging' social kapital i analysen af de forskellige frivillige aktiviteter. De frivillige aktiviteter, der styrker fællesskabet og forpligtelserne medlemmerne imellem og udføres indenfor menigheden, karakteriseres her som 'bonding' frivillige aktiviteter. I modsætning hertil er de 'bridging' frivillige aktiviteter, der udføres uden for menigheden og styrker forbindelserne til det bredere samfund eller hjælper indvandrere med at skabe jobmuligheder (Handy & Greenspan 2009). Denne artikel har ligeledes inspireret os til brugen af Putnams begreber.

Integration eller deltagelse

Ejrnæs beskriver i artiklen *Integration - et meningsløst begreb, Deltagelse - en meningsfuld aktivitet* fra 2010, hvordan integrationsbegrebet bruges i flæng uden nærmere specificering. Ejrnæs mener, at man bør forholde sig kritisk til brugen af begrebet, da det trods popularitet blandt politikere og professionelle er et upræcist udtryk, som dækker over mange forskellige forståelser. Derudover peger Ejrnæs på, at betegnelsen er blevet brugt til at legitimere inhumane tiltag ved, at de "styrker integrationen", omend de egentlig er af en diskriminerende karakter. Integrationstiltagene er ifølge Ejrnæs et udtryk for, at etniske minoriteters religion og kultur forstås som problemfyldt, hvorfor man er nødt til at gribe ind. Ejrnæs peger på, at begrebet integration ikke kan bruges meningsfuldt om individers position i samfundet, men at man derimod kan bruge det til på makroniveau at analysere samfundets sammenhængskraft. I den forbindelse skelner Ejrnæs mellem 'systemintegration' og 'social integration' (Ejrnæs 2010). På trods af, at vi i nærværende speciale undersøger en integrationsindsats, inddrager vi ikke Ejrnæs' begreber. Dette skyldes vores fokus på samspelet mellem en civilsamfundsaktør og det offentlige, samt at vi i modsætning til Ejrnæs ikke ønsker at tage normativt stilling til hvilken type integration, der er tale om.

Medborgerskab og integration

Begreberne integration og medborgerskab kan ses som beslægtede, og i den forbindelse er det relevant at nævne rapporten *Medborgerskab i Danmark* (2011), som har haft til hensigt at tage en

temperaturmåling på medborgerskabet i Danmark for indvandrere og efterkommere. Rapporten blev bestilt af regeringen i 2008, der besluttede at nedsætte en tværministeriel arbejdsgruppe, der skulle se nærmere på udfordringer i integrationen. Arbejdsgruppen udarbejdede rapporten i samarbejde med Jørgen Goul Andersen, hvor der blev fremlagt en definition af medborgerskab, samt arbejdsgruppens forslag og anbefalinger til, hvordan medborgerskabet potentielt kan styrkes fremadrettet (Andersen 2011).

Vi har i dette kapitel redegjort for, hvilken allerede eksisterende forskning om henholdsvis peer-to-peer-metoden, integration af flygtninge, samt frivilligt socialt arbejde, specialet indskriver sig i. De artikler, vi i ovenstående har gennemgået, nærmede sig vores felt ved af overlape i forhold til enten metode, målgruppe eller teorivalg. Da vi ikke fandt nogle studier i netop krydsfeltet mellem de tre forskningsområder, finder vi, at vores specifikke emne er underbelyst, og at vi dermed kan bidrage med ny viden på området med nærværende speciale.

Kapitel 2: Teoretisk ramme

I følgende afsnit vil vi præsentere de teoretiske begreber, vi anvender i nærværende speciale. Dette vil vi gøre med henblik på at give en forståelse for det primære teoriapparat, der inddrages i vores analyser. Foruden disse teorier, vil vi løbende i vores analyser inddrage enkelte teoretiske perspektiver, der ikke beskrives i dette afsnit. De teoretiske begreber vil i følgende afsnit blive præsenteret relativt kort, idet de vil blive udfoldet løbende i vores analyser.

Nedenstående teoretiske perspektiver inddrages i specialet på forskellig vis og er fremkommet på forskellige måder i vores undersøgelse. Nogle begreber har vi aktivt ledt efter i vores empiri, mens andre er udledt af empirien. Vi har dermed arbejdet dynamisk med teorierne, efterhånden som vores empiri har udfoldet sig, da vi har ønsket at være genstandssensitive i forhold til vores case.

Medborgerskabsbegrebet

Vi vil i følgende afsnit redegøre for begrebet medborgerskab. Den moderne forståelse af begrebet hentes særligt fra Marshall, som analyserede arbejderklassens gradvise civile, politiske og sociale integration i det britiske samfund. Medborgerskab handler ifølge ham grundlæggende om, at alle

borgere er fuldgyldige medlemmer af samfundsfællesskabet med dertilhørende pligter og rettigheder (Marshall 2003: 78-79). Ifølge Marshall kan medborgerskabsbegrebets udvikling historisk inddeles i forskellige faser, hvor der er sket en udvikling fra fokus på civile rettigheder over politiske rettigheder til sociale rettigheder. Disse skal garantere borgerne et fuldt og lige medborgerskab (ibid. 53).

Marshall var særligt optaget af klasseforhold, men siden har andre former for ulighed, eksempelvis mellem køn og etniske grupper, ført til videre diskussion af forskellige medborgeridealer. Det har blandt andet resulteret i en nuancering af begrebet, idet der i dag ikke nødvendigvis ligger i begrebet, at alle medborgere har en fælles national eller etnisk baggrund (Andersen 2011: 28).

Jørgen Goul Andersens medborgerskabsforståelse

Flere har således videreudviklet medborgerskabsbegrebet, og vi vil gennem vores analyser inddrage Andersens forståelse af begrebet. Vi har valgt netop Andersen, da han udfolder Marshalls medborgerskabsforståelse i en nutidig kontekst og bidrager med aspekter, vi finder relevante for nærværende speciale.

Andersen beskriver, med afsæt i Marshall, at medborgerskabsbegrebet kan inddeles i tre dimensioner; rettigheder og pligter, deltagelse samt identitet og tilhørsforhold. Den første dimension, rettigheder og pligter, omhandler, at medborgerskabet hviler på tre sæt af rettigheder, nemlig civile, politiske og sociale rettigheder. De civile rettigheder omfatter blandt andet frihedsrettigheder som ytringsfrihed samt menings- og religionsfrihed. De politiske rettigheder har fokus på deltagelse i den politiske sfære, mens de sociale rettigheder omfatter retten til økonomisk velfærd og sikkerhed. Udover rettigheder omfatter medborgerskabsbegrebet også en række pligter. Det betyder, at medborgere grundlæggende har pligt til at overholde landets love samt mere konkrete pligter som eksempelvis pligten til at forsørge sig selv. Det er indlejret i medborgerskabsbegrebet, at man så vidt muligt skal yde til fællesskabet samt adlyde og efterfølge samfundets love og grundlæggende demokratiske værdier (Andersen 2004: 23).

Den anden dimension i Andersens medborgerskabsbegreb er deltagelse, hvor det ikke kun handler om at have rettigheder, men også hvad man som medborger gør i forhold til disse rettigheder. Deltagelsesaspektet handler om borgernes handlemuligheder i forhold til at udøve deres rettigheder, og fokus er her på den sociale og politiske deltagelse. Deltagelse går altså både på den uformelle

deltagelse i samfundslivet samt den formelle politiske deltagelse gennem deltagelse i politiske partier, interesseorganisationer og andre foreninger. Det vægtes ligeledes, at man har en oplevelse af, at man har mulighed for at deltage, at øve indflydelse samt at påvirke beslutninger af betydning for fællesskabet (Andersen 2004: 24).

Den sidste dimensionen, som Andersen nævner, er identitet og tilhørsforhold. Dette aspekt omhandler, hvordan man forholder sig til det politiske system, dets enkelte dele, og hvordan man betragter sin egen rolle i forhold til samfundet. Medborgerskabet forudsætter en tilslutning til grundlæggende politiske principper og en tillid til politiske og samfundsmæssige institutioner. Det er også nødvendigt, at man viser interesse over for hinanden og for de anliggender, som vedrører det brede fællesskab. Det er ligeledes afgørende, at man føler et socialt ansvar både i forhold til sig selv og fællesskabet. Endeligt forudsætter medborgerskabet, at man føler sig anerkendt og respekteret, og det er derfor vigtigt, at ingen borgere diskrimineres, og at alle borgere gives mulighed for lige deltagelse i fællesskabet (ibid. 25).

‘Bonding’ og ‘bridging’ social kapital

Mange teoretikere har gennem tiden forholdt sig til begrebet social kapital og givet deres bud på, hvad det indebærer. I nærværende speciale vælger vi at anvende Robert D. Putnams tilgang til social kapital. Dette vil vi gøre ved at anvende hans begreber om ‘bonding’ og ‘bridging’ social kapital, der vil blive redegjort for i nedenstående afsnit. Ydermere vil vi inddrage Roger V. Patulny og hans integrationsbegreber, der er udviklet på baggrund af Putnams begreber. Dette gøres, da Patulny konkret forholder sig til integration i samfundet og derved kan nuancere vores analyse med Putnams begreber.

Robert D. Putnams forståelse af social kapital

Putnam forklarer social kapital ud fra tre hovedelementer; social tillid, fælles normer for generaliseret gensidighed og netværk (Putnam 1993: 170-174). Vi vil i dette speciale anvende Putnams forståelse af netværk, hvorfor vi i følgende vil fokusere på dette element i relation til hans begreber ‘bonding’ og ‘bridging’.

Netværk er karakteriseret ved gensidige forpligtelser blandt de involverede personer, og relationen skal altså være båret af andet end blot kontakten. Det er karakteren af netværket, der betragtes som en del af social kapital (Putnam 2000: 20).

‘Bonding’ er ifølge Putnam afgrænsende social kapital, som forekommer i et netværk af en homogen gruppe med væsentlige fællestræk. Disse netværk er ofte stærke, hvorfor enkeltindivider kan blive støttet af den gensidighed og loyalitet, der ofte eksisterer heri. Omvendt går ’bridging’ social kapital på tværs af sociale skel og kan jævnfør Putnam dermed resultere i en tillid og gensidighed, der går på tværs af forskellige skel blandt deltagerne. Her er ofte tale om løsere netværk, hvor personerne kan berige hinanden med forskellig viden og input (Putnam 2000: 22-23).

Putnam anser social kapital som gavnligt for både individet og samfundet. På individniveau betyder et stærkt netværk eksempelvis venskaber og øget mulighed for at finde job, mens det på samfundsniveau kan være med til at øge den generelle sammenhængskraft (ibid. 20).

Vi vælger ikke at anvende hele Putnams teoriapparat, men derimod tillader vi os blot at trække på begreberne ‘bridging’ og ‘bonding’ social kapital i vores analyser. Vi vil i specialets analyser anvende begreberne under oversættelserne ‘brobyggende’ og ‘afgrænsende’ med udgangspunkt i Putnams teori. Disse begreber ligger desuden til grund for Patulnys teori om integration, som vil blive redegjort for i nedenstående.

Roger V. Patulnys integrationsforståelser

Patulny præsenterer, hvordan forskellige kombinationer af ‘bonding’ og ‘bridging’ social kapital medfører forskellige kategorier af integration. For at forstå integration må man kigge på flere aspekter i samfundet, som inkluderer, at man både knytter stabile relationer til lokalområdet såvel som til det brede samfund (Patulny 2015: 211). Ud fra de forskellige kombinationer af ‘bonding’ og ‘bridging’ social kapital opstiller han fire kategorier på et teoretisk spektrum, som spænder fra, at en person er fuldstændig integreret i samfundet til, at en person er helt afskåret fra samfundet (ibid.).

Den første kategori kalder Patulny ‘Integrated’, og kategorien indebærer, at man besidder både høj ‘bonding’ og ‘bridging’ social kapital. Relationer, der udelukkende er karakteriseret ved høj ‘bridging’ social kapital, kan være meget ustabile, medmindre de er opbygget på baggrund af ‘bonding’ social kapital. For at sikre langsigtet og vellykket integration er det vigtigt, at der dannes

'bonding' social kapital som fundament, før der dannes 'bridging' social kapital (ibid.). 'Transitionally integrated' er den næste kategori, der følger på Patulnys spektrum og kategoriseres ved høj 'bridging' og lav 'bonding' social kapital. Denne form for netværk er baseret på, at personen vil forsøge at skabe forbindelser til samfundet på afstand og ikke indgå i tætte og personlige relationer, der kan skabe stabilitet (Patulny 2015: 212). 'Supportively segregated' kaldes gruppen, hvor der er lav 'bridging' og høj 'bonding' social kapital til stede. Det er et tæt fællesskab, hvor man interesserer sig for hinanden i det nære miljø, men hvor man ikke er engageret og orienteret mod det brede samfund (ibid. 213). Den laveste grad af integration kalder Patulny 'Coercively segregated/alienated' og er betegnet ved meget lav 'bonding' og lav 'bridging' social kapital (ibid. 213).

Teori om det sociale arbejde

Da vi ønsker at undersøge, hvilke rammer de politiske målsætninger giver for udførelsen af det frivillige sociale arbejde, finder vi det relevant at inddrage teori fra feltet socialt arbejde. Her vil vi inddrage teori om *empowerment* og *læringsteori*, da vi har fundet elementer af begge dele i vores empiri. Disse to teoretiske positioner medfører forskellige rammer for det sociale arbejde, hvilket vi i det følgende kort vil redegøre for.

Empowerment

Empowerment er et udbredt begreb inden for det sociale arbejde. Det bruges i mange forskellige typer indsatser, til forskellige målgrupper og kommer i mange former. Direkte oversat betyder empowerment bemyndigelse og signalerer, at mennesker skal inddrages i beslutninger, som vedrører deres eget liv (Andersen & Larsen 2004: 432).

Der kan groft sagt skelnes mellem tre forskellige tilgange til empowerment. Den første er den neoliberale variant, hvor empowerment omhandler individer og familiers evner til at tage ansvar for eget liv. Den anden tilgang til empowerment kan kaldes socialliberal. Her er målet at reformere velfærdsinstitutionerne, så det bliver muligt at inddrage borgerne i højere grad. Den sidste kaldes for den samfundskritiske empowerment-variant, der fokuserer på at bevidstgøre og opbygge handlingskapacitet hos underprivilegerede grupper, så de bliver i stand til at ændre de strukturer, der har ført til deres udsathed. Der er altså tale om en ændring i individers bevidsthed, selvopfattelse og handlingskapacitet. I modsætning til den neoliberale og den socialliberale variant, stilles der i den samfundskritiske variant spørgsmålstegn ved de samfundsstrukturer og -mekanismer, der skaber

ulighed, og har bragt individet i en udsat position (Skytte 2015: 37). Sidstnævnte forståelse skriver sig ind i den konfliktteoretiske tilgang til det sociale arbejde, hvor empowerment ikke begrænses til psykologiske processer, men også skal omfatte ændringer på system- og samfundsniveau (Hutchinson & Oltedal 2008: 210).

Igennem det seneste årti kan udviklingen indenfor socialpolitik og socialt arbejde siges at have bevæget sig mod den neoliberale forståelse af empowerment, da det sociale arbejde for samfundets mest udsatte skal fremme deres evne til at løse egne problemer. Den enkelte inddrages med henblik på at overtage ansvaret for egne sociale problemer (Skytte 2015: 37-38).

Læringsteoretisk perspektiv

Inden for det læringsteoretiske perspektiv er hovedvægten på adfærd, og individet ses som værende i et gensidigt påvirkningsforhold med sine omgivelser. Her ses problematisk adfærd og funktionssvigt som et resultat af læring og dermed også som noget, der kan ændres på gennem ny læring (Hutchinson & Oltedal 2008: 139). Relationen mellem socialarbejder og borger er præget af problemløsning, og der arbejdes på at opnå afgrænsede og klart formulerede mål, som defineres i fællesskab de to parter imellem. Målene er klart formulerede, hvilket gør det nemt for begge at vurdere, om målene er nået (ibid. 140). Indenfor dette perspektiv er der fællestræk mellem rollen som socialarbejder og lærerrollen (ibid. 184).

Model-indlæring, der er en tilgang inden for det læringsteoretiske perspektiv, foregår ved, at individet betragter andres adfærd og lærer af dette (ibid. 151). I forlængelse heraf beskrives det, hvordan en frugtbar strategi ved model-indlæring kan være at se, hvordan andre vellykket har håndteret en situation, der ligner den, man selv står i (ibid. 167).

Ovenstående teoretiske perspektiver vil som nævnt blive inddraget gennem vores analyser. Ligeledes vil der undervejs blive præsenteret supplerende teoretiske perspektiver til belysning af vores fund.

Kapitel 3: Metodiske- og videnskabsteoretiske refleksioner

I nærværende kapitel vil vi gennemgå vores videnskabsteoretiske ståsted, hvilket vil blive redegjort for i førstkommende afsnit. Dette efterfølges af et afsnit om vores metodiske tilgang og valg af casestudie. Dernæst vil der blive redegjort for den valgte case, samt for vores adgang til felten og vores positionering og påvirkning i forhold til denne. Slutteligt vil vi beskrive vores anvendte metoder samt de overvejelser, der knytter sig hertil. Dette vil vi gøre for at sikre gennemsigtighed i vores forskningsarbejde.

Hermeneutisk inspireret

Vi er i nærværende speciale inspireret af hermeneutikken, hvorfor vi har en overordnet forståelse af os selv og den verden, der omgiver os, som værende ikke umiddelbart tilgængelig og dermed ikke lader sig observere eller måle i sin rene form. Mening må derfor bringes frem gennem fortolkningsarbejde (Juul 2012: 108).

Indenfor den hermeneutiske position er et kendt begreb den hermeneutiske cirkel, der afspejler den overordnede cirkelbevægelse i hermeneutikken samt forståelsen af, at vores fortolkning aldrig er færdig og altid vil kunne ændres og kvalificeres gennem nye erkendelser (ibid. 111). Den hermeneutiske cirkel har præget vores specialeproces, idet vi løbende har opnået ny erkendelse gennem det indsamlede materiale, læste teorier, og analysearbejde. Der er sket en interaktion mellem empiri og vores forforståelser, hvilket har gjort, at vi har tilegnet os et nyt udgangspunkt for videre interaktion og så fremdeles. Der har altså foregået en løbende revidering af vores forforståelser, idet der skabes ny viden i mødet mellem os som forskere, empirien og teorien. I nærværende speciale er det især filosofisk hermeneutik, der har inspireret os, hvilket vil blive uddybet i følgende.

Den filosofiske hermeneutik udspringer af filosofferne Martin Heidegger og Hans-Georg Gadamer, som i løbet af det 20. århundrede gør hermeneutikken til en ontologi, der handler om, hvad det vil sige at være menneske. Dette indebærer, at forskeren placeres *i* den hermeneutiske cirkel og dermed ikke blot bruger den som redskab (ibid. 121). Cirkelbevægelsen henviser til forholdet mellem forskeren og genstanden, da forskeren her ses som en del af den verden, hun fortolker (ibid. 110-111).

Denne forståelse udspringer af Heideggers kendte begreb 'In der Welt Sein' eller 'væren i verden', der indebærer, at mennesket altid er i en verden, der er bestemmende for dets muligheder. Den verden, vi som forskere er i, kan aldrig sættes i parentes, og vi kan aldrig nå til en sikker erkendelse (ibid. 121). Vi mener derfor, at den viden, vi producerer med vores undersøgelse, ikke kan siges at være sikker, men tværtimod at den er præget af vores egen væren i verden, og vi dermed tager en række fordomme med os ind i felten. Disse fordomme er ifølge Gadamer ikke problematiske, men derimod produktive og nødvendige for at være i stand til at stille relevante spørgsmål og erfare (Juul 2012: 122). At arbejde hermeneutisk indebærer derfor, at man bestræber sig på at reflektere over sine fordomme og ekspliciterer disse, da de har afgørende betydning for ens undersøgelse (ibid. 128-129). Allerede i begyndelsen af en undersøgelse har forskerens fordomme afgørende betydning, da de er med til at afgøre, hvilke emner man finder interessante, samt hvilke spørgsmål der er relevante at stille. Vi vil i nedenstående reflektere over nogle af de fælles fordomme, der er hentet fra vores faglige baggrunde, og som har præget nærværende speciales udformning.

Interessen for BM's mentorindsats og deres valg af peer-to-peer-metoden udspringer blandt andet af den teoretiske viden, vi har opnået gennem vores kandidatuddannelse i socialt arbejde. Med baggrund i denne fandt vi brugen af frivillige mentorer interessant, da vi havde en antagelse om, at brugen af frivillige giver en bestemt type socialt arbejde, da de netop ikke er professionelle og dermed ikke ansat på baggrund af formelle kvalifikationer. I den forbindelse fandt vi det tværsektorielle samarbejde interessant, da det kan ses som udtryk for en bredere tendens inden for det socialpolitiske område.

Vi er ydermere blevet præsenteret for metoderne mentoring og peer-to-peer som udbredte metoder i det sociale arbejde gennem vores kandidatuddannelse. Som beskrevet tidligere i specialet, har peer-to-peer-metoden primært været anvendt indenfor misbrugs- og psykiatriområdet, og vi fandt det derfor interessant, hvordan denne metode anvendes i en anden kontekst. Interessen for paradokset i, at KK udvælger en gruppe kvinder, der skal repræsentere det danske system og den danske kultur, og som samtidig er udvalgt netop i kraft af at have en anden etnisk og kulturel baggrund end dansk, er blandt andet vakt gennem vores bacheloruddannelser. Vi har alle læst humanistiske og kulturanalytiske fag, som har skærpet vores blik for, hvordan forskellige kulturforståelser fremtræder.

Vi havde ligeledes en interesse for integrationsområdet og har gennem blandt andet fag om socialpolitik samt tidligere projekter opnået viden om, at integrationsarbejde i dag ofte har et beskæftigelsesrettet fokus. Vi valgte casen, idet vi fandt det interessant, at BM's mentorindsats i stedet havde fokus på deltagelse i civilsamfund og foreningsliv, hvilket kunne imødekomme vores interesse i, hvordan integration ønskes opnået gennem andet end beskæftigelsesrettede indsætter.

Vi har valgt at inddrage både det politiske, organisatoriske og det udførende led i vores analyse. Dette skyldes en teoretisk fordom, vi har på baggrund af vores uddannelse, om sammenhængen mellem disse tre niveauer, og at det politiske niveau påvirker, hvordan indsatsen med brug af peer-to-peer-metoden udfolder sig i praksis, og at elementer af styring vil kunne finde sted i dette samarbejde.

Ovenstående giver et kort indblik i nogle af de fordomme, der har præget nærværende speciale. Disse er løbende blevet udfordret, kvalificeret og forandret i mødet med den sociale virkelighed, vi undersøger - vores case.

Casestudiet som metodisk tilgang

I det følgende vil vi klargøre de metodiske overvejelser, der knytter sig til undersøgelsen af vores speciales fokus ud fra et casestudie, for dernæst at præsentere den konkrete case.

Vores casestudie kan karakteriseres ud fra, hvad psykolog Robert E. Stake kalder *det instrumentelle casestudie*, hvor man benytter sig af en specifik case for at kunne give indsigt i et område (Stake 2000: 437). Valget af denne metode skyldes vores formodning om, at den konkrete peer-to-peer-mentorindsats, som er skabt i et samarbejde mellem KK og BM, kan bidrage med indsigter i, hvilke betingelser et samarbejde mellem en civilsamfundsaktør og det offentlige giver for denne type indsats. Vores ambition er således, at vi med vores fokus på de vilkår, der gør sig gældende for vores case, kan drage paralleller til mere generelle problematikker på dette område.

I forlængelse af ovenstående er det relevant at diskutere generaliserbarheden af vores undersøgelse. Når generalisering i kvalitativ forskning diskuteres, er dette ofte i forbindelse med casestudier, da der stilles spørgsmål ved muligheden for at generalisere ud fra én enkelt case. Det er ifølge psykologerne Steiner Kvale og Svend Brinkmann mere interessant, hvorvidt man kan generalisere den viden, man har genereret, til andre relevante situationer, end hvorvidt en undersøgelses fund er

universelt generaliserbare (Kvale & Brinkman 2009: 288). Formålet med vores undersøgelse er således ikke at udsige universel gyldig viden, hvilket vi på baggrund af vores hermeneutiske udgangspunkt heller ikke mener er muligt.

Den specifikke case, vi i nærværende speciale undersøger, er som tidligere nævnt en civilsamfundsindsats, som er blevet til i et samarbejde med en kommune. I nærværende speciale ønsker vi at undersøge både det politiske og organisatoriske niveau, samt hvordan disse påvirker det udførende led. Det er derfor oplagt for os at foretage et casestudie med fokus på en organisation, da dette netop gør, at vi kan undersøge både makro-, meso- og mikrosociologiske fænomener (Antoft & Salomonsen 2012: 130-131). Vores case er, udover at være interessant i sig selv, en case på, hvilke rammer samarbejdet mellem en civilsamfundsaktør og en kommune giver for udførelsen af frivilligt socialt arbejde i form af en peer-to-peer-mentorindsats til integration af nyankomne flygtninge. Vi vil med vores undersøgelse altså ikke kun sige noget om dette specifikke samarbejde mellem BM og KK, men også sige noget mere generelt om denne type samarbejder på integrationsområdet, og hvilken påvirkning det har, at man anvender peer-to-peer-metoden i sådanne indsatser.

Design af et casestudie

Kvalitative studier kan ses som dynamiske forskningsdesign, da den kvalitative forskningsproces ofte er uforudsigelig og vanskelig at kontrollere, uanset hvor nøje og detaljeret man planlægger sit forskningsdesign. Det skyldes, at den virkelighed, man studerer, er under konstant forandring. Det er derfor nødvendigt hele tiden at foretage justeringer af ens undersøgelse og forskningsdesign, herunder for eksempel anvendte metoder og forskningsspørgsmål (ibid. 129-130). Dette har også været tilfældet i vores undersøgelse, og i tråd med vores hermeneutiske tilgang har vi løbende tilpasset denne til de nye erfaringer, vi har opnået.

Et andet aspekt, der gør det kvalitative casestudie uforudsigeligt og dynamisk, er spørgsmålet om, hvad man som forsker kan få adgang til. Dette kan være svært at vide, inden undersøgelsen går i gang, og kan afhænge af forskellige forhold. Der kan både være praktiske spørgsmål, der gør sig gældende, samt spørgsmål om hvilken tillid, der opbygges til gatekeeper og informanter. Dette har også været med til at forme vores undersøgelse, og vi havde eksempelvis i starten af vores forskningsproces et ønske om at ville interviewe alle mentorer og mentees. Der viste sig dog at være både nogle praktiske og forskningsetiske barrierer for dette, hvorfor vi måtte ændre i vores forskningsdesign. Til gengæld

har vi fået adgang til en lang række skriftlige materialer, som vi ikke på forhånd regnede med at kunne få adgang til, hvilket igen har givet undersøgelsen en ny retning. Valget af metoder kan altså ses som resultat af en forhandling mellem os som forskere og aktørerne i vores case (ibid. 139-140). I nedenstående afsnit vil vi redegøre for vores valgte case.

Redegørelse for den valgte case

Den valgte case, BM's mentorindsats, udspringer af KK's Beskæftigelses- og Integrationsudvalgs handleplan for integrationsområdet gældende for år 2017-2018 (KK 2016). I henhold til handleplanens afsnit om civilsamfundsindsatser for nyankomne flygtninge, samarbejder KK med fire eksterne partnere: Dansk Røde Kors, Foreningen Nydansker, Dansk Flygtningehjælp samt BM. Sidstnævnte samarbejdspartner er nærværende speciales case, hvorfor vi i følgende vil redegøre nærmere for mentorindsatsen, BM som organisation og deres samarbejde med KK.

Mentorindsatsen

I foråret 2017 opstartede BM et samarbejde med KK i form af en mentorindsats, der har til hensigt at integrere nyankomne flygtningekvinder i civilsamfundet. Samarbejdet faciliteres gennem Copenhagen Host Program (CHP), der er en enhed under Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i KK, som tilbyder nyankomne udlændinge at blive matchet med frivillige københavnere. I aftalen med CHP er målsætningen at matche 20 nyankomne flygtningekvinder med frivillige mentorer fra BM i løbet af en toårig periode fra sommeren 2017 til sommeren 2019 (KK 2017b).

BM's landssekretariat står for at matche de henviste flygtningekvinder med mentorer, som findes blandt de uddannede bydelsmødre. Derudover yder landssekretariatet supervision og løbende støtte til de respektive match og afholder netværksmøder, som er en møderække, hvor bydelsmødrene, der har meldt sig til mentorindsatsen, opkvalificeres og klædes på til den nye rolle som mentor. Til nogle af netværksmøderne deltager både mentorer og mentees, samt mentorer, der endnu ikke er matchet med en flygtning.

Organisationen Bydelsmødre

BM har eksisteret i Danmark siden 2007 og er et landsdækkende program med knap 40 BM-grupper og over 600 aktive bydelsmødre. I København er der 10 grupper og i omegnen af 150 frivillige (BM

2). Siden 2010 har indsatsen ligget under den almennyttige non-profit organisation Fonden for Socialt Ansvar (BM 3).

BM-projektet kommer oprindeligt fra Berlin, hvor det første ‘Stadtteilmütter’- projekt startede i 2004, og er derefter blevet udbredt til hele Tyskland, Danmark samt en række andre lande (Christensen et. al. 2010: 72). BM er et lokalt forankret projekt, og navnet refererer til, at man har en funktion som “mor” for - og i - en “bydel”. Projektet har fra start været koblet til udsatte boligområder med høj koncentration af etniske minoriteter, og konceptet er baseret på den idé, at man ved at uddanne kvinder med minoritetsbaggrund kan hjælpe og støtte ensomme og socialt isolerede kvinder, som det etablerede system kan have svært ved at nå (BM 2).

De frivillige bydelsmødre er primært kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, og deres metoder beror på en forståelse af, at de med egne erfaringer som nye i Danmark, sprogkundskaber og kulturel viden har en særlig indsigt og forståelse for de kvinder, de hjælper i projektet (BM 2).

Bydelsmødrene gennemgår et uddannelsesforløb, som understøttes af landssekretariatet. Forløbet består af 15 moduler, der omfatter undervisning i børneopdragelse, sundhed, demokrati, kommunale forhold, rettigheder samt metoder til hjælp-til-selvhjælp. Det vægtes også, at gruppen lærer hinanden godt at kende, og at kvinderne får en følelse af samhørighed og fællesskab. Den tilegnede viden, som bydelsmødrene får gennem uddannelsen, ønskes videreformidlet gennem opsøgende arbejde blandt isolerede minoritetskvinder, som befinder sig i deres nærmiljø (BM 4).

Bydelsmødres samarbejde med Københavns Kommune

KK har opstillet nogle generelle krav til indsatsen, heriblandt at matchingen sker efter den enkelte flygtnings behov, samt at vedkommende ikke må hindres i at følge eksempelvis danskuddannelse eller virksomhedspraktik.

Af mere specifikke krav gælder, at indsatsen skal startes hurtigst muligt, gældende fra foråret 2017, samt at indsatsudbyderen skal garantere antallet af match indenfor tidsrammen. Ydermere er det et krav til indsatsudbyderen, at der på forhånd eksisterer et netværk af frivillige, som de nyankomne kan matches med. Det er indsatsudbyderens opgave at koordinere og fastholde frivillige, samt yde

supervision og udvikle på koncept og metoder. Derudover skal de følge op på forløbene undervejs samt afholde en afsluttende samtale for at gøre status og planlægge den videre proces (KK 2017a: 2).

Vi har i ovenstående givet et rids over vores case, og hvordan denne er forbundet til det politiske niveau qua samarbejdet med KK. Vi vil i følgende redegøre for, hvordan vi fik adgang til denne case.

Adgang til felten

Vi vil i dette afsnit belyse, hvordan vi er gået til felten, herunder hvordan vi har etableret kontakt til BM og til vores informanter.

Specialegruppens medlemmer har alle på forskellig vis kendskab til BM. Et gruppemedlem har en særlig tilknytning, da hun selv er uddannet bydelsmor på Vesterbro. Vi valgte, at hun qua denne position skulle være den, der tog kontakt til lederen i landssekretariatet med henblik på at etablere et samarbejde. Vi fik positiv respons, og vores kontaktperson i organisationen, som skulle hjælpe os med at få adgang til felten, vores gatekeeper, blev projektlederen af mentorindsatsen. På et indledende møde fortalte vi denne gatekeeper uddybende om vores ærinde og snakkede om mulighederne for et samarbejde. Vi var forinden denne samtale bevidste om, at gatekeepers ofte vil bekymre sig om det billede, som forskeren fremstiller af organisationen gennem sine fortolkninger og analyser (Kristiansen & Krogstrup 1999: 140). Men under mødet udviste projektlederen stor interesse for at samarbejde med os. Denne velvilje begrundede hun med, at mentorindsatsen var forholdsvis ny, og landssekretariatet derfor var nysgerrige og interesserede i at tilegne sig mere dybdegående viden om netop denne indsats.

Til mødet talte vi om, hvordan vi kunne etablere kontakt til mentorer og mentees. Projektlederen foreslog, at vi deltog i det kommende netværksmøde for mentorer og mentees, hvor vi kunne møde informanterne i trygge og kendte omgivelser. Projektlederen foreslog, at vi kunne facilitere en allerede planlagt workshop til netværksmødet. Dette med henblik på, at vi blev en aktiv og deltagende del af mødet, og at vi på denne måde kunne opbygge relationer til kvinderne.

Workshoppen, som vi faciliterede, gik ud på at få mentorer og mentees til at reflektere over deres mentorforløb. Metoden, der blev anvendt, kaldes 'Most Significant Change', og er et kvalitativt evalueringsværktøj. Fokus er på historiefortælling, og det handler om, at man via forandringshistorier

kan få deltagerne til at reflektere over og italesætte den forandring, som har fundet sted i løbet af et givent forløb¹. Vi kendte ikke metoden i forvejen men blev introduceret til den ved et forberedende møde. Vi vil senere i dette kapitel komme ind på, hvilken type empiri metoden har givet os.

Et par uger efter netværksmødet kontaktede vi projektlederen igen med henblik på at finde informanter til vores interviews med indsatsens mentorer. Projektlederen sendte per mail telefonnumre på fem mentorer, hvorefter vi selv tog kontakt. Disse mentorer havde alle på dette tidspunkt afsluttet det seks måneders mentorforløb med deres respektive mentees. Ud af disse fem var det dog kun tre mentorer, der havde lyst og tid til at deltage i et interview.

Vi vil i følgende afsnit klarlægge hvilke metoder, vi har valgt at anvende til besvarelsen af vores problemformulering, samt hvilke overvejelser der knytter sig hertil.

Anvendte metoder og metodiske overvejelser

For at besvare vores problemformulering har vi valgt at foretage en dokumentanalyse af materiale fra KK og BM. Derudover har vi interviewet henholdsvis ansatte hos BM og mentorer i mentorindsatsen. Vi vil i det følgende beskrive vores metodiske overvejelser og afsluttende diskutere samspillet mellem de anvendte metoder.

Dokumentanalyse²

Følgende dokumenter fra KK vil indgå i vores analyser:

- ‘Integrationspolitik 2015 - 2018: Social mobilitet og sammenhængskraft’ (KK 2015)
- ‘Integrationshandleplan 2017-2018: Integration gennem job, uddannelse og styrket medborgerskab’ (KK 2016)
- Kravspecifikation for match af flygtninge og frivillige (KK 2017a)*
- Resultatkontrakt mellem Københavns Kommune og Bydelsmødre, 26.04.2017 (KK 2017b)*

---

¹ Metoden er udviklet af Rick Davies og er især brugt til evaluering af udviklingsprojekter, men senere også brugt af NGO'er over hele verden. Metoden har en fast form bestående af syv trin, men til netværksmødet var metoden mere løst anvendt (Davies & Dart 2005).

² Dokumenter markeret med * er ikke vedlagt som bilag grundet indholdets fortrolige karakter, men vil blive medbragt til det mundtlige forsvar.

Følgende dokumenter fra BM vil indgå i vores analyser:

- Projektbeskrivelse i forbindelse med tilbud til matching af flygtninge og frivillige (BM 2017a)*
- Udviklingsskema*
- Slutrapport for match af flygtninge og frivillige, 15.12.2017 (BM 2017b)*
- BM-uddannelsesplan*

Vi har valgt at inddrage de ovennævnte dokumenter, da de giver et indblik i, hvad der fra politisk side fremhæves som kriterier og målsætninger for indsatsen. Ligeledes giver dokumenterne fra BM et indblik i, hvad der lægges vægt på i forbindelse med peer-to-peer-metoden og ikke mindst formålet med indsatsen. For at belyse dette videre og få en dybere forståelse af, hvordan politikken modtages, forstås og udmøntes hos BM, har vi valgt at interviewe både ansatte og frivillige mentorer fra organisationen, hvilket vi i nedenstående vil uddybe.

Integrationspolitikken og -handleplanen kan betegnes som sekundære dokumenter, idet de er politiske tekster, der er tilgængelige for alle og har offentligheden som målgruppe. Dokumenterne fra BM er af en anden karakter, idet de består af interne arbejdsrapporter, drejebøger og en slutrapport udarbejdet til KK. Disse dokumenter giver derfor også et indblik i den interne dokumentation og beskrivelse af projektet, hvilket giver denne del af empirien en særlig troværdighed. Således er vores empiri en blanding af primære dokumenter, som er produceret med henblik på deling i et afgrænset forum, samt sekundære dokumenter, der har offentligheden som målgruppe (Brinkmann & Tanggaard 2010: 138-139).

I vores undersøgelse har vi kombineret dokumentanalyse med interviews med ansatte hos BM og frivillige mentorer. De metodiske overvejelser i forbindelse med vores interviews vil vi i nedenstående udfolde.

Interviews

Da vi ønsker at undersøge de rammer, samarbejdet mellem BM og KK medfører for det frivillige sociale arbejde, har vi valgt at lave interviews med ansatte og frivillige i mentorindsatsen. Da vi ønsker at få et indblik i vores informanternes syn på indsatsen og de givne rammer, finder vi det

kvalitative interview oplagt, da styrken netop er at få indblik i interviewpersonernes synspunkter (Kvale & Brinkmann 2009: 17).

Vi udførte interviews med tre mentorer, en mentee, to ansatte fra BM's landssekretariat samt en ansat fra CHP. I analyserne er det dog kun interviews med mentorer og ansatte i BM, der vil blive anvendt, da disse er bedst egnede til at belyse specialets problemfelt. I følgende giver vi et kort overblik over vores informanter, hvoraf mentorer og mentee er anonymiseret.

Informanter

BM's landssekretariat:

- Shazia er ansat som projektleder på mentorindsatsen, og er også bydelsmor på Frederiksberg.
- Gitte er ansat som konsulent og arbejder blandt andet med det organisatoriske arbejde i forbindelse med mentorindsatsen samt tilrettelæggelse af BM-uddannelsen.

Mentorer:

- Nasra er 58 år gammel og fra Pakistan og har boet i Danmark i 34 år. Hun har været bydelsmor i to år. Hun er uddannet væksthusholder og pædagog og har blandt andet arbejdet som familierådgiver, men er på nuværende tidspunkt ledig.
- Muna er 56 år gammel og kommer fra Iran. Hun har boet i Danmark i 28 år. Muna er uddannet folkeskolelærer, og er nu førtidspensionist og har været bydelsmor i lidt over et år.
- Zahra er 42 år gammel og er født og opvokset i Danmark med pakistanske forældre. Zahra arbejder som freelancetolk og har været bydelsmor i lidt over to år.
- Nuur er 35 år og født og opvokset i Danmark med libanesiske forældre. Hun arbejder som integrationskonsulent og er frivillig bydelsmor.
- Naima er 40 år og kommer fra Irak. Hun taler fire sprog udover dansk og arbejder blandt andet som tolk og pædagog og er frivillig bydelsmor.
- Layla er 47 år og hjemmegående. Hun arbejder frivilligt som bydelsmor og hjælper med at drive et netværk for ensomme ældre.

Valg af informanter

Det var klart for os fra start, at vi gerne ville interviewe Shazia, da hun er projektleder for mentorindsatsen. Vi fandt efterfølgende, at vi havde nogle opfølgende spørgsmål vedrørende blandt

andet uddannelsen af bydelsmødre, som vi gerne ville have besvaret. Vi henvendte os i den forbindelse til Gitte, der netop arbejder med BM-uddannelsen. For at få baggrundsinformation vedrørende samarbejdet mellem KK og BM udførte vi et interview med Peter fra CHP.

For at belyse vores problemfelt bedst muligt, ønskede vi at tale med alle mentorer fra indsatsen. Målet var, at CHP skulle levere 10 mentees til BM i sommeren 2017, hvilket ikke viste sig muligt. Konsekvensen har derfor været, at der i stedet kun er blevet matchet syv mentorpar henover efteråret 2017, hvoraf et af disse match blev afbrudt, da mentee ikke havde overskud til at deltage i forløbet, og et andet par har sat forløbet på pause grundet sygdom hos mentee. Dette har medført, at vi kun har haft mulighed for at kontakte fem mentorer vedrørende interviews, hvoraf kun tre ønskede at deltage. Konsekvensen af dette har derfor været, at vi ikke kan være sikre på, at vi har nået det mætningspunkt, som Brinkmann og Tanggaard forklarer som det punkt, hvor flere interviews ikke ville give os yderligere viden (Brinkmann & Tanggaard 2010: 32). Tværtimod ville flere interviews med mentorer potentielt have givet de forskellige udsagn en større tyngde og nuancering. Af samme årsag står denne empiri heller ikke alene, da vi har valgt at inddrage udtalelser fra andre mentorer, der er fremkommet på netværksmødet. Vi vil komme ind på samspillet mellem metoderne afsluttende i dette kapitel.

I opstartsfasen af specialet overvejede vi, hvorvidt vi ønskede at bruge mentees som informanter. Vi er interesserede i, hvordan peer-to-peer-metoden udmønter KK's integrationspolitik, og vi talte derfor om, at mentees forståelse og oplevelse af at indgå i denne indsats ville være interessant for vores fokus. Vi gjorde os overvejelser om det forskningsetiske aspekt i at bruge nyankomne flygtninge som informanter, da der kan være en usikkerhed i, om de har forstået vores rolle som forskere og deres rolle som informanter, og at samarbejdet vil være på frivillig basis. Nyankomne flygtninge står i en særlig udsat position, og det var derfor vigtigt for os, at der ikke skulle herske tvivl om, hvad vores hensigter med en undersøgelse ville være, hvilket er en bekymring, der udspringer af sproglige barrierer, idet mentees ikke kan dansk, og flere af dem heller ikke kan engelsk. Dette kunne medføre en usikkerhed i forståelsen mellem os og mentees, der ikke ville være hensigtsmæssig i forståelsen af at indgå som informant i en undersøgelse, men også i selve interviewsituationen, hvor sproglige barrierer kunne tænkes at medføre forståelsesvanskeligheder. Disse overvejelser fik sin relevans ved netværksmødet, hvor vi mødte tre mentees. Her blev det tydeligt, at det etiske aspekt samt de sproglige barrierer ville blive for udfordrende, hvorfor vi valgte ikke at inddrage mentees som informanter, men derimod valgte at ændre i vores forskningsdesign. Som nævnt har vi dog afholdt ét

interview med en mentee. Dette var et dobbeltinterview sammen med hendes mentor, hvorfor vi vurderede, at de etiske spørgsmål blev afhjulpet, da det var et trygt rum for mentee. Ligeledes talte denne mentee engelsk, og forståelsesvanskelighederne var derfor minimale.

Da interviewene skulle hjælpe os med at besvare vores problemformulering, blev denne vejledende for udformningen af interviewguides. Vi vil i nedenstående redegøre for de metodiske overvejelser, der knytter sig til udarbejdelsen af disse.

Interviewguides

Vi udformede semistrukturerede interviewguides forinden hvert interview (se bilag 2). Indledningsvis indeholdt alle interviewguides en briefing, hvor interviewets ramme og formål blev forklaret. Dernæst valgte vi at indlede med spørgsmål, der gik på informanternes baggrunde og deres introduktion til BM. Disse skulle således fungere som spørgsmål, som informanterne kunne føle sig trygge ved at svare på. Derefter opbyggede vi vores interviewguides ud fra en række forskningsspørgsmål og temaer, som blev udformet ved en operationalisering af vores overordnede problemformulering samt vores indledende møde med felten. Da vores forskningsspørgsmål var af abstrakt karakter, blev de oversat til interviewspørgsmål i hverdagsprog (Kvale 2002: 134-135). Med valget af det semistrukturerede interview fik vi mulighed for at stille uddybende spørgsmål til de udsagn, informanterne kom med, og således følge interessante spor undervejs (Brinkmann & Tanggaard 2010: 37).

Interviewsituationen

Under interviewsituationerne var vi bevidste om det vilkår, at man som forsker aldrig kan være sikker på, at de begreber, ord og kategorier, man som interviewer anvender, forstås på samme vis af informanterne. Dette opmærksomhedspunkt var særligt relevant i vores tilfælde, da der var sproglige barrierer i nogle af de udførte interviews. En af de forforståelser, vi gik til interviewsituationerne med, var, at de interviewede mentorer var gode til dansk og derfor istand til at svare fyldestgørende på vores spørgsmål. Dette blev bekræftet til netværksmødet, hvor der blev kommunikeret på dansk. Dog viste det sig, at nogle af kvinderne i interviewsituationen havde svært ved at forstå nogle af vores spørgsmål. Det kan være svært at reflektere og forklare sig på sit andetsprog, hvilket kan formodes at være årsagen til, at nogle informanter svarede kortfattet, og at der opstod misforståelser. Derfor ville vi have udformet interviewguides anderledes eller overvejet at bruge en tolk, hvis vi havde kendt

kvindernes danskundskaber forinden interviewene. Et eksempel på en misforståelse fremgik i interviewet med mentoren Muna, hvor vi spurgte ind til, hvorfra hun havde hørt om mentorindsatsen. Hertil svarede hun: *Ja, men det er rigtigt positivt, er det. Man glæder sig til at være positiv* (Muna: 5). Under interviewene var vi særligt opmærksomme på at gøre os forståelige ved at anvende forskellige formuleringer af samme spørgsmål. Dette til trods kan der være usikkerhed i forbindelse med mentorenes forståelse af spørgsmålet, og ligeledes kan der være elementer af deres svar, som er påvirket af manglende danskundskaber. Dette er et opmærksomhedspunkt under vores behandling af empirien.

Netværksmødet og optagelser derfra

Udover ovenstående interviews består vores empiri også af optagelser genereret på netværksmødet. Til netværksmødet blev mentorer og mentees inddelt i tre grupper. I hver af grupperne deltog én fra vores specialegruppe, der faciliterede den førmtalte 'Most Significant Change'-evaluering, hvor mentorer og mentees enkeltvis reflekterede over deres udvikling gennem deres mentorforløb. De snakke, der kom ud af dette, optog vi, og det bliver anvendt som empiri i vores analyser. Udtalelserne, der er fremkommet via dette, er altså fremkommet i en anden kontekst end ved individuelle interviews. Selvom 'Most Significant Change'-evalueringen strukturerede samtalerne, var der også mulighed for, at mentorer og mentees kunne stille spørgsmål til hinanden. Vi er bevidste om, at denne type empiri er konstrueret i en særlig kontekst, men vi vil på trods af dette se det som et udtryk for deres subjektive oplevelser og forståelser af indsatsen og således anvende det i analyserne.

På netværksmødet deltog Peter fra CHP ligeledes. Han holdt oplæg sammen med Shazia om indsatsens rammer for de mentorer, der endnu ikke var blevet matchet. Oplægget gav rum for en diskussion af gensidige forventninger i forbindelse med mentorrollen, hvorfra der også anvendes citater i analysen. Argumentet for dette er, at oplægget giver et indblik i, hvordan indsatsen fremlægges af Peter og Shazia.

Positionering og påvirkning af felten

Idet man som forsker bruger sig selv under indsamlingen af den kvalitative empiri, er det relevant at reflektere over, hvad dette betyder, og hvordan man kan forholde sig hertil. Vores specialegruppe består af fem medlemmer, og vi har fra starten af vores forskningsproces været bevidste om, at det

relativt høje antal kunne medføre metodiske udfordringer i indsamlingen af vores empiri. Dette medførte, at ikke alle deltog i de indledende møder og interviews.

Ved interviews har vi været to gruppemedlemmer afsted sammen, hvilket i interviewsituationerne muliggjorde, at én interviewede, mens en anden noterede og stillede uddybende spørgsmål sidst i interviewet. At vi har været to afsted har således været med til at sikre, at vi er kommet godt rundt om de forskellige spørgsmål i vores interviewguides.

Under netværksmødet var alle gruppemedlemmer til stede, da vi ønskede, at alle skulle have et indblik i felten. Vi havde under dette møde forskellige opgaver, da det som nævnt var os, der faciliterede dele af netværksmødet. Under gruppearbejdet fordelte vi os i forskellige grupper, hvilket gjorde, at vi kunne optimere det empirisk udbytte af netværksmødet.

Udover antallet af gruppemedlemmer kan andre faktorer som vores alder, køn og etnicitet også formodes at have en indvirkning på, hvordan vores informanter møder os som forskere. Det kan i forlængelse af denne antagelse formodes, at en mandlig professor ville få andre resultater end fem unge kvindelige studerende, hvis han søgte at efterprøve forskningen. Det kan blandt andet tænkes, at vi som kvindelige forskere har haft lettere adgang til felten og lettere ved at indtræde på netværksmødet, hvor der kun var kvindelige deltagere. De frivillige bydelsmødre består udelukkende af kvinder, og primært kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, og det er i forlængelse heraf også relevant at pointere, at vi som en gruppe af etniske danskere derfor adskilte os fra de øvrige deltagere på netværksmødet. Det var dog ikke vores oplevelse, at forskellen i etnicitet havde indvirkning på informanternes tilgang til os som forskere.

Databearbejdning og analysestrategi

Vi vil i følgende fremlægge, hvordan vi har behandlet vores indsamlede empiri gennem transskribering, kodning og analyse. Analysestrategien i dette speciale er inspireret af den temacentrerede metodiske tilgang, hvor vi *sammenligner informationer fra alle informanterne om hvert enkelt tema* og går i dybden med disse (Thagaard 2004: 158). Det er altså informanternes udtalelser om tematikkerne, der er centrale for analyserne, hvilket giver os mulighed for at sammenligne informanternes udtalelser inden for hvert enkelt tema. Når vi vælger at sammenligne informanternes udtalelser, betyder det, at vi tager et stykke tekst ud, som oprindeligt er blevet skabt i

et samarbejde mellem os og felten (ibid. 175). Vi er dog opmærksomme på, at citater ikke anvendes løsrevet fra den meningskontekst, hvori de er fremkommet, hvilket vi har forsøgt at imødekomme i udarbejdelsen af vores interviewguides, hvor vi spurgte ind til bestemte temaer.

Vi vil i nedenstående kommentere på, hvordan vi har forholdt os til temaerne gennem kodning af empirien. Dette forinden vil vi redegøre for, hvordan vi har transskriberet vores interviews.

Transskribering

Alle interviews er efter aftale med informanterne blevet optaget og efterfølgende transskriberet. Et metodisk valg, truffet i denne sammenhæng, er, at vi ikke ændrer i sætningsstrukturer i de interviews, hvor der har forekommet sproglige udfordringer. Dette skyldes, at vi ønsker at være tro mod vores informanters udsagn og således ikke foretage yderligere fortolkninger heraf. Dog har vi undladt at anføre tænkepauser og ord som eksempelvis “øh”, “mhm”, “ja” samt notationer som betoning eller intonationer. Således har vi i valgt en enkel transskriberingsstrategi, idet vi ikke finder en erkendelsesmæssig grund til at anføre alle detaljer, da vi ikke skal bruge transskriptionen til en detaljeret sproglig analyse (Brinkmann & Tanggaard 2010: 43-45)³.

Kodning

Som det fremgår af gennemgangen af vores empiri, har vi samlet forskelligartet data, hvilket vi i bearbejdningen har valgt at kode. Gennem denne kodning af vores transskriptioner og dokumenter har vi således kunne udføre en indledende strukturering af empirien, der danner udgangspunkt for analysens fund.

Med udgangspunkt i den temacentrerede tilgang har vi inddelt vores empiri i en række kategorier, der er udvalgt på baggrund af centrale temaer i vores undersøgelse. Således startede vores analytiske arbejde allerede i udvælgelsen af disse kategorier. På trods af de forudbeslutede kategorier var vi samtidig sensitive i behandlingen af empirien og således åbne for, at nye sammenhænge, strukturer og modsætninger kunne komme til syne. Et eksempel på dette er, at vi på forhånd havde en kategori, en såkaldt *begrebsdrevet kode*, ‘medborgerskab’, mens en *datadrevet kode*, ‘empowerment’, opstod under gennemlæsningerne af materialet (Brinkmann & Tanggaard 2010: 47). Vi har således gennem

---

³ Transskriptionerne vil blive medbragt til det mundtlige forsvar.

kontakt med vores empiri udviklet nye forståelser og viden, der igen har virket tilbage på inddragelsen af teori.

Vores analysestrategi er altså den temacentrerede tilgang, hvor vi har kodet efter både begrebsdrevne og datadrevne koder.

Samspelet mellem de valgte metoder

I ovenstående har vi redegjort for, hvordan de forskellige metoder er udvalgt, og hvilke refleksioner der knytter sig hertil. Da vi som nævnt har anvendt både optagelser fra netværksmødet, interviews samt dokumentanalyse, er vores empiri af forskellig karakter. Vi ønsker derfor i nedenstående at give et indblik i, hvordan vi ser de forskellige metoder spille sammen og komplementere hinanden.

Til belysning af de politiske målsætninger, der ligger i KK's Integrationspolitik og -handleplan, har vi anvendt dokumentanalyse. Den samme metode er blevet anvendt i analysen af BM's dokumenter. Her har vi analyseret interne arbejds papirer og en slutrapport med henblik på at undersøge organisationens metoder. Dokumenterne har ikke kunne besvare spørgsmålet om, hvordan organisationen og mentorerne forholder sig til rammerne for indsatsen, hvorfor vi har suppleret metoden med interviews med ansatte i BM samt de frivillige mentorer.

Der vil forekomme begrænsninger i alle metodiske valg, og en begrænsning ved vores valg af metoder knytter sig til vores optagelser fra netværksmødet. Udsagnene fra vores informanter til netværksmødet vælger vi at sammenholde med de udsagn, mentorerne kommer med i de individuelle interviews. Vi er bevidste om, at der er nogle metodiske udfordringer forbundet hermed, blandt andet fordi at den viden, der blev produceret til netværksmødet, er præget af den kontekst, metoden sætter. Det kan derfor være problematisk at løsrive udsagnene fra denne og sammenligne med udsagn, der er genereret ud fra en anden metode. Da vi udførte enkeltinterviews, var informantens udsagn rettet mod os som interviewere, mens netværksmødet gav rum for at sparre og dele historier på tværs af mentorer og mentees. Vores rolle var i de to situationer meget forskellig, hvilket betød, at der produceredes forskellig viden. Intervieweren har i enkeltinterviews fokus på at stille uddybende spørgsmål, hvor vi til netværksmødet havde rollen som facilitator, hvilket betød, at vi fokuserede mere på at skabe diskussioner og samtaler på tværs af de deltagende. Vi er også opmærksomme på, at den viden, der blev produceret til netværksmødet, er under indflydelse af, at flere informanter sad

sammen, hvorfor udsagnene kan være påvirkede af de andres tilstedeværelse. Eksempelvis oplevede vi, at mentorerne var meget støttende og rosede over for hinanden, hvilket medførte en stemning, der kan have påvirket deres udtalelser. En anden grundlæggende forskel mellem de to situationer var, at det til netværksmødet ikke var os og vores undersøgelse, der satte dagsordenen og dermed ikke os, der bestemte, hvilke spørgsmål, deltagerne skulle svare på.

Kapitel 4: Politiske rammer for mentorindsatsen

Følgende kapitel har til hensigt at belyse, hvilke politiske målsætninger peer-to-peer-indsatsen skal bidrage med at indfri, samt hvilke rammer KK lægger for samarbejdet med BM. Indledende vil vi kontekstualisere indsatsen ved at rette blikket mod de overordnede landspolitiske rammer, der er for integrationsarbejdet. Kapitlet vil munde ud i en analyse af KK's Integrationspolitik- og handleplan med henblik på at identificere kommunens forståelser af integration, samt hvordan disse bliver rammesættende for samarbejdet med BM.

Den politiske kontekst

I følgende afsnit vil vi redegøre for den politiske kontekst, hvori vores case er indplaceret. Først vil vi belyse strømninger på integrationsområdet, og efterfølgende hvordan civilsamfundet inddrages i sociale indsatser.

Integrationens todeling

Ifølge sociolog Per H. Jensen er der i litteraturen omkring integrationspolitik og selve den politiske integrationsdebat relativ stor enighed om, at integration af udlændinge er todelt. Den første dimension handler om integration på arbejdsmarkedet, altså at indvandrere skal blive selvforsørgende via ordinær beskæftigelse (Jensen 2007: 401). Den anden dimension handler om, hvordan indvandrere mere bredt skal integrere sig i alle dele af samfundet, eksempelvis det sociale- og kulturelle samfund. Ifølge Jensen er der en forestilling om, at der eksisterer overlap de to dimensioner imellem (ibid. 402).

I 1999 blev den første integrationslov indført i Danmark. Med denne fik kommunerne ansvaret for modtagelsen af flygtninge, og kommunerne har således i flere år skulle udforme politikker på netop integrationsområdet. Det betyder, at kommunerne i dag står for både tilrettelæggelse af integrationsprogrammet, boligplacering, danskundervisning, arbejdsmarkedsafklaring med mere (Blauenfeldt & Hallas 2015: 359).

I integrationsloven lyder formålsparagraffen som følgende:

§ 1. Lovens formål er at sikre, at nyankomne udlændinge får mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer med henblik på at blive deltagende, selverhvervende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere i overensstemmelse med grundlæggende værdier og normer i det danske samfund.

Stk. 2. Dette skal ske gennem en integrationsindsats, der

- 1) tager udgangspunkt i den enkelte udlændings ansvar for sin egen integration,*
- 2) bidrager til, at nyankomne udlændinge sikres mulighed for deltagelse på lige fod med andre borgere i samfundets politiske, økonomiske, arbejdsmæssige, sociale, religiøse og kulturelle liv,*
- 3) bidrager til, at nyankomne udlændinge hurtigst muligt bliver selvforsørgende gennem beskæftigelse, og*
- 4) bibringer den enkelte udlænding en forståelse for det danske samfunds grundlæggende værdier og normer (Integrationsloven).*

Der er i integrationsloven fokus på, at den enkelte nyankomne udlænding skal blive en deltagende og ydende medborger, samt at vedkommende får en forståelse for det danske samfunds kultur, normer og værdier. Der er endvidere et fokus på, at nyankomne udlændinge skal i beskæftigelse, hvilket medfører, at kommunernes tilrettelæggelse af integrationsindsatser ofte har karakter af at være beskæftigelsesrettede. Udover beskæftigelsesrettede indsatser og danskundervisning er der i loven også fokus på civilsamfund og medborgerskab. Civilsamfund og medborgerskab er områder, som også berøres i KK's integrationspolitik, og som nærværende speciale centreres om.

Inddragelse af civilsamfundet i sociale indsatser

Der er de seneste årtier, som nævnt indledningsvist, kommet større politisk fokus på potentialet i at indgå samarbejder med civilsamfundet (Ibsen & Espersen 2016: 10). Ifølge Bundesen og Henriksen

skiftede synet på inddragelsen af frivillige organisationer i sociale indsatser i 1980'erne, hvor man begyndte at se de frivillige organisationer som en vigtig samarbejdspartner i udførelsen af det sociale arbejde (Bundesen & Henriksen 2016: 564). Dette skifte blev for alvor tydeligt i 1998 med indførelse af servicelovens §18. Paragraffen fastsætter, at kommunalbestyrelsen skal samarbejde med frivillige organisationer, at den årligt skal bidrage med et beløb til støtte af det frivillige sociale arbejde, og at selve samarbejdet kommunerne og organisationerne imellem bestemmes af den enkelte kommunalbestyrelse (Serviceloven).

Det positive syn på inddragelsen af civilsamfundet i sociale indsatser er siden bibeholdt, hvilket ses i forskellige regerings udarbejdelse af civilsamfundsstrategier og frivillighedscharter. Publikationerne lægger vægt på, hvordan et samarbejde civilsamfundet og det offentlige imellem er en central del af det danske velfærdssamfund (Charter 2001: 1, Regeringen 2010: 4, Frivillighedscharter 2013: 2, Civilsamfundsstrategi 2017: 5-7). Begreber som sammenhængskraft, medborgerskab og demokrati er gennemgående i dem alle.

Kommunernes Landsforening (KL) udgav i 2016 et inspirationskatalog til gode kommunale integrationsindsatser. Her fremhæver de, at det er en stor opgave for kommunerne at skabe vellykket integration, og at der derfor er brug for, at kommunerne kan lære af hinandens erfaringer, hvilket netop er katalogets formål (Damm & Wendelboe 2016: 3). I indholdet af kataloget fremgår det tydeligt, at beskæftigelsesrettede indsatser, sprogundervisning og sundhed fylder mest. I det næsten 70 sider lange katalog er der dog også et afsnit på tre sider om civilsamfundsindsatser. Her nævnes blandt andet et initiativ i Vejle Kommune, hvor en gruppe flygtninge kaldet Byguiderne hjælper til med modtagelsen af nyankomne flygtninge. I samarbejde med kommunen giver de byvandring til nyankomne flygtninge og sørger på den måde for at præsentere dem til lokalområdet. Ligeledes er der i Holstebro Kommune et lignende tiltag, hvor nyankomne flygtninge matches med frivillige mentorer, som også har flygtningebaggrund. I både Aalborg og Aarhus indgår flygtninge også i en del af integrationsindsatsen, hvor de er med til at byde nyankomne flygtninge velkommen til kommunen gennem forskellige initiativer (ibid. 28). Fokus på civilsamfundet og inddragelse af frivillige i integrationsarbejdet finder således sted i en række andre kommuner end København.

KL kom i 2016 med 22 nye forslag til regeringen til afbureaukratisering på integrationsområdet. Her var et af forslagene, at aktiviteter, der fremmer et aktivt medborgerskab, som for eksempel frivilligt

arbejde i en forening, bliver en mulig del af en flygtnings integrationsprogram. Dette understreger, at der udover ønsket om beskæftigelse, også eksisterer et ønske om, at medborgerskab og deltagelse i civilsamfund skal prioriteres i integrationsindsatsen (KL 2016).

Ifølge CFSA's *Frivilligrapport* for 2016-2018 understreges det, at kommunernes samarbejde med civilsamfundet er i vækst (Hjære & Jørgensen 2017a: 8). At der under forskellige regeringer sættes fokus på samarbejdet med civilsamfundet viser, at der er bred politisk konsensus om, at den frivillige sociale sektor er en værdifuld samarbejdspartner i det danske velfærdssamfund. Dette fokus skinner også igennem i måden, hvorpå KK arbejder med inddragelse af civilsamfundet i deres integrationsarbejde, hvilket vi vil undersøge i nedenstående analyse.

Målsætninger for integration af nyankomne flygtninge

I det følgende afsnit vil vi analysere KK's Integrationspolitik og -handleplan med henblik på at identificere, hvilke målsætninger og hvilke forståelser af *integration gennem styrket medborgerskab* der ligger i civilsamfundsindsatsen.

Som illustreret ovenfor eksisterer der en todeling i integrationspolitikken i Danmark, hvor der skelnes mellem to sideløbende mål for integration. Ét rettet mod arbejdsmarkedet, og ét rettet mod det brede samfund som helhed. Det er dette sidste mål for integrationen, vi i dette speciale interesserer os for, og som vi i vores analyse af KK's Integrationspolitik for 2015-2018 (KK 2015) og Integrationshandleplan for 2017-2018 (KK 2016) sætter fokus på.

I Danmark fordeles flygtninge mellem størstedelen af landets kommuner, men er i en årrække primært blevet fordelt mellem landets mindre kommuner grundet det lave antal af etniske minoritetsborgere, som er bosat i disse (Blauenfeldt & Hallas 2013: 359). Grundet KK's allerede høje antal af etniske minoritetsborgere var det først i 2016, at kommunen begyndte at tage imod flygtninge. Med denne modtagelse måtte der således udformes en politik og handleplan for modtagelsen og integrationen af de nyankomne flygtninge.

KK's Beskæftigelses- og Integrationsudvalg har, med integrationspolitikken som ramme, udarbejdet Integrationshandleplanen, som skaber udgangspunktet for de forskellige integrationsindsatser i kommunen. Ønskerne i handleplanen er todelt, hvor beskæftigelse og uddannelse udgør den ene del,

mens den anden del omhandler styrket medborgerskab. Mentorindsatsen, der er nærværende speciales fokus, ligger under temaet 'Integration gennem styrket medborgerskab', der også rummer indsatser rettet mod bekæmpelse af social kontrol samt en skoleindsats for bekæmpelse af diskrimination (KK 2016: 1).

Indledningsvis er det relevant at inddrage KK's svar på spørgsmålet: *Hvad er integration?*, som de stiller sig selv i deres integrationspolitik. Til besvarelse af spørgsmålet skriver de:

Integration skal sikre, at københavnere med anden etnisk baggrund end dansk får mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer, så de kan blive deltagende, selvforsørgende og ydende medborgere på lige fod med byens øvrige borgere og i overensstemmelse med samfundets grundlæggende værdier (KK 2015: 5).

KK har således i udformningen af deres politik taget udgangspunkt i den tidligere citerede formålsparagraf fra integrationsloven og brugt denne som definition af integration og endvidere lavet den til deres egen ved at indsætte *københavnere med anden etnisk baggrund end dansk* i stedet for *nyankomne udlændinge*. Vi vil i følgende undersøge, hvad der ligger i KK's forståelse af at være medborger.

Medborgerskab for alle

KK bruger begrebet 'medborgerskab' flere gange i publikationerne vedrørende deres integrationspolitik. Medborgerskab nævnes både som middel og mål, og det indgår i titlen på Integrationshandleplanen: *Integration gennem job, uddannelse og styrket medborgerskab*. Om medborgerskab står der:

Medborgerskab handler om at deltage aktivt i samfundet og have tillid til de grundlæggende spilleregler, som det demokratiske fællesskab bygger på. Det kræver ud over lige adgang til bl.a. uddannelse og job, at den enkelte oplever sig som en anerkendt og ligeværdig del af fællesskabet (KK 2015: 11).

Således fremgår begrebet af integrationspolitikken, og citatet illustrerer, at kommunens forståelse af medborgerskab indeholder tillid, lige muligheder og ligeværd. Måden, hvorpå flere opnår dette

medborgerskab, er, at 1) andelen, der oplever diskrimination, skal falde, 2) andelen, der er udsat for social kontrol, skal falde, 3) andelen, der betegner sig som demokratiske, skal stige, og 4) antallet af radikaliserede københavnere skal falde (KK 2016: 9). Disse målsætninger er et udtryk for de barrierer, KK ser for at flere københavnere med etnisk minoritetsbaggrund kan blive fulgyldige medborgere i København.

Som beskrevet tidligere i opgaven hentes den moderne opfattelse af medborgerskab primært fra Marshall, der beskriver medborgerskab som en status, som fulgyldige medlemmer af et samfund tildeles, og at alle, der besidder denne status, er lige (Marshall 2003: 78-79). Dette er til dels i tråd med KK's beskrivelse af medborgerskab, da også lige adgang, lige muligheder og ligeværd er centralt her. Medborgerskabsbegrebet er siden Marshall blevet nuanceret, så fokus nu er rykket fra klasseforskelle til eksempelvis forskelle mellem køn og etnicitet. Mens Marshall anså alle borgere i en nationalstat som værende medlemmer af samme kultur, ligger der ifølge Andersen ikke i medborgerskabsbegrebet, at alle medborgere nødvendigvis har samme nationale og etniske baggrunde (Andersen 2004: 16, 19).

Sidstnævnte bliver særligt interessant i en integrationssammenhæng, og ifølge Andersen kan borgere være en del af et fælles politisk og socialt rum, selvom de har forskellige nationale og etniske baggrunde. Denne opfattelse ses også i KK's beskrivelse af medborgerskab, hvor etnicitet og kultur ikke nævnes, men ligeværd og anerkendelse til gengæld vægtes højt. Dette illustrerer, at flygtninge og indvandrere med anden etnisk baggrund og kultur *kan* blive fulgyldige medborgere, og at kultur således ikke ses som en barriere for integration.

Inddragelse af civilsamfundet

Som beskrevet i kapitlets redegørende afsnit, er civilsamfundet en vigtig aktør i udførelsen af forskellige socialpolitiske opgaver på blandt andet integrationsområdet. Dette ses også i KK's politik, hvor civilsamfundet og brugen af frivillige tillægges stor værdi.

I Integrationshandleplanens anden del findes der, som tidligere nævnt, tre konkrete indsatser; bekæmpelse af social kontrol, skoleindsats til bekæmpelse af diskrimination samt civilsamfundsindsats for flygtninge (KK 2016: 10). BM's mentorindsats udmønter sidstnævnte, og det fremgår af handleplanen, at målet er, at alle nyankomne flygtninge skal have tilbud om at blive

matchet med en frivillig, og at 75% af dem, der bliver boligplaceret i kommunen, takker ja til dette tilbud. De ønskede effekter af indsatsen er, at flygtninge introduceres til familie- og arbejdslivet samt foreningslivet i København, og at de bliver en aktiv del af lokalsamfundet og arbejdsmarkedet (ibid.). Civilsamfundet, herunder brugen af frivillige, tillægges således stor værdi i handleplanen, da civilsamfundet anses som værende en brugbar aktør for at opnå de ønskede effekter:

Det er vigtigt, at byens nyankomne flygtninge hurtigt får en oplevelse af medborgerskab og et stærkt tilhørsforhold til København og livet i byen. Derfor sættes der også ind med en indsats, der sikrer, at nyankomne flygtninge integreres i civilsamfundet. Flygtninge skal opleve sig som en anerkendt og ligeværdig del af fællesskabet fra deres første dag i København (KK 2016: 9).

Med ordet *derfor* sættes civilsamfundet lig med medborgerskab, og civilsamfundet bliver metoden til følelsen af medborgerskab og et stærkt tilhørsforhold til byen. Ord som *anerkendelse* og *ligeværd* går også her igen, og i ovenstående citat ligger en forståelse af, at der i civilsamfundet eksisterer et fællesskab, der kan bidrage til opnåelse af dette.

I handleplanen skriver KK ydermere, at nyankomne flygtninge skal matches med frivillige i samarbejde med eksterne leverandører på frivilligområdet. I handleplanen står følgende om indsatsen:

I forbindelse med møderne får de nyankomne flygtninge fx. hjælp til at klare sig bedre i hverdagen, i skolen eller på arbejdspladsen, og de får hjælp til at søge job. Der etableres venskaber, og de frivillige introducerer flygtningene til familielivet, arbejdslivet og foreningslivet i København (KK 2016: 13).

Ifølge Andersen er deltagelse en central del af medborgerskabet og handler både om formel politisk deltagelse og uformel deltagelse i civilsamfundet (Andersen 2004: 24). I ovenstående citat fremgår det, hvilke forventninger kommunen har til de frivillige mentorer, som de nyankomne flygtninge matches med. De skal både kunne hjælpe dem med at få en bedre hverdag, hjælpe med at søge jobs og introducere flygtningene til det danske familie-, arbejds- og foreningsliv. Ifølge Andersen er deltagelse et væsentligt aspekt af medborgerskabet, hvor den enkelte skal være aktiv i skabelsen og opretholdelsen af sit eget medborgerskab. Dette sker ved at deltage aktivt i samfundet, ved at være i

beskæftigelse eller under uddannelse og ved at være aktiv i foreningslivet (Andersen 2011: 29). Kommunen ønsker at opstille gode rammer for denne aktivitet ved for eksempel at bekæmpe diskrimination og give muligheder for deltagelse i uddannelse og arbejdslivet samt fritidslivet. Det er således individets handlinger og deltagelsen i samfundslivet, der afgør medborgerskabet, og civilsamfundet ses som en brugbar aktør til netop opnåelsen af den enkelte flygtnings fuldgyldige medborgerskab.

Brobyggende netværk

For at forstå hvilke politiske målsætninger, der ligger bag civilsamfundsindsatsen, er det relevant at se på det formulerede formål:

Formålet med indsatsen er at give flygtninge det bedst mulige afsæt for at opnå venskaber, viden om samfundet og netværk til foreningsliv og job. Det skal bidrage til at flygtninge bliver integreret i byen. Desuden er formålet med indsatsen at give flygtningene det bedst mulige afsæt for at komme hurtigt i job via styrket netværk til foreningsliv og virksomheder, samt ved at forbedre målgruppens dansk kundskaber og viden om det danske arbejdsmarked (KK 2016: 13).

I formålet med indsatsen fokuseres der på netværk, og den værdi KK tillægger det at have et netværk for nyankomne flygtninge. Det fremgår af ovenstående citat, at netop netværk skal integrere flygtninge i København.

KK skriver ligeledes i ovenstående, at netværk skal bringe flygtninge i job. At netværk er lig beskæftigelse, er en velkendt pointe i sociologisk teori, og blandt andre har Christian A. Larsen og Jacob J. Pedersen beskæftiget sig med dette. I deres bog *Ledighedsparadokset* beskriver de et paradoks i, at der på samme tid eksisterer ubesatte stillinger og arbejdsparate ledige med egnede kvalifikationer (Larsen & Pedersen 2009: 10-11). Ifølge dem er en af grundene til dette paradoks netværk, og de skriver: *Både arbejdsgivernes og de "almindelige" arbejdstageres adfærd er således med til at etablere en struktur, der gør manglende netværk til en betydelig ledighedsfælde* (ibid. 13). Dette skyldes, at arbejdsmarkedet er præget af informationsproblemer, da hverken arbejdstager eller arbejdsgiver ved helt præcist, hvad de får. Løsningen på dette bliver at inddrage en tredjepart for at sikre troværdig information, og her bliver netværk relevant (ibid. 20, 24). Larsen og Pedersen mener

derfor, at en forklaring på ledighedsparadokset er, at jobmatch foregår gennem uformelle netværk, og at de ledige, der står tilbage, ikke indgår i disse netværk og derfor ikke kommer i betragtning til ledige jobs (ibid. 25). Denne teori underbygger altså KK's tanke om, at netværk kan bidrage til at få flygtninge i job.

Ifølge Putnams teori om social kapital er netværk ligeledes centralt. Han argumenterer for, at netværk på individniveau betyder venskaber og øget mulighed for at finde job, mens det på samfundsniveau kan øge den generelle sammenhængskraft (Putnam 2000: 20). Putnam finder, at samfund ikke udelukkende bygger på økonomiske og fysiske ressourcer, men at den sociale kapital, der skabes ved at danne netværk med andre, er af stor værdi. Han beskriver, hvordan social kapital fungerer som et smøremiddel i samfundslivet - både socialt og økonomisk (ibid. 23). Putnam beskriver som nævnt tidligere to typer af social kapital: den brobyggende sociale kapital, 'bridging', og den afgrænsende sociale kapital, 'bonding'.

Når KK ikke specificerer, hvilke typer af netværk eller foreninger, de ønsker, de nyankomne flygtninge skal indgå i, ekspliciteres det heller ikke, hvilken form for social kapital, de mener, er vigtig for de nyankomne flygtninge at opbygge. Ud fra ovenstående må det tænkes, at KK ønsker, at flygtninge får et netværk, hvor følgende kriterier er opfyldt: de skal nærme sig arbejdsmarkedet, de skal kunne tale dansk, de skal opnå venskaber, og derudover skal de være aktive i foreningslivet. Ud fra disse kriterier vil vi argumentere for, at KK's forståelse af netværk er i tråd med brobyggende social kapital, hvor et netværk er mangfoldigt og går på tværs af en række forskellige grupperinger (ibid. 21).

Modsat den brobyggende sociale kapital peger Putnam på netværk af homogene grupper, hvor medlemmerne ligner hinanden, og hvor netværket kan siges at have afgrænsende karakter (ibid. 22). Hvis KK havde et ønske om at fremme dette, ville de forventeligt fremme tilbud, hvor nyankomne flygtninge skulle indgå i netværk med andre nyankomne flygtninge. Dette ville dog stride mod KK's målsætninger om at få de nyankomne inkluderet i det bredere samfund, forstået som blandt andet arbejdsmarkedet og foreningslivet.

Valget af de foreninger eller netværk, som de nyankomne flygtninge bliver matchet med eller får kendskab til igennem integrationsindsatserne, kommer således til at afgøre, i hvilket omfang der

opbygges brobyggende eller afgrænsende social kapital for den enkelte flygtning. Valget af BM som samarbejdspartner i mentorindsatsen kan begrundes med organiseringen af den ordinære BM-indsats, som netop indbefatter eksisterende netværk af frivillige BM-grupper i lokalområderne. Dermed tilbydes de nyankomne flygtninge gennem mentorindsatsen adgang til ikke blot én mentor, men til et helt netværk af bydelsmødre. Dette er interessant i forlængelse af Putnams forståelse af de homogene netværk, hvor gruppen risikerer at lukke sig om sig selv (Andersen 2011: 71). Da denne risiko ligger langt fra de ønskede målsætninger om at få de nyankomne flygtninge ud i samfundet og tættere på arbejdsmarkedet, vil vi i de næste analyser se nærmere på, hvordan BM og mentorerne forstår netværkets betydning.

Et formaliseret samarbejde

Samarbejdet om mentorindsatsen mellem BM og KK er formaliseret i en resultatkontrakt. I denne fremgår blandt andet formålet med indsatsen, forpligtelser for samarbejdet, samt konkrete mål for de resultater, der skal nås i indsatsperioden. BM er i deres samarbejde med KK forpligtet til at afrapportere indsatsen i form af årlige slutrapporter med redegørelser for gennemførelse af aktiviteter. Slutrapporterne skal angive antallet af match, rekrutteringen af mentorer, beskrivelse af indsatsens metoder og effekter, og hvorvidt indsatsen lever op til formålet (BM 2017b: 1-2). Indsatsen evalueres ud fra en række temaer: 'Tillid', 'Overblik', 'Fællesskab', 'Indsigt', 'Netværksmøder og landsmøde' samt 'Tættere på job og uddannelse' (ibid. 11-14). Temaerne kan således ses som udtryk for de politiske målsætninger, projektet skal arbejde hen imod.

At frivillige indsatser, der modtager økonomisk støtte af offentlige instanser, skal evalueres grundigt, er ikke et enestående fænomen i forhold til vores case. Dette kan skyldes, at samarbejdet mellem det offentlige og civilsamfundet får en mere formaliseret karakter, hvilket blandt andet indebærer kriterier, der skal opfyldes og krav om dokumentation og evaluering (La Cour 2014a: 130). Hvordan BM forholder sig til netop kravet om dokumentation og evaluering vil blive behandlet nærmere i kapitel 6.

Delkonklusion

I ovenstående kapitel har vi redegjort for de overordnede politiske strømninger på integrationsområdet. Vi har set, at et todelt fokus på beskæftigelse og integration i det bredere samfund er dominerende, både på landsplan og i KK's integrationspolitik. Derefter har vi analyseret

centrale temaer i Integrationspolitikken og -handleplanen for at belyse, hvilken forståelse af integration disse bidrager til. Vi har argumenteret for, at der hos KK eksisterer en forståelse af integration, hvor aktivt medborgerskab er centralt, hvilket indebærer fokus på ligestilling og anerkendelse, samt ønsket om aktiv deltagelse fra de nyankomne, både i civilsamfundet og på arbejdsmarkedet. Disse idealer skal civilsamfundet bidrage til, hvilket viser, at KK anser civilsamfundet som en brugbar aktør til at opnå de ønskede resultater af indsatsen. Et af de disse beskrives hos KK som de nyankomne flygtninges indtræden i et netværk. Kommunen mener, at netværk blandt andet kan bidrage til at flygtninge bliver aktive på arbejdsmarkedet og i foreningslivet. Vi viser endvidere, at KK ønsker en bestemt type netværk, som de nyankomne flygtninge skal indgå i, nemlig et netværk med høj grad af brobyggende social kapital.

Vi vil i det følgende undersøge, hvordan de identificerede målsætninger for integrationsindsatsen bliver rammesættende for samarbejdet med BM.

Kapitel 5: De politiske målsætningers betydning for mentorindsatsen

Ovenstående kapitel har vist, hvilke politiske målsætninger BM's mentorindsats skal bidrage til at udmønte. Her har vi illustreret, at aktivt medborgerskab gennem deltagelse i civilsamfundet og på arbejdsmarkedet samt betydningen af netværk er centrale fokuspunkter i KK's Integrationspolitik - og handleplan, og dermed også det, som mentorindsatsen skal sigte mod. Ydermere fremgår det af ovenstående analyse, hvordan kommunen gennem evaluering henleder BM's opmærksomhed på netop disse prioriteringer.

I det følgende kapitel ønsker vi at belyse, hvordan målsætningerne, vi har identificeret i kapitel 4, afspejles i BM's arbejde med mentorindsatsen. Dette vil gøres gennem en undersøgelse af, hvordan organisationen og mentorerne forholder sig til de politiske målsætninger. Dette vil vi gøre gennem en analyse af dokumenter fra organisationen, samt interviews med ansatte fra BM og mentorerne. Således adskiller dele af denne analyses empiriske afsæt sig fra forrige kapitel, idet vi her får et indblik i de interviewedes tanker og forståelser af de givne politiske rammer.

Betydningen af deltagelse i civilsamfundet

Som det fremgår af forrige kapitel, er aktivt medborgerskab et centralt ideal i KK's integrationspolitik. Kommunen lægger vægt på anerkendelse og ligestilling, og på at nyankomne selv skal være aktive og deltage i samfundet for at blive medborgere og dermed integrerede.

I projektbeskrivelsen for indsatsen, som BM har udarbejdet, beskrives formålet, målgruppen og indsatsens aktiviteter. Heraf fremgår det, at en af de konkrete aktiviteter, de nyankomne skal deltage i, er BM's landsmøde, og formålet med dette beskrives på følgende måde:

Målet er at give flygtningene håb i mødet med så mange kvinder, som har erfaringer med at skabe sig en meningsfuld og aktiv tilværelse i Danmark. Desuden kan landsmødet give en forståelse for styrken i at deltage aktivt i civilsamfundet og foreningslivet (BM 2017a: 2).

Af citatet fremgår det, at BM ser formålet med deltagelsen i landsmødet som værende at give de nyankomne flygtningekvinder et håb om en aktiv fremtid i Danmark. BM's tanke bag de nyankomnes deltagelse på landsmødet er, at de her præsenteres for et netværk af engagerede kvinder, som de kan lade sig inspirere af. Således ser BM et potentiale i, at alle aktive bydelsmødre kan agere rollemodeller og altså ikke kun de mentorer, der allerede indgår i et forløb. Dette kan således understrege deres ambition om aktivt medborgerskab, der blandt andet opnås gennem deltagelse i civilsamfundet.

Denne pointe underbygges ligeledes af en udtalelse, der fremkom under interviewet med projektlederen Shazia, i et svar på, hvad mentorernes vigtigste opgave er:

De skal lære de nye flygtninge hurtigt at kende deres lokalområder og kulturer og systemerne. Alle de der muligheder. Det er deres største opgave og mål. De skal hurtigt integreres i det lokale område og føle sig som en glad og aktiv borger (Shazia: 12).

Shazia mener altså, at det vigtigste mål for mentorens arbejde er at styrke den nyankomnes følelse af at være en *glad og aktiv borger*. Denne forståelse kan ses i lyset af Andersens tredje medborgerskabsdimension, som går på identitet og tilhørsforhold. I denne dimension er der netop fokus på vigtigheden af, at man føler sig respekteret og anerkendt, og at alle har lige mulighed for at deltage i fællesskabet. Fællesskabet bliver dermed centralt for følelsen af at være medborger

(Andersen 2004: 25). Ovenstående udtalelse fra Shazia vægter ligeledes 'følelsen' højt, og mentorenes opgave bliver dermed at få mentees til at føle sig som en del af fællesskabet. Dette er i overensstemmelse med KK's ambition om, at de nyankomne skal opleve sig *som en anerkendt og ligeværdig del af fællesskabet* (KK 2015: 11).

I forlængelse heraf vil vi argumentere for, at BM og KK's pointering af deltagelse i civilsamfundet, som et vigtigt aspekt af det aktive medborgerskab, også ligger i overensstemmelse med Andersens anden medborgerskabsdimension, hvor deltagelse ikke kun forstås som politisk deltagelse, men også som uformel deltagelse i civilsamfundet (Andersen 2011: 29). Under denne dimension peger Andersen på, at *Deltagelsen 'i det små' kan bidrage til selvtilliden* (ibid. 62). Netop denne pointe ligger i forlængelse af Shazias fokus på vigtigheden af at blive integreret i lokalområdet, og dermed deltage *i det små*, for at kunne føle sig som en glad og aktiv borger på baggrund af opnået *selvtillid*.

Udover deltagelse i civilsamfundet blev det i foregående kapitel præsenteret, hvordan KK også ser deltagelse på arbejdsmarkedet som et element i det aktive medborgerskab. Vi vil derfor i følgende undersøge, hvorvidt denne forståelse afspejles i mentorindsatsen.

Betydningen af deltagelse på arbejdsmarkedet

I forrige kapitel fremgik det, at KK i deres civilsamfundsindsats lægger vægt på, at tiltagene herunder også har til formål at få flygtninge ud på arbejdsmarkedet (KK 2016 13). I den overordnede indsats, der har til hensigt at styrke medborgerskabet hos de nyankomne flygtninge, skelner KK mellem forskellige værtsroller, som de fire eksterne samarbejdspartnere udfylder. BM er udvalgt til at varetage rollen som kulturværter, hvilket betyder, at mentorerne blandt andet skal præsentere mentees til det danske samfund, introducere til netværk og sikre deltagelse i samfundet (ibid.). På trods af denne rolle som kulturværter, som ikke har et indlejret beskæftigelsesrettet formål, har BM i slutrapporten haft til opgave at udfylde punktet 'Tættere på job og uddannelse' (BM 2017b: 14). I følgende citat fra slutrapporten fremgår det, hvordan indsatsen har hjulpet mentees med at komme tættere på job og uddannelse:

Trods det at vi i denne type match ikke skulle arbejde direkte med job eller uddannelse er det alligevel et emne Bydelsmødrene har hjulpet med. Fem match har arbejdet direkte med at

forbedre mentees muligheder for at få job eller tage en ny uddannelse i Danmark, som optimerer deres muligheder for i fremtiden at få et job i Danmark (BM 2017b: 14).

Beskæftigelse bliver således endnu et parameter, som organisationen skal forholde sig til, da det indgår i evalueringen af mentorindsatsen. Evalueringsskemaet kan ses som et udtryk for KK's ønske om at styre indsatsen mod et beskæftigelsesrettet mål. På den ene side kan der altså argumenteres for, at KK's ønske om det beskæftigelsesrettede sigte afspejles i BM's arbejde, idet det fremgår af slutrapporten. På den anden side har vi set, at der i det interne udviklingsskema, som BM bruger til første og sidste møde for at måle mentees udvikling, ikke indgår spørgsmål vedrørende beskæftigelse. Dette kan afspejle, at det ikke er et fokus, BM har fundet nødvendigt at evaluere direkte på. Afsluttende kan BM's arbejde med de beskæftigelsesrettede mål også forstås som et udtryk for deres ønske om at imødekomme mentees forventninger om hjælp til jobsøgning, som vi har set udtrykt i vores empiri (Zahra: 4).

Udover deltagelse i henholdsvis civilsamfundet og på arbejdsmarkedet var et tredje element i KK's medborgerskabsforståelse vigtigheden af at indgå i netværk. Vi vil i det følgende, med afsæt i dette fund undersøge, hvordan BM og mentorerne ser betydningen af netværk i forbindelse med mentorindsatsen.

Betydningen af at indgå i et netværk

I det foregående kapitel argumenterede vi for, at de netværk, KK ønsker, at de nyankomne skal indgå i, skal være af en brobyggende karakter. Hos BM fremhæves netværk også, og formålet med mentorindsatsen beskrives i projektbeskrivelsen på følgende måde: *Formålet med at matche flygtninge med Bydelsmødre er at styrke målgruppens integration ved at styrke deres netværk, viden og selvtillid* (BM 2017a: 1). Denne eksplicitering af netværk understreger, at etableringen af netværk bliver tillagt en væsentlig rolle for en vellykket integration. I projektbeskrivelsen fremgår det, at indsatsen bygger på tre grundlæggende metoder ved bydelsmødrenes arbejde, der beskrives under overskriften 'Den nære relation, fællesskabet og brobygning':

1. *Den ligeværdige og tillidsfulde samtale, der skabes på baggrund af den umiddelbare identifikation. Den enkelte flygtning bliver matchet med én Bydelsmor, som bliver en slags mentor.*
2. *Hjælpen til at styrke målgruppens netværk, så de ikke bliver isolerede. Bydelsmoren sikrer at den enkelte kommer til at indgå i et lokalt fællesskab og netværk.*
3. *Bydelsmoren hjælper den enkelte med at afklare bekymringer og spørgsmål og efterfølgende vise vej til det sted, som bedst kan hjælpe; fx lokalområdets foreningsliv eller de rette instanser i kommunen (BM 2017a: 1).*

Betydningen af netværk fremtræder allerede i overskriften med anvendelsen af ordet *fællesskab*. Dette udfoldes i beskrivelsen af BM's grundlæggende metoder, særligt punkterne to og tre, hvor netværk anses som afgørende for at opnå den ønskede virkning af indsatsen. Ligeledes anvender BM også selv ordet *brobygning*, hvilket er i overensstemmelse med KK's forståelse af netværk. Vi vil i det følgende undersøge, hvordan BM konkret arbejder med at integrere mentees i nye netværk, og hvorvidt dette er i overensstemmelse med målsætningerne om det brobyggende netværk.

At mentees bliver matchet med en bydelsmor, giver mulighed for, at mentee kan drage nytte af mentorens BM-netværk. En fordel ved dette fremhæves af mentoren Nasra i følgende citat: *I hele Danmark, er der 54 sprog i Bydelsmødre, og så gør vi også gerne at f.eks. nu jeg ser en araber, nu kan jeg ikke arabisk. Så tager jeg kontakt til en der hedder Esma, hun er araber* (Nasra: 5). Nasra påpeger således et potentiale i BM-netværket i kraft af dets mangfoldighed i sproglige kompetencer. På netværksmødet pointerede mentoren Nuur ligeledes det potentiale, som mangfoldigheden i bydelsmødrenes sproglige og kulturelle baggrunde kan have for en mentee, der introduceres til netværket af bydelsmødre:

(...) Det startede med at hun har været ensom og hun var nytilkommen her i Danmark, og så gik det rimeligt hurtigt, at jeg introducerede hende til en bydelsmor i Hvidovre som kunne tale samme sprog, kunne samme kultur og også havde et ben i det danske samfund. Så hun kan, du ved, connecte og sådan introducere hende for både det danske og den baggrund de nu har (Nuur, Netværksmødet: 4).

Ved at Nuur selv aktiverer sit BM-netværk i mentorarbejdet, fremgår det, at hun også ser potentialet i netværkets mangfoldighed. Da hun hverken deler sprog eller oprindelsesland med sin mentee, ser hun en fordel i at forbinde hende til en bydelmor fra Hvidovre, som deler sprog og det, som af Nuur betegnes *kultur*, med hendes mentee. I sidste del af ovenstående citat understreger Nuur ligeledes, at der i brugen af netværket af bydelmødre ligger et potentiale i, at disse kan *connecte* videre. Dette potentiale vil blive berørt senere i kapitlet.

Lokalt forankrede netværk

I forrige kapitel fremgik KK's målsætning om, at nyankomne flygtninge skal introduceres til deres lokalsamfund. Det er i forlængelse heraf relevant, at lokalområdet i BM's grundlæggende metoder ligeledes tillægges stor betydning (BM 2017a: 2). Fokus på det lokalt forankrede netværk fremgår også i vores interview med Shazia:

Fordi igen, det er netværk der er vigtigt. Rigtig, rigtig vigtigt. Fordi det er derfra og deres lokalområde. De skal lære at kende det, og så hele Danmark, men mere lokalområdet hvor de er. Fordi hvis de føler sig trygge og lærer at kende systemerne, så kan man gå videre til andre steder. Så det er faktisk lokalområdet hvor de skal føle sig trygge. Så det er også et mål. Og så koble dem sammen med aktivitetscenter eller kvindeklub eller et eller andet i lokalområdet (Shazia: 15).

Det fremgår af ovenstående, at Shazia således ser et potentiale i, at skabelsen af tryghed sker i det lokale, fremfor i det bredere samfund. Idet BM ønsker at inkludere mentees i lokale netværk, ses mentorernes kendskab til det pågældende lokalområde som en del af det, der kvalificerer dem til at udføre mentorarbejdet. Denne ambition så vi dog udfordret, da flere mentorer var bosat i andre lokalområder end deres mentees.

Et eksempel på en mentor, som bor i et andet område end sin mentee, er mentoren Nasra. I nedenstående citat fortæller hun, hvordan hun forsøgte at etablere et lokalt forankret netværk for sin mentee i den pågældende bydel:

Altså hun skulle have nogle f.eks. samtale fra hendes eget sprog, hvis vi kunne finde det. For i Tingbjerg der findes en klub eller testue eller sådan noget, det var bare sådan det havde, så vi skulle begynde at gå derover, så hun kunne lære at kende fra sit eget område, så hun ikke

følte sig ensom, så det var meningen, at hun skulle skabe lidt mere netværk udover, for hun havde mange problemer derhjemme, så hun skulle komme ud (...) Netværk var det bare sådan lidt tættere på hvor hun boede (Nasra: 14-15).

Vi ser i citatet, hvordan Nasra tillægger det lokale netværk stor betydning i forebyggelsen af den ensomhed, som mentee oplever. Nasra ser det som sin opgave at støtte sin mentee i at opnå et netværk i Tingbjerg, til trods for, at hun ikke selv bor i området.

Da mentorerne er bosat i hele København, og ikke nødvendigvis kender de bydele, som mentees bor i, stiller dette særlige krav til mentorernes arbejde og kompetencer. I stedet for at aktivere deres egne lokale netværk, må de ligesom Nasra finde netværksskabende aktiviteter i det givne område, som mentees kan passe ind i. Derudover ligger en udfordring i, at nogle mentees er midlertidig boligplaceret i eksempelvis KK's Welcome House, der ligger i Valby, indtil kommunen finder en varig bolig til dem. I disse tilfælde kan der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt de lokalt forankrede netværk har den tilsigtede virkning, når midlertidighed er et vilkår.

Vi har i ovenstående vist, at BM og mentorerne, i overensstemmelse med KK, tillægger det lokale aspekt af indsatsen stor betydning. Dette fokus kan ses i lyset af Andersens pointering af, at indvandrere og efterkommere mindre frekvent er en del af lokalområdets netværk, set i forhold til etniske danskere, hvorfor der her kan være et integrationspotentiale (Andersen 2011: 14). Dette kan således være en af faktorerne der ligger til grund for KK og BM's fokus på at inkludere de nyankomne i lokalt forankrede netværk i deres arbejde. Vi vil i nedenstående videre undersøge, hvilken betydning BM og mentorerne tillægger de typer af netværk, som mentees skal introduceres til.

Afgrænsende netværk som springbræt

Vi har i kapitel 4 argumenteret for, at den type netværk, der fra kommunens side ønskes, at flygtningene skal indgå i, har brobyggende karakter, som modsat det afgrænsende netværk er kendetegnet ved at være mangfoldigt og gå på tværs af grupperinger i samfundet. Vi vil i nedenstående undersøge, hvordan KK's ønske om at fremme det brobyggende netværk forenes med en indsats, hvor nyankomne flygtninge indgår i et netværk med andre etniske minoritetskvinder.

Det at indgå i et netværk er et aspekt, der fylder meget i evalueringen af mentorindsatsen. Det ekspliciteres i slutrapporten, hvor mange mentees der er blevet en del af et nyt netværk og hvilke konkrete netværk, der er tale om:

Vi ser generelt, at mentorerne har udnyttet det store Bydelsmødre-netværk, som fundet i København til at introducere mentees til andre kvinder, Bydelsmødre og deres netværk - både netværk hvor de kan møde kvinder de taler samme sprog som, og de netværk, hvor de møder forskellige mennesker. Over halvdelen har været med mentorerne på besøg i deres Bydelsmor-gruppe og de fire mentees, som afslutter deres forløb nu er alle en del af et nyt netværk i København:

- *Karima er startet i Mødestedet, hvor Bydelsmødre på Vesterbro laver en klub for ældre kvinder.*
- *Aisha starter hos Bydelsmødre på Nørrebro og i Indvandrerkvindecentret.*
- *Khadija deltager i månedsmøderne hos Bydelsmødrene i Nordvest og Naima hjælper hende i gang med at benytte aktiviteterne i Welcome House, hvor hun bor.*
- *Cindy kommer i en kvindeklub, en kirke og har fået venner på sit gymnasium.*

I disse nye netværk kan mentees finde viden og udvikle deres kendskab til Danmark, det danske system og den danske kultur. De kan få hjælp til at styrke deres danske sprog, få viden om uddannelse og job, lave lektier, få hjælp til jobsøgning mm. (BM 2017b: 12-13).

Det er interessant at se, hvilke konkrete netværk der nævnes, og hvad der er formålet med, at mentees skal indgå i disse. Som det fremgår af citatet, er de anvendte netværk BM-grupper, kvindeklubber, Indvandrerkvindecentret, Welcome House, en kirke og venner fra gymnasiet. Med undtagelse af de to sidstnævnte netværk, som Cindy er blevet en del af, er der tale om netværk, der primært tager udgangspunkt i at have en anden etnicitet end dansk.

Mentees indgår altså i nogle netværk, hvor medlemmerne har fællestræk, som adskiller sig fra majoritetsbefolkningen. Derudover har flere af de ovennævnte netværk også det til fælles, at de er specifikt målrettet kvinder. Disse netværk kan derfor betegnes som afgrænsende, i kraft af medlemmernes væsentlige fællestræk og dermed gruppernes homogene karakter. Disse netværk er jævnfør Putnam stærke, hvorfor enkeltindivider kan blive støttet af den gensidighed og loyalitet, der ofte eksisterer heri (Putnam 2000: 22). Putnam ser dog, at denne type af netværk, der er karakteriseret

ved en stærk fællesskabsfølelse medlemmerne imellem, kan føre til en distancering til det bredere samfund (ibid. 23). Der kan således peges på et modsætningsforhold mellem disse afgrænsende netværk og kommunens ønske om, at de nyankomne flygtninge skal indgå i et mangfoldigt brobyggende netværk.

Endnu en pointe i forbindelse med den homogene og afgrænsende karakter af de netværk, som mentees introduceres til, kan, i lyset af Larsen og Pedersens teori om netværkets betydning for beskæftigelse, ses som et modsætningsforhold til KK's ønske om, at netværk også skal bidrage til at få de nyankomne i arbejde (Larsen & Pedersen 2009: 25). Da bydelsmødrene primært består af etniske minoritetskvinder, der statistisk set har en markant lavere arbejdsfrekvens end etniske danske kvinder⁴, kan der jævnfør Larsen og Pedersens teori være dårlige forudsætninger for, at netværkene kan føre til jobs. Dette underbygges ligeledes i vores empiri, hvor tre ud af seks mentorer står udenfor arbejdsmarkedet. Således vil de netværk, som mentees i første omgang får mulighed for at indgå i gennem deres mentorer, ikke automatisk være gunstige i forhold til at komme i beskæftigelse.

Modsat ovenstående begrænsninger ved de netværk, som mentees introduceres til, påpeger Shazia dog, at det afgrænsende element rummer et potentiale, idet det kan fungere som et springbræt til det øvrige samfund på længere sigt:

Det er en rigtig god start. For der sidder kvinder med forskellige kulturer, der er mange historier som de kan høre og dele med hinanden. Og specielt nogle der taler deres sprog. Så på den måde vil det være en rigtig god start og så derfra hører de, hvis nogle har børn skal de videre til foreninger, til fodboldforeninger, bibliotek til teater, til sundhedscenter hvis der er nogen der har problemer med knæ eller noget (Shazia: 15).

At Shazia ser det afgrænsende netværk som et springbræt til det brobyggende, er interessant i relation til Patulnys videreudvikling af Putnams teori. I hans forståelse kan relationer, der udelukkende karakteriseres ved høj grad af brobyggende netværk, være ustabile, hvorfor vellykket integration ifølge ham kræver, at der skabes afgrænsende social kapital, der kan fungere som et fundament, hvorpå der kan dannes brobyggende social kapital. Dette skyldes, at den afgrænsende sociale kapital

---

⁴ Blandt ikke-vestlige indvandrerkvinder i aldersgruppen 25-50-årige er frekvensen på 45-50%, hvor det for etniske danske kvinder ligger på 70-84% (Udlændinge- og Integrationsministeriet).

er vigtig for at danne tætte og personlige relationer, der kan bidrage til stabilitet (Patulny 2015: 211). Således ligger Shazias pointe med det afgrænsede netværk som afsæt til brobyggende netværk i forlængelse af Patulnys forståelse. Det er dog jævnfør Patulny vigtigt, at de netværk, der kan karakteriseres ved at have en høj grad af afgrænsende social kapital, netop bliver et springbræt og ikke en holdeplads. Han pointerer, i tråd med Putnam, at grupper med høj grad af afgrænsende- og lav grad af brobyggende social kapital er karakteriseret ved ikke at engagere sig i det omkringliggende samfund, men derimod kan tage afstand til selv samme (Patulny 2015: 213, Putnam 2000: 23). Ifølge Patulny er flygtninge særlig udsatte i et integrationsøjemed, da de ofte kommer til landet alene og derfor vil mangle de nære og støttende forbindelser til familie. De vil derfor jævnfør Patulny ofte befinde sig i den kategori, han betegner 'Coercively segregated/alienated'. Denne er kendetegnet ved lav afgrænsende- og lav brobyggende social kapital (Patulny 2015: 213). Målsætningen om integration af denne gruppe sker således i Patulnys forståelse først og fremmest ved etableringen af afgrænsende netværk, hvilke kan fungere som videre springbræt til brobyggende netværk. Dette er samme argumentation, Shazia anvender i beskrivelsen af de afgrænsende netværks potentiale.

Et eksempel på, at det netværk, som mentee bliver tilknyttet gennem deres mentor, ikke kun er af afgrænsende karakter, kan ses i det mentorforløb, som Nuur har haft med sin mentee Cindy. Nuur fortæller i nedenstående, hvordan hun gjorde brug af sin søster til at introducere sin mentee til et nyt netværk, da søsteren og mentee havde en fælles referenceramme i forhold til at gå på gymnasiet:

Derefter gik der jo heller ikke så lang tid, fordi hun havde et kæmpe ønske om at eftergøre sit gymnasium og det lykkedes så. Og den vej igennem arrangerede jeg så et møde med min lillesøster, som også går på det gymnasium som hun skulle starte på. Siden da har det bare kørt. Hun har fået udvidet sit netværk, sin vennekreds og hun har, ja, er i gang med at færdiggøre sin uddannelse (Nuur, Netværksmødet: 4).

Ovenstående citat kan ses i lyset af Putnams forståelse, hvor de afgrænsende netværk er brugbare for at kunne 'klare sig', mens de brobyggende netværk ses som afgørende for at 'komme videre' (Putnam 2000: 23). Nuur og Cindys mentorforløb har, jævnfør KK's ønske om at bygge bro til det bredere samfund, været succesfuldt i den forstand, at det har skabt mulighed for, at mentee blev introduceret til et netværk, der rakte ud over BM-netværket. Vi ser således i citatet, at Nuur i kraft af sin

mentorrolle har kunnet agere brobygger og dermed har hjulpet sin mentee til at indgå i et brobyggende netværk, hvor hun har fået muligheden for at 'komme videre'.

Gennem en analyse af de netværk, som mentees introduceres til, har vi i ovenstående set, at de umiddelbart har karakter af at være afgrænsende, hvilket kan udfordre indfrielsen af KK's mål om integration af de nyankomne. Dog ser vi, at BM pointerer, at afgrænsende netværk kan fungere som springbræt til det videre samfund, der netop er i overensstemmelse med det politisk ønskede resultat.

Mentorernes oplevelse af de givne målsætninger

Som ovenstående analyser har vist, går målsætningerne om, at mentee skal introduceres til netværk, opnå tillid til andre og til systemet samt tilegne sig forståelse for det danske samfund, igen hos både KK og BM. Hvor eksplicit disse målsætninger er kommunikeret til mentorerne, kan ses afspejlet i, hvor stor en betydning mentorerne tillægger disse målsætninger. Et eksempel på, at der er en bevidsthed om mentorindsatsens rammer, ses i nedenstående citat af Nasra:

Jo, der var nogle retningslinjer, altså vi havde et mål, at vi, at jeg skulle hjælpe hende lidt med dansk (...) Og indtil slut skulle vi love, at vi skulle have viden, at hun har skabt et netværk i sit område, og så har vi lovet at, om hvilke uddannelse hun kan starte (Nasra: 9).

Således peger Nasra altså både på, at etableringen af et lokalt netværk, forbedrede danskkundskaber og uddannelsesafklaring er blandt projektets retningslinjer. Nasras bevidsthed om målsætningerne for indsatsen understreges yderligere af hendes ordvalg i forhold til, at de forskellige mål var noget, de *skulle love* at arbejde hen imod. Vi vil derfor argumentere for, at dette afspejler, hvordan det udførende led i den frivillige sociale indsats, her den frivillige mentor, påvirkes af de rammer, som KK udstikker gennem deres aftale med BM samt deres policydokumenter med målsætninger for integrationen af nyankomne flygtninge.

I forlængelse af ovenstående er der dog andre mentorer, som ikke har samme oplevelse af forudbestemte målsætninger for deres mentorarbejde. Blandt andet i interviewet med mentoren Zahra kommer en anden forståelse frem. Zahra havde, forinden hun mødtes med sin mentee, fået en profil på hende, hvor mentee havde oplyst, hvad hun ønskede, at de skulle lave sammen, og hvilke ting hun gerne ville lære.

Zahra: Det er som sagt at den profil jeg havde fået, der kunne jeg se, hvad hendes ønsker var blandt andet at hun lærte den danske kultur at kende og sådan noget, det skulle vi. Det hvad hun nævner, det skal vi igennem. Alt det andet var der ikke sådan sagt, at det må I ikke eller sådan noget.

Interviewer: Så det var de ting, som hun havde givet udtryk for hun gerne ville?

Zahra: det var noget vi skulle. Og udover det var der slet ikke noget med begrænsninger omkring, hvad det var vi kunne, hvad vi ville og sådan noget, og hvor vi mødtes, det havde slet ikke noget med det, så det valgte vi selv (Zahra: 8).

I dette citat ses det altså, at Zahra oplever frie rammer for mentorforløbet, hvilket skaber rum for at følge mentees ønsker for udbyttet af relationen. At det er mentees ønsker og behov, der sætter dagsordenen, fremgår ligeledes af vores interview med mentoren Muna, som efter at være blevet spurgt om, hvorvidt der var nogle retningslinjer for mentorforløbet, der skulle følges, svarer: *Der er ikke nogen særlige. Man hører efter behov, hjælper dem. De ville heller ikke, ikke nogen store forventninger* (Muna: 7). Her fremgår det altså ligeledes, at mentees behov er i centrum.

På baggrund af de to ovenstående citater fremgår det, at de tidligere beskrevne mål fra politisk side ikke føles definerende for Zahra og Muna i arbejdet med deres mentees. Således står dette i modsætning til Nasras forståelse af mentorrelationens målsætninger, som vi argumenterede for, var påvirket af de rammer, som KK og BM havde lagt for mentorarbejdet.

Delkonklusion

Vi har i dette kapitel undersøgt måden, hvorpå de politiske målsætninger fra KK kan ses afspejlet hos BM og de frivillige mentorer i mentorindsatsen. I ovenstående fandt vi, at der er divergerende forståelser af, hvorvidt der er rum for, at det er mentees ønsker, der definerer forløbets mål, eller om målene er givet på forhånd. Dette er interessant, når det sammenholdes med vores analytiske fund i de indledende afsnit i nærværende kapitel, hvor vi viste, at en række prioriteringer hos BM ligger i overensstemmelse med KK's politiske målsætninger. Dette gør sig gældende for, at BM ligesom KK fremhæver deltagelse i civilsamfundet, som et vigtigt aspekt af det aktive medborgerskab. Udover deltagelse i civilsamfundet blev betydningen af deltagelse på arbejdsmarkedet fremhævet i KK's forståelse af det aktive medborgerskab. I den forbindelse har vi argumenteret for, at mentorindsatsen også har et beskæftigelsesrettet sigte, hvilket ikke nødvendigvis har været en ambition fra BM's side,

hvorfor der kan spores forskellige forståelser af mentorindsatsens mål. Netværk er centralt for både KK og BM, og vi har behandlet karakteren af de netværk, som mentees introduceres til. Vi fandt herunder, at BM's forståelse af det afgrænsende netværk ligger i overensstemmelse med Patulnys forståelse af, at denne type netværk kan fungere som et springbræt til brobyggende netværk og dermed integration i samfundet. Således kan det umiddelbart afgrænsende netværk forventes at spille sammen med de politiske målsætninger om introduktion af flygtninge til netværk af brobyggende karakter.

Kapitel 6: Samarbejdet mellem civilsamfund og kommune

I ovenstående kapitel analyserede vi, hvordan BM forholder sig til de politiske målsætninger fremsat af KK. I nærværende kapitel vil vi vende blikket mod de vilkår, der gør sig gældende, når BM som civilsamfundsaktør indgår i et samarbejde med en offentlig instans.

Som nævnt i indledningen bliver civilsamfundsaktører i stigende grad interessante som leverandører og samarbejdspartnere for det offentlige. I takt hermed anlægges der fra politisk hold et investeringsblik med dertilhørende krav og forventninger om løbende evaluering til gengæld for den økonomiske støtte til de frivillige organisationer. Dette kan ses som et led i at sikre, at den økonomiske støtte forvaltes i overensstemmelse med de krav om kvalitet i arbejdet, der stilles fra det offentliges side (La Cour 2014b: 467). Vi vil på baggrund af denne forståelse derfor i det nedenstående afsnit undersøge, hvordan BM som civilsamfundsaktør forholder sig til de betingelser, samarbejdet med det offentlige giver.

Dokumentationskrav som et vilkår

Under interviewet med Gitte, der er konsulent på BM's landssekretariat, udtaler hun sig om det forhold, der knytter sig til, at man som civilsamfundsaktør får økonomisk støtte til sociale projekter:

For di det er et enormt hårdt marked, ligesom at få midler til sociale indsatser, på alle mulige områder, og det er noget alle, og især de små og mellemstore organisationer, det er rigtig tit, de meget store organisationer der får, fordi dem kender man, og det er dem, der får pengene.

De små og mellemstore har lidt mere svært ved det, vores dokumentation er derfor enormt vigtig, når vi skal søge om midler, både driftsmidler og udviklingsmidler (Gitte: 12).

Gitte fremhæver således i ovenstående, at hun ser markedet for samarbejder mellem det offentlige og civilsamfundsorganisationer som konkurrencepræget, og at det kan være udfordrende for mindre organisationer at få støtte til sociale indsatser. BM er en lille organisation, og en måde hvorpå, de håndterer konkurrencen med de andre civilsamfundsorganisationer, er jævnfør Gitte gennem dokumentation af bydelsmødrenes arbejde. At BM ser dokumentation som værende vigtigt understreges ligeledes af, at en af Gittes primære arbejdsopgaver netop er at dokumentere BM's indsats:

Og så arbejder jeg meget med dokumentation af indsatsen, fordi vi jo hele tiden skal dokumentere når vi skal søge penge, og fortælle om alt det kæmpe store arbejde som Bydelsmødre gør hver eneste dag. Så har vi brug for at dokumentere det på en mere systematisk måde (Gitte: 1).

At BM har valgt at ansætte én konsulent, ud af en samlet medarbejderstab på i alt seks medarbejdere, hvis primære arbejdsopgave er at dokumentere BM's arbejde, afspejler således deres syn på vigtigheden af dokumentation for at kunne søge flere midler til organisationen. Det samme gør ønsket om at prioritere en systematisering af dokumentationen. I interviewet med Shazia fremgår det, hvilken form for dokumentation hun udfører i sit arbejde:

Spørgeskema som de får først og jeg har hver måned med hvert match skrevet ned om, hvornår de er blevet matchet, hvad der tales om til første møde, om spørgeskema. Jeg skriver nogle stikord ned om hvor hun var, hvad er hendes behov, hvad blev aftalt der. Og hver måned fortæller mentor mig og det noterer jeg også. (...) Host Program kontakter mentee og jeg kontakter mentor. Vi har også ringet til hinanden os og Host Program, Helle eller Peter løbende. Og der noterer jeg også hvilke fremskridt. Til hvert møde har jeg noteret og det sender vi til Københavns Kommune (Shazia: 15).

I ovenstående citat fremgår det, hvordan Shazia ringer rundt til mentorerne og får status på, hvordan det går med de forskellige mentorforløb, for derefter at videreformidle dette til KK. Shazia er ansat

som projektleder og har derfor ansvaret for den løbende dokumentation. Det er dog Gitte, som har det strategiske ansvar for dokumentationen, hvorfor de taler ud fra forskellige positioner i nærværende kapitel.

Videre i interviewet med Gitte udtrykker hun et kritisk blik på dokumentationskravet, der er et vilkår for frivillige sociale indsatser:

Jamen det er jo enormt vigtigt, fordi alle bliver målt på måltal, lige meget hvor meget man synes, det er frustrerende fordi det jo altså, det er jo en menneskelig indsats, så kan den godt blive, man skal helst ikke dræbe en indsats ved, at man skal dokumentere alt og svare på alt, fordi det er ligesom noget, der sker mellem mennesker, men det skal vi jo i ligeså høj grad som alle andre (Gitte 12).

Citatet viser, hvordan der ifølge Gitte er en fare for, at dokumentationen kan *dræbe en indsats*, hvis administrationsbyrden bliver for tung. Gitte udtrykker således udfordringerne ved at fastholde de frivilliges personlige dedikation og engagement sideløbende med fastlagte målsætninger, som organisationen skal leve op til.

Netop dét, der kendetegner det frivillige sociale arbejde, er, at frivillige typisk er drevet af at hjælpe andre eller at gøre en forskel. Dette svarer 85% af adspurgte i Frivilligrapporten fra 2017 på spørgsmålet om, hvad der motiverer dem til frivilligt arbejde (Hjære & Jørgensen 2017b: 10). Frivillige modtager ikke direkte belønning og er derfor drevet af noget andet (Henriksen & Fridberg 2014: 16). Dette ser vi udtrykt af mentoren Layla, som på netværksmødet fortæller følgende om motivationen for hendes frivillige arbejde: *fordi det er ikke bare kun penge, jeg skal tænke på, jeg skal også tænke på hvordan jeg kan hjælpe andre mennesker* (Layla, Netværksmødet: 1). Videre udtrykker mentoren Nasra følgende om sin motivation for bydelsmødrearbejdet: *man gør [det] for at hjælpe andre, så er der også meget mere energi i, altså lysten til at gøre det, den er større* (Nasra: 14). Nasra fremhæver altså ligeledes det at hjælpe andre som motivation for sit frivillige arbejde.

Som det fremgår i citatet af Gitte, har hun en frygt for, at for store dokumentationskrav kan mindske de frivilliges motivation. Som frivillig organisation bliver en væsentlig opgave derfor at balancere

mellem kravene for dokumentation defineret af det offentlige, samtidig med at fastholde motivation hos de frivillige, så de fortsat har lyst til at udføre den frivillige opgave.

Dokumentationskrav er altså et vilkår for frivillige organisationer og bruges samtidigt strategisk i arbejdet med at rejse økonomiske midler til sociale indsatser. En anden strategi, civilsamfundsaktører kan anvende i samarbejdet med det offentlige, er at tydeliggøre sine kvalifikationer gennem standardisering. Hvordan BM forholder sig til dette, vil vi i nedenstående se nærmere på.

Kvalitetssikring og standardisering

BM har som tidligere nævnt rekrutteret mentorer til projektet via en e-mail sendt ud til alle bydelsmødre i København. At denne e-mail udelukkende er sendt ud til organisationens bydelsmødre, understreger også BM's krav om, at de kommende mentorer skal have gennemført BM-uddannelsen. Det er altså denne, der udgør mentorernes grundlæggende kompetencer for at arbejde som mentor.

BM-uddannelsen er et forløb på 15 moduler, hvor kvinderne gennemgår temaer som børneopdragelse, ligestilling, krop og psyke med mere. Samtidig læres bydelsmødrene op i bestemte metoder til det frivillige BM-arbejde, hvilket indebærer redskaber til at kunne tale med de kvinder, som de ønsker at hjælpe, bygge bro til lokalsamfundet og støtte kvinderne i at deltage i forskellige netværk. Det er altså viden om disse emner og metoder, der er kompetencegivende for, at kvinderne kan blive mentorer. Dette underbygges i vores interview med Shazia, der siger følgende om at bruge elementer fra uddannelsen i mentorindsatsen:

Shazia: Det er faktisk alle metoderne som vi bruger. Samtaler, netværk, brobygning. Det er alle de metoder vi bruger til den her mentor.

Interviewer: Hvis du skulle fremhæve noget som det vigtigste fra uddannelsen eller fra jeres, som I tænker, er jeres kernemetoder. Kan du fremhæve noget, der er særligt vigtigt?

Shazia: Vi har jo værdier ligesom ligeværdighed, respekt. Det er alle de ting. Det er også meget vigtigt. De nytilkomne mentees, de skal ikke mærke at der er nogen forskel. Det lægger jeg meget vægt på. At de kan mærke at vi er de samme, ligesom i samme øjenhøjde. At jeg kan se, hvor du er. Det og så respekt. Hvor de kommer fra og igen det med brobygning og samtale og netværk og alle de der ting (Shazia: 8).

At det er BM-uddannelsen, der er kriteriet for at kunne blive mentor, har også den virkning, at organisationen kan sikre, at alle har et vist kompetenceniveau og viden om bestemte områder. Uddannelsens indhold er tilrettelagt og delvis faciliteret af BM's landssekretariat, og Gitte siger følgende om deres rolle:

Interviewer: Så det er jer fra landsorganisationen, der tilrettelægger uddannelsen?

Gitte: Ja

Interviewer: Og så bliver det en model man køber ind på?

Gitte: Ja, det er jo for at sikre, og det er meget vigtigt, at bydelsmødre alle sammen er uddannet på den samme måde i hele Danmark. Så det er ligesom os, der har konceptet og uddannelsen, og vi udbyder den så til dem. Så det er også os, der ændrer noget, hvis der er noget, der skal ændres (Gitte: 15-16).

Her fremgår det, at det ifølge Gitte er vigtigt, at bydelsmødrene er uddannet på samme måde i hele landet. Denne ensretning i, hvordan bydelsmødrene skoles gennem uddannelsen, kan bidrage til, at organisationen sikrer, hvilke kompetencer kvinderne får. Gitte fremhæver ligeledes, at de er meget ambitiøse på de frivilliges vegne og derfor stiller høje krav til dem:

Men vi har så også et krav om, at man skal kunne tale dansk. Det behøver ikke at være fuldstændig perfekt dansk, men man skal kunne tale godt nok dansk og forstå godt nok dansk til, at man både kan finde rundt i det danske samfund, selvfølgelig, og klare sig der, men også bare være med til en hel uddannelse, som kun foregår på dansk. Og så er der krav om, at man skal deltage på 90% af uddannelsen. Det er også et højt krav, men det er også fordi, det er så vigtigt, og det er ligesom fra hver gang, fra hvert modul, så er der noget nyt. Så hvis man misser et modul, så misser man meget. Så er der en fagperson, man ikke kender, så er der et sted, man ikke kender, et tilbud i kommunen som man ikke kender til. Så 90% betyder, at man kan misse ét modul (Gitte: 5).

At der stilles høje krav til de frivillige, der deltager på BM-uddannelsen, kan sige noget om vigtigheden af, at alle kvinder, der bærer mærkatet "bydelsmor", har en bestemt viden og bestemte metodiske tilgange til det frivillige sociale arbejde. Ved at uddanne mentorerne gennem et nøje planlagt uddannelsesforløb, der planlægges og udføres af BM's landssekretariat, og ved at stille høje

krav til de kvinder, der deltager, kan BM som organisation sikre sig et højt kompetenceniveau, og at de frivillige alle besidder en fælles viden. At det er denne uddannelse, der udgør det vigtigste grundlag for at kunne blive mentor, kan ligeledes ses som organisationens måde at sikre, hvordan de frivillige går til arbejdet med mentees og dermed sikre kvalitetsniveauet i arbejdet.

Et eksempel på ovenstående kvalitetssikring fremgår i følgende citat, hvor Zahra forklarer, hvordan hun reflekterer over sin rolle som mentor og den måde, hun møder sin mentee på:

Det er nok det vigtigste for os selv, at vi ligesom passer på os selv også, for det er mange gange, der oplever man, at hvis man f.eks. hjælper en, og hun har virkelig behov for hjælp, så sker det nogen gange, at de er der hele tiden på den måde, og så kan man ikke lige sidde sammen, og så har man lidt svært ved at sige, at ved du hvad, jeg har ikke lige tid eller et eller andet, så må man ligesom sætte en grænse allerede og forklare det allerede på forhånd, at i det og det tidsrum kan du ligesom kontakte mig, og udover det bliver det svært (Zahra: 3).

Tidligere i interviewet med Zahra gav hun udtryk for den ballast, som hun oplevede BM-uddannelsen har givet hende:

(...) og der har vi også lært om at passe på os selv også, for det er også meget vigtigt, at når det er, at man ikke hele tiden er på hele tiden, altså at man har lov til ligesom at sige stop, hvis det ikke, hvis det går for tæt på (Zahra: 2).

Zahra beskriver således i ovenstående to citater, at hun gennem uddannelsen har fået redskaber til, hvordan hun bedst passer på sig selv i mentorarbejdet. Dette understøttes af Nasra, som fortæller, at hun er meget bevidst om, at hendes mentee havde udfordringer, som hun ikke havde kompetencerne til at hjælpe hende med. Dette illustreres i nedenstående citat:

Men hun havde nogle udfordringer, som jeg ikke rigtig kunne hjælpe med. Nogle gange synes jeg også, at hendes forventninger de blev for meget. Jeg kunne ikke klare det. Som bydelsmor har jeg nogle begrænsninger, hvor jeg kunne hjælpe. Det var et minus (Nasra, Netværksmødet: 1).

At begge mentorer begrundet deres tilgang til mentee ud fra viden, de har opnået gennem den fælles BM-uddannelse, kan derfor ses som et udtryk for, at BM sætter en grænse for det frivillige sociale arbejde og dermed en standardisering, der skal sikre kvalitetsniveau i arbejdet. Samtidig kan det også ses som en måde, hvorpå organisationen kan beskytte sine frivillige mod at stå i situationer, hvor arbejdsopgavens omfang er uklar, og mentorerne derfor kan opleve deres kompetencer som utilstrækkelige.

Ovenstående kan ses i lyset af den professionalisering af frivillige, der, som nævnt tidligere, er en stigende tendens i samfundet, hvor opgaver løses af dokumenterbart kompetente frivillige. Denne umiddelbare professionalisering skaber en vis standardkvalitet for arbejdet, der kan være frugtbart i samarbejdet med det offentlige, hvor frivillige organisationer kan dokumentere, hvorfor de er relevante samarbejdspartnere (CFSA 2). Således kan BM's uddannelse af de frivillige mentorer ses som et led i en legitimeringsproces, da denne danner grundlag for mentorernes frivillige sociale arbejde.

En professionalisering af frivilligheden kan dog også risikere at indskrænke de frivilliges autonomi og dermed mindske muligheden for, at de frivilliges initiativer og idéer kan udfoldes i organisationen (ibid.). I forlængelse heraf peger La Cour på, at disciplinering af frivillige gennem metoder og kurser kan have den konsekvens, at nærværet i relationerne mindskes, og at der i stedet produceres en form for upersonlighed (La Cour 2014a: 156-157). Vi har ikke empirisk belæg for at vurdere, hvorvidt dette har været tilfældet i mentorrelationerne, men vi må formode, at BM skal forholde sig til dette dilemma i deres samarbejde med KK.

Delkonklusion

Vi har i ovenstående kapitel vist, at civilsamfundsaktører, der samarbejder med det offentlige, er underlagt forskellige vilkår og kan anlægge dertilhørende strategier. BM prøver at imødekomme nogle af de dilemmaer, som et samarbejde indebærer, ved at anvende BM-uddannelsen som kompetencesikring for mentorerne. Herved kan de over for KK fremstå som en kvalificeret samarbejdspartner, der kan levere den politisk ønskede ydelse. Denne standardiserede tilgang kan dog have den konsekvens, at der ikke gives plads til de frivilliges ønsker og ideer. Vi har dog også vist, hvordan standardiseringen produktivt kvalificerer de frivilliges grænser i arbejdet, da denne definerer det frivillige sociale arbejdes omfang. Et andet vilkår ved samarbejdet er

dokumentationskravet fra KK. Det er et generelt vilkår for alle samarbejder med det offentlige, at der skal dokumenteres og evalueres på indsatserne. Det er ikke desto mindre en udfordring, da det kan dræbe den frivilliges motivation, der er drevet af lysten til at gøre en forskel og hjælpe andre. Dokumentation af arbejdet i en frivillig organisation kan dog også bruges strategisk til at fremstå på bedste vis over for omverdenen, når denne er afhængig af økonomisk støtte fra eksterne samarbejdspartnere. Vilkåret medfører derfor, at BM som frivillig organisation skal balancere mellem dokumentationskrav og sikre frivilliges motivation.

Kapitel 7: Peer-to-peer-metoden i det frivillige sociale arbejde

Den valgte metode til integrationsindsatsen er som nævnt en mentorordning. Vi vil i nedenstående undersøge, hvordan denne form for mentoring lægger sig metodisk op ad en peer-to-peer-mentorindsats.

Som det fremgår af specialets begrebsafklaring, er definitionen på peer-to-peer-metoden som følger:

Peer frivillige er mennesker, der bruger deres personlige livserfaringer i mødet med andre, der står i samme livssituation. Det er en afgørende præmis i peer-to-peer-metoden, at mødet mellem bruger og frivillig er ligeværdigt, dvs. at den peer-frivillige har personlige erfaringer med de udfordringer brugeren står over for. Peers er desuden kendetegnet ved, at de er kommet ud på den anden side og har personligt overskud til at møde brugere i øjenhøjde (CFSA 1).

I projektbeskrivelsen, der er en del af tilbudsafgivelsen til KK, beskriver BM deres særlige kvaliteter på følgende måde: *Ved at benytte Bydelsmødrenes kompetencer, viden og erfaringer med selv at være nye i Danmark kan der skabes en genvej for flygtninge (BM 2017a: 1).*

Citatet understreger, hvorledes BM ønsker, at mentees i denne indsats skal matches med en mentor, som selv har erfaring med at være ny i Danmark. På den måde skabes peer-to-peer-relationen, idet det er en relation, hvor der i større eller mindre grad deles fælles livserfaringer. BM fremhæver altså

mentorernes egne livserfaringer som kompetencegivende for at opnå målet; en genvej for flygtninge. Yderligere fremhæves det i projektbeskrivelsen, hvem bydelsmødrene er, og at de *har opbygget en tilværelse i Danmark og de har indsigt, forståelse og stor motivation for at dele deres erfaringer og hjælpe andre godt i gang i Danmark* (BM 2017a: 1). Dette er i tråd med definitionen af metoden, hvor det netop fremhæves, at peers selv er kommet *ud på den anden side* og er klar til at hjælpe andre. I definitionen fremgår det ligeledes, at et ligeværdigt møde mellem mentor og mentee er en afgørende præmis i en succesfuld mentorrelation. Ligeværdigheden ligger i, at der er genkendelighed i livserfaringer og derved en forståelse for, hvad mentee gennemlever. Denne ligeværdighed fremhæver Shazia i følgende citat: (...) *Når man møder dem ligeværdigt og siger, at jeg forstår godt det her, og I skal nok klare det* (Shazia: 17). Shazia vægter det ligeværdige aspekt, og taler sig således ind i peer-to-peer-metodens præmis.

Af ovenstående fremgår det, at der ses fællestræk mellem BM's mentorindsats og definitionen af peer-to-peer-metoden. Vi vil derfor argumentere for, at mentorordningen beror på denne specifikke metodiske tilgang, og i det følgende se nærmere på, hvilke betingelser peer-to-peer-metoden giver for det frivillige sociale arbejde.

Den dobbelte målgruppe

Et andet grundelement i peer-to-peer-metoden er gensidighed, og dermed at begge personer i relationen lærer af hinanden og får noget ud af forløbet (Rasmussen 2017: 3). I nedenstående vil vi undersøge, hvordan indsatsens dobbelte målgruppe fremhæves, og hvordan dette vilkår giver nogle bestemte betingelser for BM's mentorindsats.

At der er en dobbelt målgruppe, blev fremhævet i interviewet med Gitte, som udtalte: *Der er jo ligesom to målgrupper selvfølgelig. Der er dem, som bliver de frivillige bydelsmødre og den målgruppe som indsatsen så er ude at støtte op om* (Gitte: 5). Dette blev ligeledes tydeliggjort under netværksmødet, hvor BM anvendte metoden 'Most Significant Change', som er beskrevet i kapitel 3. Det interessante ved valget af netop denne metode er, at der i denne lægges vægt på, at alle implicerede i en indsats skal forholde sig til sin egen forandringsproces. Derfor var det ikke kun mentees, der skulle lave øvelsen og finde frem til, hvad mentorforløbet havde medført som den største forandring for dem. BM ønskede i lige så høj grad, at mentorerne udførte øvelsen og lagde samtidig vægt på, at det var vigtigt, at også de reflekterede over deres udvikling i forløbet. At BM vælger en

metode, der fokuserer på en opnået forandring, som både mentor og mentee skal forholde sig til, viser, at de medtænker mentorerne som målgruppe i indsatsen.

Ligeledes har vi i vores individuelle interviews med mentorerne set, at netop deres eget udbytte af arbejdet er blevet fremhævet gentagne gange. Blandt andet fortæller Zahra, at hun i starten ikke troede på, at hun selv kunne være mentor:

Jeg var ikke sikker på, at det var mentor, fordi jeg var ikke klædt på, på den måde, kan jeg overhovedet klare sådan en opgave. Jeg havde mange samtaler med Shazia, hvor jeg sagde til hende, jeg har ingen, jeg ved ikke rigtig, hvad gør man? (Zahra, Netværksmødet: 2).

Denne følelse har igennem forløbet ændret sig, og Zahra føler nu, at hun godt kan være mentor og udfylde opgaven, hvilket hun italesætter på følgende måde:

(...) fra dengang fra jeg fik at vide, at jeg skulle være mentor til i dag, kan jeg godt se mig selv som en mentor. Jeg kan godt påtage mig en opgave, jeg kan godt være din mentor, og jeg kan godt hjælpe dig. Det vil sige, at det er en meget stor forandring for mig fra det skridt, jeg tog første gang til i dag. Jeg føler mig stolt, og hun er også den kvinde, der har hjulpet mig med, at jeg kan kalde mig mentor i dag (Zahra, Netværksmødet: 2).

Her fremgår det tydeligt, at Zahra også selv har lært noget af forløbet. Hun er gået fra at tvivle på sine egne evner som mentor til at være sikker i sin rolle og tro på, at hun kan hjælpe sin mentee. Derfor har forløbet også bidraget til at gøre Zahra mere selvsikker og stolt, og forløbet kan derfor siges at have haft en forandrende effekt på hende selv. I interviewet med Zahra understreges dette yderligere, og hun fortæller, at når hun hjælper en anden, så hjælper hun også sig selv, da hun bliver nødt til at undersøge en række forskellige forhold, som hendes mentee spørger ind til, og at hun i formidlingen til mentee også selv lærer meget (Zahra: 5). Det giver således ifølge Zahra en lang række forskellige kompetencer at være mentor.

Mentoren Muna fortæller, at hendes motivation for at være mentor beror på, at hun gerne vil være aktiv, hjælpsom og glad, og hun fortæller:

Ja, men jeg kommer ud af mig selv. Hvis man gør ingenting, så alle negative tanker kommer og angriber. Når man går ude, så er man ikke sig selv og hjælper de andre. Som rådgiver, som. Det der sted som jeg er to gange om ugen. Så jeg lærer dem, hvad de mangler. Nogen vil have syning, nogen vil have noget med computer, nogen vil strikke, alle mulige. Og når de har spørgsmål, og kan man hjælpe, så gør man det, selvom man er travl. Det er om torsdagen, og jeg hjælper med at lave mad også (Muna: 8).

Det har altså en positiv effekt på Muna at arbejde som mentor, da hun fortæller, at hun ved at holde sig aktiv kan holde negative tanker væk. Muna er førtidspensionist, og har derfor ifølge hende selv behov for at udfylde tiden og fortsætte med at være aktiv og hjælpe andre, da det gør hende glad (ibid. 6).

Ovenstående illustrerer, at valget af peer-to-peer-metoden medfører, at det ikke kun er mentee, der drager nytte af at deltage i mentorforløbet. Indsatsens dobbelte målgruppe betyder, at BM også skal have mentorernes udbytte for øje, hvilket understreges over for mentorerne, idet BM giver plads til refleksion over dette til netværksmødet. BM bruger netværksmøder, bestemte værktøjer såsom 'Most Significant Change' samt løbende sparring til netop at fremme bevidstheden om mentorernes udbytte. Peer-to-peer-metoden har altså den betydning for det frivillige sociale arbejde, at mentorerne ligeledes får noget ud af relationen, hvilket beskrives og opleves forskelligt af mentorerne. Mentorernes vinding er både at være i stand til at være mentor, styrket selvtillid, men også at blive glade og tilfredse.

“Der er vi mere unikke, fordi vi har selv prøvet det”

Et andet grundelement i peer-to-peer-metoden er, som nævnt tidligere, at have fælles livserfaringer. Kvaliteten ved dette fremhæver Shazia i nedenstående citat. Her fremgår det, hvordan hun ser, at bydelsmødrene er særligt kvalificerede til at integrere nyankomne flygtningekvinder netop på grund af fælles livserfaringer:

Der er vi mere unikke, fordi vi har selv prøvet det. Vi har selv prøvet alle de der udfordringer. (...) Jeg kan mærke i hjertet, selvom hun ikke siger det, så ved jeg det, så ved jeg, hvilke behov eller ønsker hun har uden at hun siger det. (...) Men jeg ved godt den situation, hun er i, hvad

hun føler, hvorfor hun er genert, hvorfor hun har bekymringer, hvorfor hun har bekymringer om børnenes opdragelse, det ved jeg godt (Shazia: 4).

Senere i interviewet uddyber hun, hvori forskellen på bydelsmødre som mentorer og de andre mentorer, der tilbydes fra CHP, ligger:

Der er nogle andre mentorer fra Host Program som de får rigtig meget hjælp af, men de får hjælp fra deres lyse hår, og de vil gerne hjælpe. Men de taler ikke samme sprog, de vil gerne hjælpe, men de kender ikke deres baggrund og kultur. De har læst om det, men de ved ikke hvordan det er (Shazia: 14-15).

Hun fremhæver altså i ovenstående citat, at BM er mere kvalificerede end eksempelvis etniske danskere, der er født og opvoksede i Danmark. Dette begrundes hun således ikke udelukkende i mentorernes og mentees baggrund, altså delte livserfaringer, da hun også argumenterer for vigtigheden af fælles sprog og kultur.

Det er interessant, at projektlederen fremhæver fælles sprog og kultur som værende nødvendige for at kunne indgå succesfuldt i peer-relationen, når der i projektbeskrivelsen udelukkende fremhæves delte livserfaringer, med *at være nye i Danmark*. Jævnfør projektbeskrivelsen må det formodes, at der som udgangspunkt er rekrutteret mentorer til projektet på baggrund af erfaringer med at være nye i Danmark. Ovenstående understreger dog, at fælles sprog og kultur ligeledes blev opfattet som væsentlige faktorer for et vellykket match mentorer og mentees imellem, hvilket dermed kan tilvejebringe det ønskede output.

Således fremhæves det i projektbeskrivelsen, rettet mod kommunen, at BM's mentorprojekt er en unik indsats, idet mentorerne forstår sig på mentees livssituation og derved adskiller sig fra andre mentorer. Vores feltarbejde har dog vist, at match lykkes succesfuldt i forskellige konstellationer, hvor genkendeligheden ikke udelukkende bunder i at være ny i Danmark. I nedenstående vil vi undersøge, hvilke fællestræk der fremhæves af mentorerne i de forskellige match, og hvordan de forholder sig til disse.

At tale samme sprog

Det fælles sprog fremhæves af BM som et vigtigt element i relationen, og organisationen bryster sig af at være et netværk med 54 sprog repræsenteret (BM 2). Blandt mentorerne fremhæves sprogforståelsen også, idet blandt andre Muna oplever, at det fælles sprog skaber rum for fortrolige samtaler:

Det kommer af mentees behov. Og, hun er, har psykisk, lidt psykisk. Det, mistet noget familie. To brødre og en søster, derfor føler sig ensom. Selvom hun er boende med mand og. Så mangler hun en at være sammen, og snakke om sit liv og, på hjertet, hvad sker der, hvad føler hun. Så fortæller hun. Så siger hun, meget dobbelt bedre end snakke med en psykolog. Fordi man er ikke sig selv. Men når man er med en med samme sprog, så man føler sig hel (Muna: 7).

Muna fremhæver altså det at have samme sprog som en relevant faktor for at tale om svære emner, idet man føler sig *hel*. Ved at tale samme sprog, giver det altså ifølge Muna en mulighed for, at mentee får bedre hjælp og støtte, end hvis hun gik til en psykolog.

Ifølge Patulny er flygtninge i en særlig risiko for at ende i gruppen af 'coercively segregated/alienated', der er personer med den laveste grad af social kapital. Dette skyldes, som tidligere nævnt, at de ofte kommer til landet alene og derfor mangler nære og støttende forbindelser til familie og venner. Derudover kan de have svært ved at opbygge relationer til andre grundet deres manglende sprogkunderskaber. Det kan derfor være en fordel at blive matchet med en mentor, der taler samme sprog som én selv, for på den måde at kunne skabe en meningsfuld relation, hvilket underbygges af ovenstående citat fra Muna. Da BM, som nævnt ovenfor består af en stor gruppe kvinder, der i alt behersker 54 forskellige sprog, kan organisationen synes som en relevant samarbejdspartner for en kommune i forbindelse med integrationsindsatser. Dog kan der også være en risiko for, at mentee ikke føler sig nødsaget til at lære det danske sprog, og dermed ikke på samme måde kan deltage i samfundslivet. Denne gruppe har ifølge Patulny lav social kapital og manglende netværk, hvilket fører til, at det også er svært at bryde ud af denne gruppe og blive integreret i samfundet (Patulny 2015: 213). Dette er i overensstemmelse med pointen fra forrige kapitel om, at det er essentielt, at BM bliver et springbræt til øget brobyggende social kapital, for at indsatsen får den ønskede virkning.

Udover at det fælles sprog skaber mulighed for, at mentee ikke begrænses af sproglige barrierer, fremhæver Muna videre vigtigheden af at kende historien og baggrunden for det land og område, som hendes mentee kommer fra:

Interviewer: Udover at I sådan har sprog til fælles. Har I så nogle andre ting til fælles?

Muna: Til fælles, der er vores, ud af vores eget land. Så det er samme tankegang som kommer, og man snakker hvad skader, og hvad har de gjort efter hårde tider (...)

Interviewer: Men det betyder noget, at man kommer fra samme land?

Muna: Ja, det gør. Samme problemer man har (Muna: 9-10).

At Muna har samme oprindelsesland som sin mentee, finder hun brugbart i relationen, idet de har samme udgangspunkt for at tale om den situation, mentee står i. Her ses et tydeligt peer-element, hvor mentor og mentee netop har fælles livserfaringer, som bruges som et aktiv i relationen.

Vigtigheden af et fælles sprog og viden om mentees baggrund understreges yderligere af mentoren Nasra, da vi spørger ind til, hvilke udfordringer, der har været i hendes mentorforløb:

Det var sprog, det var mest det, der var udfordrende, så var der også, jeg havde ikke kendskab til hendes baggrund (...) Jeg vidste ikke om der var krig, jeg vidste ikke, om der var en sygdom, at det var derfor de flyttede derfra, og hun åbnede sig ikke (Nasra: 12-13).

I citatet fremgår det, at den største udfordring for at opbygge en relation til mentee, var, at de ikke har samme modersmål. Derudover viser citatet, at hun finder det problematisk ikke at have kendskab til mentees baggrund, hvilket er et udtryk for, at hun ser det som betydningsfuldt for en succesfuld relation med sin mentee, netop at kende mentees baggrund.

I de to ovenstående eksempler fremgår det altså, at fælles modersmål og kendskab til baggrund og oprindelsesland er væsentlige for en succesfuld peer-relation. I relationen mellem Muna og hendes mentee opfylder de netop kravene til peer-definitionen, hvilket har medført et vellykket match. I Nasras tilfælde er matchet ikke lykkedes, hvilket hun netop begrundes med manglende fælles sprog og kendskab til mentees baggrund.

Et fælles tredje

Shazia fremhæver fælles kultur som afgørende for et godt match, og hun beskriver en sådan fælleshed som værende gavnlig i peer-relationen. Fælles kultur bliver ligeledes italesat af mentorerne, og et eksempel på, hvordan en mentor forholder sig til dette, fremhæves i det tidligere anvendte citat af Nuur, der fremkom under netværksmødet:

Jamen der er ikke så meget at fortælle fordi det er begrænset hvor meget vi har set hinanden. Men altså vi har haft, men det har alligevel været en positiv forandring fordi, det startede med at hun har været ensom og hun var nytilkommen her i Danmark, og så gik det rimeligt hurtigt, at jeg introducerede hende til en bydelsmor i Hvidovre som kunne tale samme sprog, kunne samme kultur og også havde et ben i det danske samfund (Nuur, Netværksmødet: 4).

Af ovenstående citat fremgår det, at Nuur og hendes mentee ikke har haft meget kontakt, og at hun derfor ikke har meget at berette om, når der spørges ind til deres relation. Det interessante er dog, hvordan Nuur anser at have samme kultur som en relevant faktor i en relation, idet hun valgte at introducere sin mentee til en bydelsmor med samme sproglige og kulturelle baggrund som mentee.

I interviewet med Zahra udtrykker hun, at der kan opstå udfordringer ved at dele religion og oprindelsesland med sin mentee. Dette beskrives i nedenstående, hvor Zahra kommer ind på fordomme, hun har oplevet i nogle miljøer:

(...) Da vi mødtes første gang, jeg tror det er meget vigtigt, når man har mentor, fordi vi har muslimsk baggrund, og hun er måske bange for at man sladrer videre, naboer som hun siger. Så det er meget vigtigt, at man understreger helt vildt, at man er underlagt tavshedspligt. Fordi det oplever jeg så meget, når jeg som bydelsmor går ud og taler med nogle pakistanske kvinder. De vil ikke åbne sig, fordi de ved, at det ligger i kvinden at gå hen og sladre eller snakke om ting. Så hver gang jeg skal udføre noget for hende, så siger jeg altid til hende, du må stole på mig, jeg kan faktisk blive straffet for det, hvis det kommer ud eller et eller andet. Så er de mere trygge, så begynder de at åbne sig, og ellers gør de det ikke. Jeg har virkelig haft mange episoder, hvor de ikke turde snakke med mig, fordi de vidste jeg var af samme afstamning. Det er meget vigtigt, tænker jeg (Zarah: 15).

I citatet fremhæver Zahra, at hun bevidst har lagt vægt på, at hun er underlagt tavshedspligt over for sin mentee. Dette begrundes med, at hun som bydelsmor har oplevet udfordringer ved at have samme oprindelsesland, som vedkommende hun ønsker at hjælpe. I dette citat bliver det altså tydeligt, at fælleshed i form af *samme afstamning* opfattes som problematisk, idet der ligger forståelser af kvinder, som nogle der *sladrer*, hvorfor kvinder med samme baggrund ikke vil åbne sig for hinanden. På den anden side er det, qua hendes kendskab til dette, muligt for hende at imødekomme de fordomme og handle på dem, så relationen kan lykkes på trods af denne barriere. Denne kulturelle viden anvender Zahra produktivt i sin relation til mentee, idet hun ekspliciterer tavshedspligten.

Ovenstående problematik er kun mulig for Zahra at handle på, da hun er frivillig i en organisation, hvor hun har formelle retningslinjer med sig. Hendes medlemskab muliggør dermed en strategi til at imødekomme udfordringen, der på denne vis legitimerer hendes interesse i andre pakistanske kvinders liv. At Zahra og hendes mentees relation er lykkedes, kan derfor tænkes at bero på, at relationen netop er skabt i en organisatorisk kontekst, hvor Zahra med mærkatet som bydelsmor, og med dertilhørende regelsæt, kan indgå i en tillidsfuld relation til sin mentee.

Et andet element, mentoren Zahra fremhæver som afgørende for relationen til sin mentee, er den fælles religion. Hun ser deres fælles religiøse baggrund som en fordel, omend der er forskel på deres måde at praktisere deres religion, hvilket fremgår af følgende citat:

Interviewer: Deler I samme religion?

Zahra: Det gør vi. Så det har været lidt nemmere at snakke om sådan nogle ting

Interviewer: Kan du uddybe det?

Zahra: Hvor jeg blandt andet måske var lidt anderledes fordi jeg ikke bærer tørklæde, eller fordi jeg måske er lidt anderledes sådan på den måde, så men altså det er jo ikke fordi, jeg ikke forstår den anden måde, fordi, det snakkede vi også om. Der har været mange ting, som vi har diskuteret (Zahra: 9).

I ovenstående uddrag af interviewet reflekterer Zahra over deres fælles religiøse baggrund. At de deler religion har gjort det lettere at tale om *sådan nogle ting*, som hun tidligere i interviewet beskrev som værende social kontrol, børneopdragelse og tørklædedebatten (Zahra: 9). På trods af, at de

praktiserer deres religion forskelligt, oplever Zahra det som en styrke, at de deler religion, da det skaber grobund for en forståelse for hinanden.

Udover det religiøse og kulturelle aspekt peger Zahra på, at der er andre fællesnævnerne på spil i deres relation:

Vi har selv døtre, jeg har selv døtre, hun har døtre. Så det hjalp. Der var meget forståelse for, hvad er det hun søger, og hvad er det jeg kan bidrage med. Og omvendt igen. Mange gange hvor jeg ikke vidste, så vidste hun og forklarede som jeg også kunne bruge til noget (Zahra, Netværksmødet: 2).

Ovenstående citat understreger, at de fælles erfaringer, der er mellem mentor og mentee i en peer-to-peer-relation, ikke nødvendigvis bunder i fælles sprog, kultur eller religion, men at det ligeså vel kan være de fælles erfaringer med at være mor, der tillægges værdi i relationen. De fælles erfaringer, som mentor og mentee deler, kan altså være forskelligartede. At forskellige konstellationer af match har lykkes og været succesfulde, viser således, at de fælles erfaringer, som er et grundelement i peer-to-peer-metoden, ikke udelukkende handler om at være ny i Danmark.

Tillid gennem genkendelighed

Shazia argumenterer for, at genkendeligheden medfører tillid kvinderne imellem, hvilket ses i følgende udtalelse, hun kom med under et oplæg på netværksmødet til nye mentorer:

(...) så der er ikke sådan tillid til systemet til at starte med, så derfor alle mentees, de kommer til deres mentor eller til deres bydelsmor, fordi det er der, de får tryghed, fordi vi taler samme sprog, vi ligner hinanden og vi er fra samme kultur (Shazia, Netværksmødet: 14).

Shazia italesætter således, at det at have samme sprog og kultur og at ligne hinanden etablerer en umiddelbar tryghed og tillid fra mentee til mentor. Det samme berører hun i interviewet, hvor hun udtaler: *Det er faktisk det første møde. Det tager nogle måneder for andre at skabe den her relation og den her tillid, men det får vi i første møde (Shazia: 4).* I citatet pointerer hun ligeledes, hvordan bydelsmødrene har et særligt potentiale for at skabe en tillidsfuld relation mere effektivt end andre, netop på grund af genkendeligheden.

Shazias ræsonnering omkring tillid koblet til genkendelighed ligner, hvad Putnam omtaler som afgrænsende social kapital. Putnam beskriver, at der i disse relationer inden for de homogene grupper er en gensidighed og loyalitet, som skabes med baggrund i vigtige fællestræk individerne imellem (Putnam 2000: 22). Tilliden i disse relationer, understreger Shazia i nedenstående, som en vigtig faktor i måden, hvorpå man får den nyankomne flygtning videre i hendes udvikling:

Det er en rigtig god start til at bygge bro til samfundet. Til kommunen. Til alle de der systemer. De står med åbne arme og modtager dem. Men de har ikke viden og kendskab til dem, de har ikke tillid til dem. Så derfor er det meget vigtigt med det her med, at de skal tilknyttes til en. Den som vi sender videre til andre med tillid. Og så med den her viden om, at de ikke skal være bange (Shazia: 15).

På trods af risikoen for at lukke sig om sig selv, har Patulny dog som tidligere nævnt påpeget, at et stabilt afgrænsende netværk er grundlæggende for at kunne skabe brobygning og derved afgørende for at komme videre (Paultny 2015: 211). Shazia understreger således, at den tryghed, som mentorerne kan give, netop kan medføre, at mentees føler sig trygge ved de danske offentlige systemer. At der er en mistillid til systemet, omtales af både Shazia og Gitte som en væsentlig udfordring for de nyankomne og deres vej mod at føle sig som medborgere i Danmark. Shazia udtaler:

(...) Selvom kommunen er en, hvad kan man sige, man får alt mulig hjælp derfra, men der er noget mistillid og nogle fordomme omkring kommunen. Folk er bekymrede og lidt bange for kommunen. Jeg ved ikke, hvorfor de er det, men det var jeg også (Shazia: 5).

Senere i interviewet uddyber hun yderligere bydelsmødrenes potentiale som mentorer, der netop via skabelsen af en tryk relation gennem genkendelse kan være med til at etablere brobyggende tillid fra nyankomne flygtningekvinder til det offentlige danske system. Shazia siger det på følgende måde:

(...) men det er der, vores opgave er, vi skal give tryghed, vi skal fortælle om det her system og mulighed, så begynder de at gå stille og roligt (Shazia: 14). Dette understreges også af Gitte, der siger følgende: På den måde er deres vigtigste opgave at være det her missing link mellem de isolerede kvinder og samfundet. Det tror jeg faktisk er deres vigtigste opgave (Gitte: 15).

Peer-to-peer-metoden kan således jævnfør BM's udlægning bidrage til opnåelsen af medborgerskab og dermed vellykket integration. Som vi har vist i ovenstående, anser BM peer-to-peer-relationen som ikke udelukkende beroende på fælles livserfaringer, men derudover faktorer som sprog og kultur. På den måde defineres peer-begrebet og det fælles, som en relation bør indeholde, bredere, end i projektbeskrivelsen, samt bredere end den gængse brug af peer-begrebet (CFSA 1).

Mentorernes kompetencer

Ud fra vores empiri er det interessant, at mentorerne fokuserer på flere forskellige fællesheder og erfaringer i de forskellige match. Vi vil i nedenstående se nærmere på, hvilke erfaringer og dermed kompetencer, mentorerne lægger til grund for deres arbejde med henblik på at undersøge karakteren heraf. I denne forbindelse ser vi nærmere på, hvordan livserfaringer, som netop er et grundlæggende element i peer-to-peer-metoden, bliver omsat, så de kan være produktive i en mentorrelation.

I følgende citat fortæller Zahra om, hvilken viden hun har tilegnet sig på BM-uddannelsen, og hvordan hun har trukket på den viden efterfølgende som mentor:

Ja, altså vi har lært, hvordan man ligesom skal kommunikere med en kvinde, hvordan man skal gå hen til hende, ikke bare lige så direkte gå hen og tage fat, altså vi får vores redskaber med, så vi faktisk er klædt på, når vi ligesom finder en, ser en opgave (Zahra: 3).

I citatet ses det, at Zahra gennem uddannelsen har tilegnet sig nogle konkrete metoder og redskaber, som gør hende egnet til at indgå i en relation med en kvinde, der står i en sårbar position. Det er dermed også en kompetence, hun netop bruger i arbejdet som mentor. At BM-uddannelsen har været givende, understreger Nasra ligeledes i nedenstående citat:

Ja altså, man har det okay med at man, altså du har fået et bevis på, at du kan kontakte hvem som helst og du kan sige det, jeg er bydelsmor, det er derfor jeg gør det, jeg gør ikke kun for nysgerrighedens skyld, det er en ting, som jeg har fået, jeg kan bruge metoden til at hjælpe andre med, det kunne jeg ikke bare sådan (Nasra: 4).

En anden mentor, Naima, understreger også kvaliteten ved at være bydelsmor i arbejdet som mentor. Hun beskriver, hvordan hun gennem BM-uddannelsen har opnået kompetencer til at hjælpe andre:

Så den her bydelssmor det er en stor succes for mig, fordi hvordan jeg skal hjælpe andre. og nu har jeg så [mentee] og jeg er så mentor, så jeg har hjulpet hende og der er mange ting, hun har brug for det (Naima, Netværksmødet: 1).

Vi ser i de ovenstående citater, at mentorerne oplever, at de trækker på kompetencer i mentorarbejdet, der kommer fra BM-uddannelsen. Gennem uddannelsen er mentorerne blevet klædt på til at hjælpe de kvinder, de møder, og de har fået redskaber og metoder, som de kan anvende i peer-relationen. Som det fremgik i kapitel 6, bruges BM-uddannelsen som kompetencesikring af mentorerne og som en måde at professionalisere det frivillige sociale arbejde. At mentorerne i de ovenstående citater udtrykker, at de trækker på BM-uddannelsen i peer-relationen, kan ses som et udtryk for, at de har en professionel tilgang til mentorarbejdet. Ydermere ser vi, at mentorerne trækker på andre kompetencer i peer-relationen, hvilket udfoldes i det nedenstående afsnit.

Af vores empiri fremkom det ligeledes, at mentorerne også anvender andre kompetencer, end de kompetencer opnået gennem BM-uddannelsen. Der ses eksempler på, at mentorerne trækker på deres forudgående arbejds erfaringer, hvilket illustreres i interviewet med mentoren Nasra:

Altså før har jeg som sagt arbejdet i et asylcenter, så jeg er meget obs på, at deres hoved, at der er meget uro i deres hoved, og det har jeg i baghovedet hele tiden, for jeg har set rigtig mange ting derovre, at dem der fordi der var én, der ikke kunne få et værelse, der var én, der gerne ville bytte værelse, jeg ved ikke, hvad det var, men han har bare sat ild i værelset, fordi han ikke blev hørt fra kontoret. Og så tænker jeg, at jeg hele tiden, at det lige nøjagtigt at det sker også, for hun har nogle ting, som hvad hedder det øh... hun var meget frustreret, det sker i hendes hoved hele tiden, og jeg prøver at berolige hende, at først skal hun have det godt før, at jeg kan bygge noget ovenpå (Nasra: 9).

I ovenstående citat fortæller Nasra, at hun tidligere har arbejdet på et asylcenter, og at hun derigennem har tilegnet sig erfaringer med personer, som har psykiske lidelser. Videre fortæller Nasra, hvordan hun trækker på disse erfaringer i arbejdet som mentor, hvor hun er bevidst om, at hun først og fremmest skal sikre, at hendes mentee har det godt. Vi vil derfor argumentere for, at der kan spores elementer af en professionel tilgang til arbejdet som mentor, idet hun trækker på tidligere arbejds erfaringer. Ydermere giver Muna udtryk for, at hun trækker på erfaringer, som hun har tilegnet

sig gennem sit arbejde som underviser, hvilket illustreres i følgende citat: *Og når jeg siger for eksempel, hvad hedder den? Det er en kop. På vores sprog. Så gentager jeg, fordi jeg har undervist. Jeg ved godt hvordan er det* (Muna: 11).

Muna har gennem sit arbejde som folkeskolelærer erhvervet sig erfaringer, som hun kan trække på i peer-relationen. Hun anvender altså en faglig tilgang til at lære sin mentee dansk, hvilket ikke nødvendigvis kunne forventes af en frivillig, men som i relationen kan være brugbart. Mentoren Zahra giver også udtryk for, at hun som tolk har tilegnet sig erfaringer, som hun trækker på i arbejdet som mentor. Dette ses i nedenstående citat:

Altså det er, det jeg oplever som tolk også, for jeg ser de problemstillinger meget tit og ofte, og det er dem, jeg bruger som eksempel på, når det er, fordi det er der, hvor de bliver guidet, der og så er det det, jeg har i mit hoved, og så er det det, jeg for eksempel tager videre og giver videre på den måde (Zahra: 10).

De tre mentorer udtrykker i de ovenstående citater, at de i deres tidligere arbejde som henholdsvis tolk, ansat på et asylcenter og som lærer har tilegnet sig erfaringer med målgruppen på forskellig vis. Disse udtalelser illustrerer, at de bevidst trækker på kompetencer erhvervet gennem tidligere arbejds erfaring, i arbejdet som mentor, og således ikke kun bruger deres egne erfaringer med at stå i samme situation, som deres mentee.

Udover at trække på kompetencer, som mentorerne har opnået gennem tidligere arbejds erfaring, trækker de også på personlige erfaringer. Interviewet med Zahra viser, at hun har brugt sig selv i relationen med sin mentee, og hun fortæller i nedenstående citat:

Så jeg føler bare ikke, at specifikt det er mentor eller bydelsmor, der træder ind, jeg tror bare, enhver person har det i sig, og så gør de det (...) Jeg tror det er at være åben, at jeg, hvis jeg kunne se, hun har været tilbageholdende, så har jeg heller ikke rigtig ville gå så meget i dybden omkring nogle personlige spørgsmål eller noget, hvis jeg vidste, at hun kun var, hvis det bare var noget specifikt, hun ønskede at vide, så var det også det, hun fik (Zahra: 12).

I ovenstående citat ses det, at Zahra trækker på sociale kompetencer i peer-relationen. Hun fortæller, hvordan hun mærker efter og aflæser sin mentee i forhold til hvilke emner, de skal tale om, og hvad mentee ønsker at få hjælp til. Zahra vurderer i situationen, hvordan det bedst giver mening at agere.

Mentorerne trækker altså på en række forskellige kompetencer i arbejdet som mentor, herunder både tidligere arbejdskompetencer og personlige kompetencer. Disse har ikke været grundlaget for, at de er blevet valgt som kompetente mentorer, da de derimod er udvalgt på baggrund af deres erfaringer med at være nye i Danmark. Derudover nævner mentorerne også, at de trækker på kompetencer erhvervet gennem BM-uddannelsen. I ovenstående afsnit illustreres det, at mentorerne selv fremhæver uddannelsen som grundlag for deres kompetencer i mentorarbejdet, da det er med til at kvalificere dem til arbejdet som mentorer. At mentorerne anvender forskellige kompetencer i deres arbejde med mentees, viser altså at mentorprojektet til dels kan styres og ensrettes, mens der dog er elementer, organisationen ikke har kontrol over.

Delkonklusion

Vi har i ovenstående argumenteret for, at BM's mentorindsats metodisk har en række fællestræk med peer-to-peer-metoden, da der lægges vægt på at fælles erfaringer og ligeværdighed er grundstenene i indsatsen. Når peer-to-peer-metoden anvendes, er der forskellige aspekter i metoden, som har betydning for det frivillige sociale arbejde. Et aspekt er den dobbelte målgruppe, og vi har argumenteret for, at også mentorerne opnår et udbytte af at indgå i mentorforløbet. Vi har ligeledes vist, at bydelsmødrene fremhæves som kvalificerede til deres mentorfunktion, i kraft af at de selv har erfaringer med at være nye i Danmark. Projektlederen fremhæver herudover fælles sprog og kultur som væsentlige aspekter i en succesfuld peer-relation. Dette foruden har vi fremanalyseret andre fælles erfaringer, der af mentorerne tillægges værdi for en god relation til mentee, eksempelvis erfaringer med at være mødre. I forlængelse heraf har vi vist, at Shazia fremhæver tillid som naturligt forekommende på baggrund af genkendelighed, hvilket ifølge hende er udbyttet af netop peer-to-peer-metoden. Slutteligt har vi undersøgt, hvilke erfaringer mentorerne trækker på i deres mentorarbejde. Her fandt vi, at der trækkes på flere former for erfaringer, herunder kompetencer erhvervet fra tidligere arbejde, personlige kompetencer samt BM-uddannelsen. At der ikke udelukkende trækkes på BM-uddannelsen, kan have den betydning, at BM ikke som udgangspunkt kan sikre ensretning og kvalitet i mentorarbejdet, da mentorerne arbejder ud fra forskellige erfaringer.

Kapitel 8: Tilgange til det sociale arbejde

Ovenstående kapitel har vist, at BM's mentorindsats metodisk har en række fællestræk med peer-to-peer-metoden. Dette giver nogle bestemte vilkår for det frivillige sociale arbejde, som vi i dette kapitel vil se nærmere på ved at undersøge, hvilke tilgange indenfor det sociale arbejde, der kan spores i mentorrelationerne ud fra BM og mentorernes forståelser af mentorrollen.

Bydelsmødres tilgange til det sociale arbejde

En af de metoder, BM fremhæver ved deres arbejde, er hjælp til selvhjælp. Dette er grundlæggende for organisationens arbejde, og under overskriften 'Hjælp til selvhjælp' skriver BM følgende på deres hjemmeside:

Bydelsmødrene rådgiver ikke, de lytter, viser muligheder og hjælper således kvinden til at træffe de beslutninger, der er rigtige for hende. Bydelsmødrene løser ikke kvinders problemer for dem, men styrker kvinder i selv at kunne løse deres problemer ved at give dem viden, styrke deres selvtillid og vise dem vejen (BM 5).

Det er altså centralt for BM, at kvinderne, de hjælper, selv skal kunne løse deres problemer. Bydelsmødrenes opgave er derfor at give kvinderne viden og vise vejen for dem, så de på den måde bliver i stand til at løse egne problemer, hvilket underbygges i vores interview med Gitte, der forklarer det på følgende måde:

Vi arbejder især med hjælp til selvhjælp. Så, vi bydelsmødre er ikke bare lige sådan, så gør jeg det for dig, og så gør jeg det for dig, og så gør jeg det for dig, men man bygger ligesom broen, og man viser vejen til, hvor man kan få hjælp. Man støtter kvinderne i at træffe de beslutninger. (...) Og det er meget vigtigt, at det er hende, der træffer beslutningerne fordi, hvis der er andre, der træffer beslutninger for én, så skaber det ikke rigtigt varige forandringer. (...) bydelsmødre er der bare for at hjælpe med at åbne døre og vise vejen, og guide hen så man føler, at man står i en position, hvor man har mulighed for at træffe de beslutninger, som man synes er rigtige for sig selv og sin familie (Gitte: 2).

Bydelsmødrene arbejder med forskellige metoder og ifølge ovenstående citat, er hjælp til selvhjælp den vigtigste. Ifølge Gitte indebærer dette, at bydelsmødrene ikke løser kvindernes problemer eller fortæller dem, hvad der er rigtigt eller forkert. Derimod viser de vej og støtter op. Dette skyldes ifølge hende, at denne metode medfører højere grad af varige forandringer, da kvindens egne valg og beslutninger er i fokus. Bydelsmødrene skal altså hjælpe kvinden hen til det sted, hvor hun bliver selvstændig og i stand til at træffe de rigtige beslutninger for sig selv og sin familie.

I peer-to-peer-indsatser anlægges der typisk et styrke-perspektiv, idet et fokus på borgerens kompetencer og styrker er centralt, og peer-mentorens rolle er at lytte og hjælpe borgere med at finde egne løsninger. Fokus er endvidere på at inspirere til håb og hjælpe borgeren med at tage kontrol over sit eget liv (Rasmussen 2017: 3). Dette er altså i tråd med BM's forståelse af indsatsen.

Kontrol over eget liv

Ovenstående afsnit har vist, at hjælp til selvhjælp er en helt central metode i BM's arbejde. Begrebet empowerment fremgår hverken af vores interviews eller det skriftlige materiale fra BM, men ovenstående afsnit indebærer elementer, som vi har fundet interessante ud fra netop et empowerment-perspektiv. Derfor vil vi undersøge nærmere, hvordan empowerment kommer til udtryk i BM's arbejde og i mentorindsatsen som helhed.

Som beskrevet i specialets kapitel 2 er der de senere år sket en udvikling mod den neoliberale variant af empowerment, hvor den enkelte skal tage ansvar for egne sociale problemer (Skytte 2015: 37-38). Netop ansvaret for eget liv og egne problemer ses som det vigtigste ved BM-indsatsen, hvorfor der kan argumenteres for, at de lægger sig op ad den neoliberale empowerment-forståelse. Adspurgt, hvad der er bydelsmødrenes vigtigste opgave, svarer Gitte:

(...) Men altså helt overordnet er det jo at støtte de her kvinder, som de hjælper, til at komme et sted hen i deres liv, hvor de kan, altså hvor de har selvtillid, og de tror på sig selv, og de føler sig i stand til at have kontrol over deres eget liv (Gitte: 15).

Ovenstående citat indikerer, at der kan findes elementer af den neoliberale variant af empowerment i det overordnede BM-projekt og dermed også i mentorindsatsen. Dette underbygges af Shazia, der fortæller, at det vigtigste for at være en god mentor er *at være lyttende og støttende og give motivation*

(Shazia: 6). Denne opfattelse er i overensstemmelse med tidligere beskrivelse af, at det vigtige er, at kvinderne bliver i stand til at træffe beslutninger vedrørende deres eget liv. I projektbeskrivelsen anvendes der ligeledes ord som selvtillid og handlekraft, der også ligger i en empowerment-terminologi (BM 2017a: 1). Fokus er altså på, at kvinderne skal få kontrol over den situation, de er i, så de kan få det bedste ud af denne og blive i stand til at være handlekraftige i eget liv.

Empowering-aspektet ved mentorindsatsen bliver også relevant for mentorerne, idet vi i forrige kapitel argumenterede for, at der er en dobbelt målgruppe. Vi fandt her, at mentorerne også får udbytte af at være frivillige i indsatsen, og at et af de forhold, de fremhævede som væsentligt, var en øget selvtillid. Dette understreges af både Zahra, der oplevede at kunne varetage rollen som mentor, samt Nasra, der under netværksmødet udtalte, at hun efter at være blevet mentor ikke længere var nervøs og genert ved at skulle tale foran mange mennesker (Nasra, Netværksmødet: 2). Dette er altså aspekter, der lægger sig op ad en empowering effekt, som både mentorer og mentees oplever.

Der er således ikke umiddelbart fokus på det kritiske og samfundsomvæltende element ved empowerment, hvor borgeren skal hæve blikket og se, hvordan samfundsmæssige forhold påvirker og skaber de problemer, vedkommende lever under (Hutchinson & Oltedal 2008: 211). Vi vil dog argumentere for, at der ved den samlede BM-indsats eksisterer et potentiale for dette, da de gennem uddannelsen skaber en kollektiv bevidsthed blandt en gruppe. Inden for socialt arbejde er empowerment en anvendt metode, når der arbejdes med grupper (Harder 2015: 94). Mentorprojektet derimod er mere individfokuseret og handler om, hvordan den enkelte nyankomne flygtning her og nu kan få det bedste ud af sin situation. Ambitionen er dog, at de på sigt skal blive en del af BM-netværket, hvorfor der i indsatsen eksisterer et potentiale for, at mentees kan indgå i en kollektiv kritisk bevidstgørelse gennem BM-uddannelsen. Dette forudsætter dog, at BM har interesse i at vægte det samfundskritiske element højere, end det er tilfældet i dag.

Et andet nedslag i vores empiri giver ligeledes en forståelse af indsatsen som havende potentiale for den samfundskritiske empowerment. BM-uddannelsen afholdes af ansatte fra BM's landssekretariat og lokale koordinatore, og derudover inddrages en række fagpersoner. Dette er blandt andet sundhedsplejersker, skolelærere, familierådgivere, socialrådgivere, lokalpolitikere samt ansatte fra eksempelvis Sex og Samfund (BM-uddannelsesplan). I interviewet med Gitte uddyber hun, hvordan de anvender denne mangfoldighed af undervisere i uddannelsen:

Man arbejder hele tiden med lidt viden fra fagpersonen og så øvelser, hvor bydelsmødrene får lov at arbejde med det, og får lov at sætte al den viden de har i forvejen i spil. Og også ligesom at kunne debattere med fagpersonerne, for det er ligeså meget bydelsmødrene, der skal kende fagpersonerne, som det er fagpersonerne der skal kende bydelsmødrene (Gitte: 10).

Det er altså ifølge Gitte vigtigt, at mødet mellem bydelsmødrene og fagpersonerne er gensidigt, og at der er tale om en udveksling af viden, der går begge veje. Fagpersonerne skal vide, hvilke områder der eksisterer BM-grupper i, og hvad disse kan. Senere i interviewet uddyber hun:

Og det er helt sikkert en del af formålet for Bydelsmødre, fordi det hele det også bygger på, at der er en mistillid mellem både kvinderne, fra kvinderne mod systemet, men ligeså meget fra systemet mod kvinderne. Så formålet er helt sikkert at nedbryde den mistillid, og den går jo begge veje, så derfor er det også ligeså vigtigt, at det er fagpersonerne, der kommer ud og hører på bydelsmødrene. Det er ikke bydelsmødrene, der bare skal høre på fagpersonerne (Gitte: 11).

Her forklarer hun, at det er en del af BM's formål at bidrage med at skabe en platform for møder mellem fagpersoner og bydelsmødre, hvor de udveksler erfaringer og viden. Dette har til formål at nedbryde mistillid mellem kvinderne og systemet, hvilket kan siges at være en ændring af nogle samfundsmæssige mekanismer. Hermed ser vi også elementer af den kritiske empowerment-variant ved den samlede BM-indsats.

Vi har i ovenstående afsnit argumenteret for, at der ses elementer af den neoliberale variant af empowerment i måden, hvorpå BM beskriver mentorindsatsen. Dette skyldes især det store fokus på at gøre kvinderne i stand til at tage ansvar for eget liv. BM lægger ikke stor vægt på det samfundskritiske element ved empowerment, men har dog gennem gensidig dialog med forskellige fagfolk, politikere og organisationer et ønske om at ændre nogle samfundsmekanismer, nemlig den mistillid, der eksisterer imellem kvinderne og systemet.

Bydelsmødre som rollemodeller

Udover empowerment, vil vi i det følgende argumentere for, at BM ved at bruge mentorerne som rollemodeller kan siges at trække på tilgange fra det læringsteoretiske perspektiv i socialt arbejde.

I beskrivelsen af projektets mål og metoder i slutrapporten, fremgår hvorfor netop bydelsmødrene er egnede til opgaven som mentorer, og der står:

Bydelsmødrene kan hjælpe bl.a. fordi de i kraft af deres egne erfaringer og engagement, skaber en særlig relation til kvinderne baseret på viden, identifikation og fortrolighed. Desuden kan de være rollemodeller, da de selv har formået at finde vej gennem ukendte systemer, lært et nyt sprog og etableret et nyt netværk (BM 2017b: 2).

Af citatet fremgår det, at mentorerne skal agere rollemodeller og dermed sætte gode eksempler og inspirere mentees. Heri ligger en forståelse af, at rollemodeller er personer, der har formået at komme vellykket gennem en situation, som mentee netop nu står i, hvilket ligger i forlængelse af peer-to-peer-metoden. Elementer af denne metode understreges yderligere af, at der lægges vægt på, at kvindernes egne erfaringer er vigtige kompetencer for deres mentorarbejde (CFSA 1). Det bliver altså kvindernes egne erfaringer samt BM-uddannelsen, der gør dem kvalificerede til at være mentorer.

Ved at anvende begrebet 'rollemodel' lægger BM sig op ad metoden model-indlæring, der er en metode inden for det læringsteoretiske sociale arbejde. Model-indlæring foregår ved, at individet betragter andres adfærd og lærer af dette (Hutchinson & Oltedal 2008: 151). I forlængelse heraf kan en frugtbar strategi ved model-indlæring være at se, hvordan andre vellykket har håndteret en situation, der ligner den, man selv står i (ibid. 167), hvilket altså ligner peer-to-peer-metoden. Der kan spores træk fra det læringsteoretiske perspektiv, idet BM, som nævnt i kapitel 5, lægger vægt på vigtigheden af, at de nyankomne flygtningekvinder skal deltage på det årlige landsmøde og der møde andre kvinder, de kan inspireres af. På landsmødet er formålet netop, at mentees får mulighed for at observere og møde en række kvinder, som har erfaringer med at være nye i Danmark og i den forbindelse har skabt sig en *meningsfuld tilværelse* i landet, hvilket er i overensstemmelse med model-indlæring (BM 2017a: 2).

Som nævnt i kapitel 2 er relationen mellem socialarbejder og borger indenfor det læringsteoretiske perspektiv præget af problemløsning, og der arbejdes således mod at opnå afgrænsede og klart formulerede mål. Dette ses også i den måde, BM arbejder på i mentorindsatsen. Til første og sidste møde mellem mentor og mentee udfylder mentee sammen med Shazia, som også er til stede ved begge møder, et udviklingsskema. Heri stilles der spørgsmål inden for fire kategorier: Overblik over mentees lokalområde, indsigt i samfundet, følelsen af at tilhøre et fællesskab, som ikke er ens egen familie og tillid til andre og systemet (Udviklingsskema). Skemaet bruges til at måle den udvikling, som mentorforløbet har medført for mentee, idet det er de samme spørgsmål, mentee skal svare på ved både det første og sidste møde. Med så konkrete mål om, hvad der igennem mentorforløbet ønskes ændret, ses det, at relationen mellem mentor og mentee fra BM forventes at være præget af problemløsning. På den baggrund vil vi argumentere for, at der kan ses træk fra det læringsteoretiske perspektiv i BM's metodiske tilgang.

Mentorenes forståelse af det frivillige sociale arbejde

At BM bruger begrebet 'rollemodeller' om mentorerne, kan som nævnt ovenstående siges at trække tråde til det læringsteoretiske perspektiv i socialt arbejde. Her ses mentorerne som nogen, der har en adfærd, som mentees gerne skal tillære sig. De evner, mentees skal tillære, kan være af forskellig karakter. Da mentorerne er udvalgt på baggrund af bestemte kompetencer, opnået via BM-uddannelsen og samtidig er aktive i både foreninger og samfundet generelt, kan det være dette, der skal inspirere mentees til også selv at blive aktive medborgere.

Vi har primært fundet læringsaspektet italesat af mentorerne i forbindelse med konkrete opgaver, som eksempelvis tilegnelse af det danske sprog, hvor mentorerne er en hjælp for mentees. Dette ses blandt andet i nedenstående citat:

Muna: Ja først og fremmest ville hun meget gerne lære dansk sprog. Hun glæder sig så meget når hun lærer noget nyt.

Interviewer: Ja

Muna: Så jeg gentager til hende, det glemmer hun ikke. Derfor (Muna: 10).

Her ses det, at Muna hjælper sin mentee med at lære dansk ved, at de øver forskellige ord, som mentee senere kan fortælle om i sin klasse på sprogskolen (Muna: 10-11). Her er der altså tale om et aspekt

ved mentor-mentee-relationen, som kan minde om et lærer-elev-forhold. Muna har nogle kompetencer, i form af eksempelvis at beherske det danske sprog, som hun lærer videre til mentee. Dog fremgår det også af citatet, at de træner sproget på grund af mentees ønske om at lære det. Målet er altså ikke direkte fremsat af hverken Muna eller af BM, men af resultatkontrakten med KK fremgår det, at øgede danskkundskaber er en målsætning, mentorindsatsen skal være med til at indfri. Derudover fremgår det også af interviewet med Muna, at der er andet end sprog, hun lærer sin mentee, og hun siger: *(...) jeg fortæller hende om samfundet her i Danmark, og nogle ord. Hvad betyder det. Hvad koster hvad. Så hun føler sig så glad* (Muna: 7). Således får mentee altså viden om samfundet samt viden om praktiske forhold, der kan være brugbare i dagligdagen.

I interviewet med mentoren Zahra, spurgte vi ind til, hvad hun ser som mentorens opgave og hendes syn på den gode mentor. Hertil svarede hun:

Altså for mig det er nok, hvis jeg skulle have en mentor, så ville jeg have, at vedkommende skulle have svar på alt, det jeg ikke forstår, det jeg ikke vidste, det vil jeg jo gerne have at vedkommende kan guide med mig eller forklare mig eller fortælle hvad det rigtige er, og altså det er nok en god mentor som også er øhm... hvad skal man sige, en der ved, hvad de siger, og ikke siger noget usandt for eksempel. Det er vigtigt for mig, tænker jeg (Zahra: 6).

Vi vil på baggrund af ovenstående citat argumentere for, at Zahras opfattelse af mentorrollen har et læringsteoretisk islæt, da hun giver udtryk for, at det er vigtigt, at mentoren har et højt vidensniveau og kan give mentee svar på forskellige spørgsmål. Ligeledes fremgår det af ovenstående citat, at Zahra mener, at en mentor skal kunne formidle, hvad der er *rigtigt*. Dette kan siges at være i overensstemmelse med socialarbejderens rolle inden for det læringsteoretiske perspektiv, hvor der ikke blot er et asymmetrisk vidensniveau mellem mentor og mentee, men hvor definitionsmagten, i forhold til hvad der er rigtig og forkert, også vil tilfalde mentor. Som nævnt indledningsvist i dette kapitel, påpeger Zahra dog også, at det er mentees ønske, der har været definerende for, hvad de har lavet, og hvad mentee har ønsket at lære mere om. Dette er ligeledes i overensstemmelse med det læringsteoretiske perspektiv, hvor målsætninger sættes i fællesskab mellem socialarbejder og borger (Hutchinson & Oltedal 2008: 40).

Zahra italesætter derudover det etiske ansvar, som følger mentorrollen:

Jeg vil også sige, at jeg havde et stort ansvar på den måde, at jeg lige pludselig har en person som har tillid til mig og kunne leve op til det. Det var også et ansvar for mig. Men guide hende på den rigtig måde, det betød også meget (Zahra, Netværksmødet: 2-3).

Netop overvejelserne omkring, hvordan man lærer fra sig og guider sin mentee, beskriver Zahra videre: *både hun har haft brug for informationer, og jeg kunne hjælpe, og jeg har haft brug for at vide hvordan man guider videre (Zahra: 14)*. Disse overvejelser er interessante, når de sammenholdes med det tidligere citat fra Gitte, hvor hun netop understreger vigtigheden af, at det er hjælp til selvhjælp, og at det dermed er mentees, som selv skal træffe beslutninger på egne vegne. Ifølge Gitte skal mentorerne altså ikke fortælle mentees, hvad der er rigtigt eller forkert, men blot være støttende i deres egne valg, og således skabe grobund for varige forandringer.

Der kan altså spores aspekter af det læringsteoretiske perspektiv i mentorernes syn på deres egen rolle, hvilket vi har vist i ovenstående. Dette kommer til udtryk hos Muna i forbindelse med tillæring af sprog og konkret viden om det danske samfund. Derudover bærer Zahras syn på mentorrollen også præg af læringsteori, da hun ser mentoren som en person, der kan lære mentee om forskellige forhold. Derudover har vi argumenteret for, at også BM beskriver mentorindsatsen på en måde, der trækker tråde til læringsteori ved eksempelvis at anvende begrebet 'rollemodel'. Her lægger de sig op af forståelsen af model-indlæring, hvor individet betragter andres adfærd og lærer af dette. Dette kan for eksempel, som her, være i form af en peer-to-peer-metode, hvor mentee ser, hvordan andre vellykket har tacklet den samme situation, som vedkommende er i.

Ovenstående viser, at mentorerne har forskellige syn på deres egen rolle i forhold til det læringsteoretiske aspekt, og hvilken magt de tillægger sig selv i rollen som mentor. Dette kan skyldes, at de udover at anvende BM-uddannelsen primært bruger deres egen person i arbejdet som mentor. Deres tilgange til arbejdet vil således være præget af deres forskellige personligheder og erfaringer.

At vi finder elementer af både empowerment og læringsteori i indsatsen giver bestemte rammer for udførelsen af det frivillige sociale arbejde. Vi har dog ikke empirisk belæg for at undersøge, hvordan mentorerne trækker på de forskellige tilgange i det konkrete møde med mentee. Som beskrevet i

ovenstående er socialarbejderens rolle indenfor læringsteori præget af lærerrollen, og dermed er der et asymmetrisk vidensforhold. Synet på adfærd anses som værende fejllindlært, hvilket kan ændres ved hjælp af ny indlæring. Blikket er derved rettet mod adfærden, der skal ændres for at opnå den ønskede effekt. Fordi socialarbejderen anses som personen, der har viden om og mulighed for at lære den anden person den ønskede læring, bliver magten derfor stor i relationen (Hutchinson & Olteidal 2008: 184), hvilket kan være i modstrid med netop peer-to-peer-elementet om ligeværdighed.

Indenfor empowerment-perspektivet er socialarbejderens rolle at skabe mulighed for, at de personer, der står i en udsat position, skal myndiggøres og blive i stand til at træffe egne beslutninger og tage kontrol over eget liv. Det handler om at styrke den enkeltes tro på egne kompetencer, bidrage til magt og mestring, og udvikle den enkeltes evne til at tage initiativ og handle. Indenfor dette perspektiv forsøger man at afgrænse socialarbejderens magt ved at denne synliggøres og behandles i relationen (ibid. 212). I forhold til peer-to-peer-metoden stemmer dette perspektiv overens med at forsøge at gøre mentee i stand til aktivt at forbedre sin egen situation, ligesom det ligeværdige aspekt går igen i begge tilgange.

Socialarbejderens rolle inden for disse to perspektiver er altså meget forskellige, hvilket kan give anledning til udfordringer i praksis. Teoretisk set må mentorerne i vores case stå i et dilemma, idet de både står i en magtfuld position jævnfør det læringsteoretiske perspektiv og samtidig skal forsøge at myndiggøre deres mentee til at tage kontrol over eget liv jævnfør empowerment-perspektivet.

Delkonklusion

Vi har i dette kapitel analyseret BM og mentoreernes tilgang til det sociale arbejde ud fra teori om empowerment og læringsteori. Indenfor empowerment-perspektivet er borgernes ansvar for deres eget liv centralt, hvilket, vi har argumenteret for, også er tilfældet i BM's arbejde. Som vi har vist, ses aspekter af den neoliberale variant af empowerment i mentorindsatsen. Vi har dog også argumenteret for, at spores elementer af den samfundskritiske variant af empowerment, idet de gennem inddragelse af fagpersoner søger at ændre nogle samfundsmekanismer. Derudover har vi fundet elementer af det læringsteoretiske perspektiv. Socialarbejderens magt inden for dette perspektiv er stor, idet de har definitionsmagten i forhold til, hvad der er rigtig og forkert adfærd. Dette kan siges at stride imod peer-to-peer-metodens vægtning af ligeværdighed, hvor relationen bæres frem af en gensidighed. At der i mentorindsatsen kan trækkes tråde til både empowerment og

læringsteori, kan tænkes at give udfordringer for mentorens arbejde, da socialarbejderen skal udfylde to vidt forskellige roller i sit mentorarbejde.

Kapitel 9: Sammenfatning

I dette kapitel vil vi samle op på centrale pointer fra ovenstående analyser. Vi vil i forbindelse hermed reflektere over, hvilke betingelser samarbejdet mellem BM og KK giver for det frivillige sociale arbejde.

I ovenstående kapitler har vi analyseret, hvordan samarbejdet mellem BM og KK medfører nogle bestemte rammer for mentorindsatsen. Vi har gennem analyserne undersøgt KK's integrationspolitik, samt hvordan BM forholder sig til denne. Derudover har vi belyst spørgsmålet om legitimering, som er et vilkår i denne type samarbejde, og hvordan dette kommer til udtryk i vores case. Endvidere har vi vist, at indsatsen tager udgangspunkt i peer-to-peer-metoden, samt hvilke former for socialt arbejde, der ses i indsatsen.

Overordnet ser vi, at BM i deres samarbejde med KK står i en situation, hvor de skal balancere hensynet til deres frivillige samtidig med at skulle fremstå som en attraktiv samarbejdspartner for kommunen. Dermed skal BM sikre de frivillige mentorens motivation, hvilket indebærer, at der skal skabes en følelse af, at de kan gøre en forskel for de nyankomne flygtninge, samt at mentorerne også selv får et udbytte af relationen. Dog skal BM qua samarbejdet med KK bidrage til at udmønte kommunens politiske målsætninger og dermed leve op til en række krav for indsatsen, som BM ikke selv har defineret. BM er økonomisk afhængige af samarbejdet med kommunen, hvorfor de må indrette deres indsats efter dennes ønske. Dette medfører således en balancering, som BM må være opmærksomme på og arbejde for at mestre.

Politiske målsætninger som pejlemærker

Som nævnt er et af de vilkår, som samarbejdet giver, at BM må arbejde ud fra kommunens ønsker om opnåelsen af bestemte mål. Vi har i kapitel 4 og 5 vist, hvordan BM forholder sig til dette og i den forbindelse undersøgt, hvilke forståelser af integration der kommer til udtryk hos henholdsvis KK og BM. Udgangspunktet for indsatsen er KK's Integrationspolitik og -handleplan, hvor målet er det aktive medborgerskab, hvilket derfor er det, som BM's mentorindsats skal indfri. BM arbejder

ligeledes henimod, at de nyankomne flygtningekvinder skal blive aktive medborgere, og både hos KK og BM ses deltagelse i civilsamfundet samt indgåelse i netværk som vejen hertil. Et andet element ved det aktive medborgerskab er deltagelse på arbejdsmarkedet, hvilket kommer til udtryk på forskellig vis hos BM og KK. BM måler ikke direkte på beskæftigelse i deres interne evaluering, ligesom det heller ikke var et aspekt, der fremgik under interviews eller til netværksmødet. Indsatsen måles dog alligevel på dette parameter, idet det fremgår af KK's evaluering af projektet (BM 2017b). Det er altså interessant, at der her ses en forskel i, hvor tungt beskæftigelseselementet vægtes. Da dette element ikke fremgår af BM's egen evaluering, vil vi argumentere for, at det ikke er et aspekt, de ville vægte, hvis ikke de var underlagt de politiske målsætninger, som er et vilkår for samarbejdet.

Et andet område, hvor vi har set, at samarbejdet med KK kan siges at påvirke BM, er i deres tilgang til det sociale arbejde. I kapitel 8 har vi argumenteret for, at der kan spores elementer af den neoliberale variant af empowerment i måden, hvorpå BM beskriver mentorindsatsen. Dette skyldes især et fokus på at gøre kvinderne i stand til at tage ansvar for deres eget liv, hvilket er i overensstemmelse med KK's forståelse af integration. Det fremgår af Integrationspolitikken, at

Integration skal sikre, at alle københavnere med anden etnisk baggrund end dansk får mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer, så de kan blive deltagende, selvforsørgende og ydende medborgere (...) (KK 2015: 5).

Det er altså centralt i kommunens politik, at den enkelte skal udnytte sine ressourcer og på den måde blive en deltagende og ydende medborger, hvormed den enkelte tillægges et stort ansvar. I KK's politik henvises der til integrationsloven, hvoraf det i formålsparagraffen fremgår, at integrationsindsatser skal tage udgangspunkt i den enkeltes ansvar for egen integration (Integrationsloven). Denne formulering er i overensstemmelse med den neoliberale empowerment-variant, som er dominerende indenfor det socialpolitiske område (Skytte 2015: 37). Da den neoliberale tilgang til empowerment generelt er dominerende i social- og integrationspolitik i Danmark, må dette formodes også at påvirke BM.

Vi har dog også argumenteret for, at der kan spores en mere samfundskritisk variant af empowerment gennem BM's ønske om en gensidig dialog med forskellige fagfolk, politikere og organisationer. Denne dialog har til formål at ændre den mistillid, der eksisterer mellem kvinderne og systemet, og

dialogen kan derfor ses som en måde at forsøge at ændre nogle samfundsmekanismer på. At BM trods lysten til at ændre på disse samfundsmekanismer alligevel vælger overvejende at anlægge en neoliberal tilgang, kan ses som en naturlig konsekvens af de vilkår, som et samarbejde med en offentlig instans indebærer.

Hvem sætter rammerne?

Et vilkår for samarbejdet mellem KK og BM er, hvordan organisationen skal dokumentere de opnåede resultater vedrørende de nyankomne flygtningkvinders udvikling. Dette gøres igennem slutrapporter, som aflægges til KK. Evalueringen sker på baggrund af de, af KK, fastlagte mål for indsatsen, hvorfor det læringsteoretiske perspektiv på socialt arbejde er relevant, da der netop indenfor dette perspektiv arbejdes ud fra fastlagte mål.

Der er dog aspekter ved det læringsteoretiske perspektiv, der kan være modstridende med peer-to-peer-metoden. Dette skyldes blandt andet de på forhånd fastlagte mål for en indsats, samt at socialarbejderens magt, i forhold til borgeren indenfor læringsteori, er stor. I peer-to-peer-metoden er gensidighed og ligeværd derimod grundelementer, og begge parter får udbytte af relationen. Derudover har denne metode typisk et styrkeperspektiv, hvorfor mentee selv sætter rammerne for forløbet. Teoretisk må peer-to-peer-metodens fulde potentiale således blive udfordret af, at mentoren ud fra det læringsteoretiske perspektiv tillægges stor magt og skal arbejde ud fra fastlagte målsætninger. Dette udfordrer peer-to-peer-metodens indlejrede styrkeperspektiv, hvor det alene er mentees behov, der er styrende. Det må formodes, at mentees frivillige indgåen i mentorforløbet, giver rum for at arbejde ud fra mentees behov og ønsker, og at det dermed ikke alene bliver de fastlagte målsætninger, der bliver styrende. Dog skal alle mentees udfylde det samme skema for at måle deres udvikling mod de fastsatte mål, hvorfor der kan sættes spørgsmålstejn ved, hvorvidt mentees i sidste ende selv har indflydelse på, hvilke målsætninger der arbejdes mod.

Det fremgår af vores analyse, at der opbygges tillid mellem mentor og mentee, hvilket er centralt for en vellykket relation og dermed forløb. Denne tillid bygger blandt andet på, at der i relationen gøres plads til mentees ønsker og behov, hvorfor denne kan blive udfordret af, at der skal arbejdes hen imod nogle fastlagte målsætninger. Dog fremgik det i kapitel 5, at det kun er mentoren Nasra, der italesætter sin opmærksomhed omkring de målsætninger, der sættes fra BM og KK, hvorfor disse muligvis ikke påvirker relationen mellem mentorerne og mentees i vid udstrækning.

Vi har i kapitel 6 vist, at dokumentationskravene også kan have positive effekter for BM. Dette indebærer blandt andet mulighed for, at organisationen strategisk kan vise, at de er den ønskede samarbejdspartner til kommunen og dermed kan sikre legitimitet gennem opnåelse af gode resultater. Dokumentation og den legitimitet, dette medfører, kan ligeledes bruges af BM til at søge nye midler til projekter fra KK eller andre potentielle samarbejdspartnere.

Samarbejdet medfører således også vilkår knyttet til krav om dokumentation, hvilket derfor også bliver en betingelse for det frivillige sociale arbejde. Nødvendigheden af dokumentation stiller store krav til BM, da de på ene side skal kunne levere den ønskede ydelse og dokumentere denne, mens de samtidig skal sikre, at indsatsen gør plads til, at mentees ønsker og behov er i centrum og kan skabe retning for mentorforløbet.

Krav om kvalitet

Det sidste vilkår ved samarbejdet, som vi i denne opsamling vil fremhæve, er kravet til kvalitet og standardisering af det frivillige sociale arbejde.

I kapitel 6 fandt vi, at kriteriet for at blive mentor i BM's mentorindsats er gennemførelse af BM-uddannelsen, og at mentoren således bærer mærkatet 'bydelmor'. Vi har peget på, at uddannelsen bliver en måde at sikre ensretning i forhold til de kompetencer, som mentorerne besidder, og ensretning i den måde, hvorpå de møder mentees. Helt konkret betyder det, at de forskellige mentorer har udgangspunkt i den samme tilgang i deres mentorarbejde. Således kan vi se BM's uddannelse af de frivillige mentorer som en måde, hvorpå BM søger at sikre kvaliteten i mentorernes frivillige sociale arbejde og i forlængelse heraf en måde, hvorpå de kan legitimere indsatsen over for KK og andre potentielle samarbejdspartnere.

Ensretningen af det frivillige sociale arbejde er dog særligt interessant, når blikket rettes mod valget af peer-to-peer-metoden. Som fremlagt i kapitel 7 er det en afgørende præmis i denne metode, at mødet mellem mentor og mentee er ligeværdigt, og at der i mentorarbejdet trækkes på personlige erfaringer, idet det netop er disse, der kvalificerer mentoren til peer-arbejdet. Derfor er der altså et paradoks i, at samarbejdet fordrer ensretning af det frivillige sociale arbejdes outcome, alt imens

valget af peer-to-peer-metoden giver et udfald, der netop ikke er standardiseret i kraft af mentorerne forskellige livserfaringer, som i denne metode har central betydning.

Vi fandt endvidere i kapitel 7, at mentorerne selv fremhæver, at BM-uddannelsen har dannet grundlag for de kompetencer, de trækker på i deres arbejde som mentor. Derudover fremgår det dog også af vores interviews, at de ligeledes trækker på personlige erfaringer samt kompetencer opnået gennem tidligere arbejde. I kraft af peer-to-peer-metodens fokus på fælles erfaringer bruger mentorerne sig selv samt egne erfaringer og kompetencer i deres arbejde som mentorer, foruden den viden, som de har tilegnet sig gennem uddannelsen. Brugen af de personlige erfaringer og kompetencer kan således give nogle udfordringer i standardiseringen og kvalitetssikringen af det frivillige sociale arbejde.

Ovenstående pointer er interessante i koblingen med det empiriske fund vedrørende fokus på ligeværdighed og gensidighed i mentorrelationen. Dette stemmer overens med det potentiale, som civilsamfundet og frivillighed tillægges i indledende citat af Mads Roke Clausen, der er formand for Frivilligrådet. Heri fremhæver han, at den frivillige sektor kan noget særligt, blandt andet ved at tilbyde et mere ligeværdigt forhold til borgeren. Således kan der sættes spørgsmålstejn ved, hvor mange krav der kan - og skal - stilles til kvalitet og ensretning af det frivillige sociale arbejde, når mentorerne i deres arbejde med mentees skal balancere mellem at trække på viden, de har tilegnet sig gennem BM-uddannelsen og de personlige erfaringer, der kvalificerer dem som netop peers.

Konklusion

Vi har i nærværende speciale undersøgt, hvilke rammer et samarbejde mellem en civilsamsfundsaktør og en kommune skaber, samt hvilke betingelser dette giver for det frivillige sociale arbejde i form af en peer-to-peer-mentorindsats. Dette har vi undersøgt gennem et casestudie af organisationen Bydelsmødre.

Vi har set, at det aktive medborgerskab med deltagelse i civilsamfundet og på arbejdsmarkedet fremhæves som et mål i Københavns Kommunes Integrationspolitik og -handleplan, hvilket er i tråd med den landspolitiske forståelse af integration. Kommunen lægger derudover vægt på, at de nyankomne flygtninge skal introduceres til netværk med høj grad af brobyggende social kapital. Vi

har dog argumenteret for, at de netværk, som mentorerne introducerer mentees til, er af en umiddelbar afgrænsende karakter. I forlængelse heraf fandt vi, at Bydelismødres forståelse af det afgrænsende netværk ligger i overensstemmelse med Roger V. Patulnys forståelse af, at denne type netværk kan fungere som et springbræt til brobyggende netværk og dermed integration i samfundet. Således kan det umiddelbart afgrænsende netværk forventes at spille sammen med de politiske målsætninger om introduktion af flygtninge til netværk af brobyggende karakter.

De politiske målsætninger om deltagelse i civilsamfundet så vi afspejlet hos Bydelismødre, omend betydningen af deltagelse på arbejdsmarkedet ikke blev fremhævet. Dog har vi vist, at Bydelismødre også evalueres på dette parameter, hvorfor vi fandt, at beskæftigelse er et element, de forholder sig til, selvom det ikke ligger i den oprindelige indsats. Dette er ét af de vilkår for samarbejdet, vi har fundet, hvoraf et andet er kravet om kvalitetssikring af det frivillige sociale arbejde. Dette krav har vi vist, at organisationen imødekommer ved at uddanne de frivillige bydelismødre, og dermed sikre ensretning af de frivilliges kompetencer og tilgange til mentorarbejdet. Således kan Bydelismødre både fremstå som en kompetent samarbejdspartner over for Københavns Kommune og samtidig kvalificere de frivilliges grænsedragninger i arbejdet, ved at definere arbejdets omfang. Et andet element i samarbejdet mellem Bydelismødre og Københavns Kommune er det dokumentationskrav, som kommunen stiller. Dette krav indebærer, at Bydelismødre leverer den ønskede ydelse og dokumenterer denne. Vi fandt, at dokumentationen i forlængelse heraf bruges strategisk til at legitimere indsatsen over for Københavns Kommune. Et andet vilkår ved dette krav er dog udfordringen for Bydelismødre i at sikre, at der i indsatsen gives plads til at følge mentees ønsker og behov, trods politisk definerede målsætninger.

Vi har argumenteret for, at Bydelismødres mentorindsats metodisk har en række fællestræk med peer-to-peer-metoden, hvilket har betydning for det frivillige sociale arbejde. Blandt andet indbefatter denne metode i overensstemmelse med vores empiriske fund, at begge parter i mentorrelationen opnår et udbytte af forløbet. Projektlederen Shazia fremhæver herudover fælles sprog og kultur som væsentlige aspekter i en succesfuld mentorrelation. I forlængelse heraf mener hun, at tillid forekommer naturligt på baggrund af denne genkendelighed. Vi har således vist, at bydelismødrene anses som kvalificerede mentorer, i kraft af at de selv har erfaringer med at være nye i Danmark. Vi fandt dog, at andre erfaringer, såsom erfaringer med at være mødre, også blev tillagt betydning. Derudover udtrykte mentorerne, at de trækker på en lang række forskellige erfaringer, herunder

tidligere arbejds erfaringer og personlige kompetencer. Brugen af de personlige erfaringer og kompetencer kan således give nogle udfordringer i standardiseringen og kvalitetssikringen af det frivillige sociale arbejde. Vi fandt i forlængelse heraf, at der blandt mentorerne er divergerende forståelser af, hvorvidt der er rum for, at det er mentees ønsker, der definerer forløbets mål, eller hvorvidt disse er givet gennem de politiske målsætninger.

Yderligere har vi analyseret Bydelsmødre og mentorernes tilgange til det sociale arbejde. Her har vi vist, at der kan ses aspekter af den neoliberale variant af empowerment i mentorindsatsen, ligesom vi har fundet, at de trækker på elementer fra det læringsteoretiske perspektiv. Vi har i forlængelse heraf argumenteret for, at det kan tænkes at give udfordringer for mentorens arbejde, når der i mentorindsatsen trækkes på disse to forskellige tilgange. Dette skyldes, at mentorerne teoretisk set må stå i et dilemma, da de både står i en magtfuld position jævnfør det læringsteoretiske perspektiv og samtidig skal forsøge at myndiggøre deres mentee til at tage kontrol over eget liv jævnfør empowerment-perspektivet.

Overordnet har vi altså set, at Bydelsmødre arbejder for at indfri de politiske målsætninger om øget medborgerskab for de nyankomne flygtningkvinder. Vi har peget på, at organisationen forsøger at ensrette og kvalitetssikre indsatsen gennem Bydelsmødre-uddannelsen, hvilket kan ses som et led i det ønske om legitimering, der ofte følger, når en civilsamfundsaktør indgår et samarbejde med en kommune. Vi har set, at ensretningen i det sociale arbejde er udfordrende, da mentorerne er frivillige, og da de i kraft af peer-to-peer-metoden også trækker på deres egne erfaringer i det frivillige sociale arbejde.

Litteraturliste

Udgivet litteratur

Andersen, Jørgen Goul (2004): Et ganske levende demokrati. Aarhus Universitetsforlag.

Andersen, Jørgen Goul (2011): Medborgerskab i Danmark - Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Andersen, John & Larsen, Jørgen Elm (2016): "Empowerment og socialt arbejde", i (red.) Møller, Iver Hornemann & Larsen, Jørgen Elm: *Socialpolitik*. Hans Reitzels Forlag

Antoft, Rasmus & Salomonsen, Heidi Houlberg (2012): "Casestudier af organisationer som dynamisk proces", i (red.) Jacobsen, Michael Hviid & Jensen, Sune Qvotrup: *Kvalitative udfordringer*. Hans Reitzels Forlag

Blauenfeldt, Mette & Hallas, Vibeke (2015): "Mindspring - gruppeforløb for nyankomne flygtninge" i (red.) Guldager, Jens & Skytte, Marianne: *Socialt Arbejde - teorier og perspektiver*. Akademisk Forlag

Bundesen, Peter & Henriksen, Lars Skov (2016): "Frivilligt Socialt Arbejde" i (red.) Møller, Iver Hornemann & Larsen, Jørgen Elm: *Socialpolitik*. Hans Reitzels Forlag

Boje, P. Thomas (2017): *Civilsamfund, medborgerskab og deltagelse*. Hans Reitzels Forlag

Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (red.) (2010): *Kvalitative metoder - En grundbog*. Hans Reitzels Forlag

Charter (2001): Charter for samspil mellem det frivillige Danmark/Foreningsdanmark og det offentlige. Kulturministeriet m.fl.

Christensen, Klavs Odgaard, Aner, Louise Glerup & Frederiksen, Nana (2010): *Projekt Bydelsmødre - en samlet evaluering*. Center for Boligsocial Udvikling

Civilsamfundsstrategi (2017): Strategi for et stærkere civilsamfund. Regeringen.

Daaleman, Timothy P., Fisher, Edwin B. (2015): "Enriching Patient-Centered Medical Homes Through Peer Support" i *Annals of Family Medicine*, vol. 13 suppl. 1

Damm, Martin & Wendelboe, Kristian (2016): Kommunale veje til god integration - et inspirationskatalog om gode kommunale integrationsindsatser. Kommunernes Landsforening.

Davies, Rick & Dart, Jess (2005): The 'Most Significant Change' (MSC) Technique - A Guide to Its Use.

Ejrnæs, Niels Morten (2002): Etniske minoriteters tilpasning i Danmark - forholdet mellem majoritetssamfundet og etniske minoriteter. 1. udg. AMID. Aalborg Universitet

Ejrnæs, Niels Morten (2010): "Integration - et meningsløst begreb. Deltagelse - en meningsfuld aktivitet" i (red.) Shehzad, Khuram, Kjær, Rasmus & Mandrup, Rikke: *Kultur mødet - Definitionernes salgsmark*. Folkehøjskolernes Forening i Danmark

Frivillighedscharter (2013): Charter for samspil mellem den frivillige verden og det offentlige. Social- og Integrationsministeriet m.fl.

Handy, Femida & Greenspan, Itay (2009): "Immigrant Volunteering - A Stepping Stone to Integration?" i *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, vol. 38, nr. 6. SAGE Publications

Harder, Margit (2015): "Socialt arbejde med grupper og netværk" i (red.) Harder, Margit & Nissen, Maria Appel: *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. Akademisk Forlag.

Henriksen, Lars Skov (2014): "Det civile samfund" i (red.) Greve, Bent, Larsen, Jørgen Elm & Jørgensen, Anja: *Det danske samfund*. Hans Reitzels Forlag

Henriksen, Lars Skov & Fridberg, Torben (2014): *Udviklingen i frivilligt arbejde fra 2004 - 2012*, SFI

Hjære, Mette & Jørgensen, Helene Elisabeth Dam (2017a): Frivilligrapporten 2016-2018, Tal om kommuner og frivillighed - Analyse af kommunernes engagement og samarbejde på det frivillige velfærdsområde. Center for Frivilligt Socialt Arbejde

Hjære, Mette & Jørgensen, Helene Elisabeth Dam (2017b): Frivilligrapporten 2016-2018, Tal om det frivillige Danmark - Analyse af befolkningens frivillige engagement. Center for Frivilligt Socialt Arbejde

Hutchinson, Gunn Strand & Oltedal, Siv (2008): Modeller i socialt arbejde. Hans Reitzels Forlag.

Ibsen, Bjarne & Espersen, Helle Hygum (2016): Kommunernes samarbejde med civile aktører – Forskelle og ligheder i forventninger, praksis, samarbejdspartnere og oplevet udbytte. KORA. Syddansk Universitet

Im, Hyohin & Rosenberg, Rachel (2015): "Building social capital through a peer-led community health workshop: a pilot with the Bhutanese refugee community" i *Springer Science. Business Media*, New York

Jensen, Per H. (2007): "Indvandrene og integrationens dimensioner i et policyorienteret perspektiv", i (red.) Alsmark, G., Kallehave, T. & Moldenhawer, B.: *Inklusions-och exklusionsprocesser i Skandinavien*. Makadam Förlag. Göteborg & Stockholm

Juul, Søren (2012): "Hermeneutik" i (red.) Juul, Søren & Pedersen, Kirsten Bransholm: *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori. En indføring*. Hans Reitzels forlag

KK (2015): Integrationspolitik 2015-2018 - Social mobilitet og sammenhængskraft. Københavns Kommune, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

KK (2016): Integrationshandleplan 2017-2018 - Integration gennem job, uddannelse og styrket medborgerskab. Københavns Kommune, Beskæftigelses- og Integrationsudvalget

Kommunernes Landsforening (KL) (2016): Nye forslag til afbureaukratisering på det brede integrationsområde - Notat.

Kvale, Steiner & Brinkmann, Svend (2009): Interview - Introduktion til et håndværk. Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Steiner (2002): Interview - En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzels Forlag.

Kristensen, Søren & Krogstrup, Hanne Katrine (1999): Deltagende Observation. Hans Reitzels Forlag

La Cour, Anders (2014a): Frivillighedens logik og dens politik - en analyse af den personrettede frivillige sociale indsats og statens frivillighedspolitik. Nyt fra Samfundsvidenskaberne.

La Cour, Anders (2014b): "Den frivillige organisation" i: Vikkelsø, Signe og Kjær, Peter: *Klassisk og moderne organisationsteori*, Hans Reitzels forlag, København

Larsen, Christian A. og Pedersen, Jacob J. (2009): Ledighedsparadokset, 1. udg., Frydenlund

Larsen, Birgitte Romme, Whyte, Zachary & Olwig, Karen Fog (2015): Den nye Landbefolkning - Asylcentrets betydning for og konsekvens for lokale fællesskaber i danske landdistrikter. Institut for Antropologi, Københavns Universitet.

Marshall, Thomas Riley (2003): Medborgerskab og social klasse. Oversat af Stig W. Jørgensen. Hans Reitzels Forlag

Marquardt, Nadine & Schreiber, Verena (2014): "Mothering urban space, governing migrant women: the construction of intersectional positions in area-based interventions in Berlin" i . *Urban Geography*, vol. 26, nr. 1. Frankfurt am Main.

Olwig, Karen Fog & Pærregaard, Karsten (red.) (2010): *Integration - Antropologiske Perspektiver*. Museum Tusulanums Forlag

Patulny, Roger. V. (2015): "A Spectrum of Integration: Examining Combinations of Bonding and Bridging Social Capital and Network Heterogeneity among Australian Refugee and Skilled Migrants" i (red.) Ryan, Louise, Erel, Umut & D'Angelo, Alessio: *Migrant Capital - Networks, Identities and Strategies*. Palgrave MacMillan.

Putnam, Robert. D (1993): *Making Democracy Work - Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.

Putnam, Robert D. (2000): *Bowling Alone - The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster Paperbacks.

Ramis, Mary-Anne, Chau, Janita Pak-Chun, Lo, Suzanne Hoi-Shan, Sanders, Leonie, Chang, Anne M. (2015): "The effectiveness of peer-based interventions on health promoting behaviors in older people: a systematic review protocol of quantitative evidence" i *JBI Database of Systematic Reviews & Implementation Reports*, vol. 13, nr. 9.

Rasmussen, Klavs Serup (red.) (2017): *Peer... Hvad er det? Få overblik over Peer-støtteindsatsen på Sjælland*. Udgivet under Projekt Peer-støtte i Region Hovedstaden.

Regeringen (2010): *Den Nationale Civilsamfundsstrategi - En styrket inddragelse af civilsamfundet og frivillige organisationer i den sociale indsats*. Socialministeriet.

Skytte, Marianne (2015): "Socialt Arbejde" i (red.) Guldager, Jens & Skytte, Marianne: *Socialt Arbejde - teorier og perspektiver*. Akademisk Forlag

Stake, Robert. E (2000): "Case Studies" i (red.) af Denzin, Norman K. & Lincoln, Yvonna S: *Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks. Sage. London

Thagaard, Tove (2004): Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode. Akademisk Forlag.

Vitus, Kathrine (2010): "Waiting Time: the de-subjectification of children in Danish asylum centres" i *Childhood*, vol. 17, nr. 1.

Web

BM 1 - <https://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedrene/Mission-formaal-og-vaerdier> - senest anvendt 27.05.18

BM 2 - <https://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedrene/Om-Bydelsmoedrene> - senest anvendt 27.05.18

BM 3 - <https://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedrene/Organiseringen> - senest anvendt 27.05.18

BM 4 - <https://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedrene/Saadan-arbejder-Bydelsmoedrene> - senest anvendt 27.05.18

BM 5 - <https://bydelsmor.dk/Om-Bydelsmoedrene> - senest anvendt 27.05.18

CFSA 1 - <https://frivillighed.dk/viden-og-fakta/artikler/peers-som-en-ressource-i-frivillige-sociale-foreninger> - Senest anvendt 27.05.18

CFSA 2 - <https://frivillighed.dk/viden-og-fakta/artikler/hvad-handler-professionalisering-af-civilsamfundet-egentlig-om>

Information 2018: <https://www.information.dk/debat/2018/05/socialpolitik-brugerne-toer-aabne-mere-frivillige> - senest anvendt 27.05.18

Integrationsloven - <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=193999> - senest anvendt 27.05.18

Udlændinge- og Integrationsministeriet: <http://uim.dk/nyheder/integration-i-tal/integration-i-tal-nr-5-9-maj-2017/kvartalets-tal> - senest anvendt 27.05.18

Servicebogen: <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=197036> - senest anvendt 27.05.18

Socialministeriet: <http://socialministeriet.dk/arbejdsomraader/frivillig-social-indsats/fakta-om-frivillig-social-indsats/definition-af-en-frivillig-social-indsats/> - senest anvendt 27.05.18

Materiale fra BM og KK⁵

BM (2017a): Projektbeskrivelse - Genvejen til et nyt liv. Bydelmødrenes Landsorganisation

BM (2017b): Slutrapport for match af flygtninge og frivillige. Bydelmødrenes Landsorganisation

BM-uddannelsesplan: Bydelmødrenes Landsorganisation

KK (2017a): Kravspecifikation for match a flygtninge og frivillige. Københavns Kommune

KK (2017b): Resultatkontrakt mellem Københavns Kommune og Bydelmødrenes Landsorganisation

Udviklingskema: Bydelmødrenes Landsorganisation

---

⁵ Medbringes til det mundtlige forsvar.